Poštnina plačana v gotovini.
Leto XVII., št. 154
Ljubljana, torek 7. julija 1936
Cena 2 Din

JUTRO

Izhaja vsak dan, razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno Din 25.— Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo: Ljubljana, Knafljeva ulica 5. Telefon 3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor, Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440. Celje, Strossmayerjeva ulica štev. 1. Telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. 3. — Tel. 3392, 3492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica št. 2. — Telefon št. 190.
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljubljana št. 11.842, Praga číslo 78.180, Wien št. 105.241.

Pred sporazumom Anglije z Egiptom

Nenadni odhod visokega angleškega komisarja v Egiptu sira Milesa Lampsona v London je povzročil nova ugibanja in nove verzije o poteku angleško-egiptskih pogajanj, ki so se na splošno egiptsko zahtevo obnovila letos v marcu in ki naj bi dovedla do definitivne ureditve angleško-egiptskega razmerja. — Egipt zastopa v vseh teh pogajanjih posebna delegacija, sestavljena iz zastopnikov strank, vodi pa jo Nahas paša, šef nacionalistične stranke »Wafd«, ki je po sijajni zmagi svoje stranke pri zadnjih volitvah v aprilu postal tudi šef egiptske vlade. V imenu britanske vlade se pogaja z Egipčani sir Miles Lampson, kateremu je v ta namen dodeljen poseben odbor, sestavljen iz visokih oficirjev in posebnih strokovnjakov.

Angleško-egiptska pogajanja se vlečejo že od leta 1922., ko je Anglija proklamirala egiptsko samostojnost, jo pa istočasno omejila s štirimi »rezervnimi točkami«, ki odgovarjajo njenim posebnim imperialnim potrebam v tem predelu Afrike in okoli katerih se od takrat dalje sučejo vsi razgovori o egiptski samostojnosti. Vprašanja, ki so še vedno odprta, so naslednja: zavarovanje angleške imperialne poti iz Sredozemlja skozi Sueški kanal na Vzhod, obramba Egipta pred vsakim zunanjim napadom, zaščita tujih državljanov in končno sudanski statut. Na osnovi teh štirih točk bi se imela pričeti tudi letošnja angleško-egiptska pogajanja. Ker pa je angleška vlada pristala na nove razgovore le pod pogojem, da se iz preliminarnih posvetov izločita vprašanji sudanskega statuta in tujih državljanov, o čemer naj bi se vršila separatna pogajanja, se je dosedanji kontakt obeh delegacij omejil le na razpravo o prvih dveh vprašanjih.

Ta omejitev je precej okrnila pozicijo Egipta, ki si je želel v tem letu definitivne rešitve problema svoje popolne samostojnosti. Vendar so egiptske stranke pristale na pogajanja tudi v tej obliki, ker jim je to narekovala zlasti splošna napetost, ki je nastopila z italijanskim osvajanjem Abesinije. Zaradi volitev v aprilu in zaradi nenadne smrti egiptskega kralja Fuada so se pogajanja močno zavlekla, pred kratkim pa so se ponovno prekinila zaradi — prevelike vročine. Tako vsaj zatrjujejo Angleži in tudi sir Miles Lampson sam, ki je ob svojem odhodu iz Egipta dejal, da bo izkoristil svoje bivanje v Londonu za čim ožji kontakt z angleško vlado, tako da se bo lahko vrnil kasneje s širšimi pooblastili in z večjo pripravljenostjo za sporazum.

Pogajanja, ki sta jih o istem vprašanju leta 1930. vodila pokojni Arthur Henderson in sedanji egiptski ministrski predsednik Nahas paša, ki je bil tudi tedaj predsednik vlade, so v oni dobi že toliko napredovala, da je bil dosežen popoln sporazum glede vseh točk razen Sudana. Po tedaj izdelanem načrtu angleško-egiptske pogodbe je bilo glede Sueza določeno, da sme Anglija v neposredni bližini Sueškega kanala postaviti osem tisoč vojakov in poljubno število aeroplanov. Glede zaščite Egipta pa je bilo rečeno, naj posebna angleška vojaška misija vežba egiptsko armado; čez 20 let naj bi se ugotovilo, ali je Egipt že sposoben, da se brani sam. Najnovejši dogodki v neposredni bližini Egipta so po mnenju Egipčanov bistveno vplivali na problem angleško-egiptskih odnošajev: Egipt pa je zaradi svojega kočljivega položaja postal popustljivejši, Anglija pa je svoje zahteve nekoliko povečala, sklicujoč se pri tem na potrebe obrambe, ki naj si jo Egipt in Anglija drug drugemu v kar največji meri zajamčita. Anglija zahteva predvsem pravico do povečanja svojih vojaških postojank ob sudansko-libijski meji ter vzdolž Sueškega kanala, angleške posadke v Kairu in Aleksadriji pa naj še nadalje ostanejo na svojem mestu, ne da bi se Anglija kakorkoli vezala glede njih morebitnega bodočega odpoklica. V tem pa je jedro sedanjega spora. Egipčani so že zaradi lastne varnosti pripravljeni ugoditi Angliji glede povečanja vojaških čet in njih nove porazdelitve po egiptskem ozemlju, kakor to zahtevajo sedanje varnostne potrebe, odklanjajo pa časovno neomejeno navzočnost angleških čet v Egiptu, kakor tudi angleško vojaško kontrolo, v obeh glavnih mestih: Kairu in Aleksandriji, ki pomeni, kakor pravijo, stalno okrnjenje egiptske suverenosti, na kar da ne more pristati nobena egiptska vlada.

V teh dveh skrajnih mejah so se do nedavnega vodila obnovljena pogajanja, ki jih je te dni prekinil nenadni Lampsonov odhod v London. Lampson želi, kakor je sam dejal, pripraviti v Londonu tla za primeren kompromis, ki se sedaj ne zdi več tako mogoč. Anglija naj bi pristala na časovno omejitev svoje vojaške kontrole v Egiptu v smislu Hendersonovega načrta na 20 let, ugovorom glede vojaške kontrole v glavnem mestu pa naj bi ustregla na ta način, da bi svojo glavno vojaško bazo premestila iz Kaira kam drugam. Zaradi velike pripravljenosti za sporazum, dobre volje in popustljivosti, ki jo kaže po svojem velikem volilnem uspehu egiptska nacionalistična stranka »Wafd«, se Angležem taka kompromisna ureditev ne zdi izključena.

GDANSK — NOVA NEVARNOST ZA MIR

Nemške grožnje z okupacijo Gdanska so izzvale zelo veliko vznemirjenje v Ženevi
Poljska posreduje — Nervoznost v Parizu in Londonu

Ženeva, 6. julija. r. Za širšo javnost se je docela nepričakovano tik po mučni likvidaciji italijansko-abesinskega spora pojavil pred Društvom narodov nov resen spor, ki je zelo razburil ženevske duhove. Gre za spor, ki je nastal med Nemčijo in Društvom narodov zaradi Gdanska oziroma za spor med narodno socialističnim gdanskim senatom in visokim komisarjem Društva narodov.

Mednarodni položaj Gdanska

Gdansk je pred svetovno vojno pripadal Nemčiji. Z versajsko mirovno pogodbo, oziroma s sklepom konference veleposlanikov pa je bil proglašen za samostojno državico pod vrhovnim protektoratom Društva narodov, pri čemer je bil zagotovljen tudi Poljski precejšen vpliv. Poljski, ki je neposredno zainteresirana na Gdansku je z mednarodno pogodbo poverjeno vodstvo zunanje politike Gdanska, pri čemer pa ima komisar DN pravico veta, da tako prepreči morebitne zlorabe s strani Poljske. Poljska ima po posebni konvenciji tudi pravico in dolžnost braniti po potrebi z vojaško silo samostojnost in nedotakljivost svobodnega mesta Gdanska.

Nemčija nezadovoljna

Nemci so s podpisom versajske mirovne pogodbe pristali na ta gdanski statut, toda pri svoji revizionistični propagandi ga niso nikdar zanemarjali. Zopetna osvoboditev Gdanska in združitev z Nemčijo je ena glavnih točk nemškega revizionističnega programa. Z nastopom narodno socialističnega režima je revizionistična propaganda v Gdansku zelo oživela. Narodnim socialistom se je posrečilo, da so dobili večino v gdanski mestni upravi, takozvanem senatu, ki mu sedaj predseduje voditelj hitlerjevske stranke Greiser. Takoj po volilni zmagi so proglasili za svojo glavno nalogo zopetno združitev Gdanska z Nemčijo. Prijateljska pogodba med Nemčijo in Poljsko je hitlerjevsko akcijo v Gdansku za par mesecev ustavila, kmalu pa so začeli s podvojenimi silami pripravljati revizijo. Narodno socialistični režim v Gdansku je začel sistematično voditi politiko, ki je bila v popolnem nasprotju z gdanskim statutom, zaradi česar je ponovno prišlo do sporov med gdanskim senatom in komisarjem DN Lesterjem. Na posled so začeli hitlerjevci komisarja DN v Gdansku očitno ignorirati in se niso več ozirali na njegove ugovore.

Pritožba komisarja na Društvo narodov

Komisar DN je bil pod takimi razmerami prisiljen obrniti se za zaščito na Društvo narodov. Že med zasedanjem skupščine DN se je sestal svet DN, ki je razmotril pritožbe komisarja in sklenil obravnavati zadevo na javni seji. Na javno sejo sveta je bil poleg komisarja Lesterja pozvan tudi predsednik gdanskega senata Greiser, ki je prišel v Ženevo z letalom. Greiser je nastopil na seji sveta DN tako izzivalno da je izzval razburjenje v vseh krogih. Njegov govor, ki so mu ga po prepričanju ženevskih krogov sestavili v Berlinu, je imel docela značaj narodno socialistične propagande.

Nemčija zahteva revizijo in plebiscit

V svojem govoru je Greiser najprej pobijal pritožbe komisarja DN, nato pa izjavil, da je komisariat docela nepotreben, ker je Gdansk nemško mesto, ki hoče nazaj k Nemčiji. Zato zahteva revizijo gdanskega statuta in izvedbo plebiscita, ki naj odloči o bodočem položaju Gdanska. Problem Gdanska se mora priznati za interno nemško zadevo. Svet Društva narodov te zahteve ni sprejel ter je soglasno ugotovil, da predstavlja gdanski spor mednaroden problem. Poljski vladi je bila poverjena naloga, da posreduje med gdanskim senatom in komisarjem DN.

Nevarnost narodno-socialističnega puča

Na podlagi poročil, ki jih je prejel svet DN, in spričo agresivnega nastopa predsednika Greiserja je zavladala v ženevskih krogih bojazen, da pripravljajo narodni socialisti v Gdansku puč in nasilno priključitev Gdanska k Nemčiji. Zato je svet na posebni tajni seji sklenil, da se ne razide marveč zasedanje le prekine, da bi se mogel v danem primeru takoj zopet sestati in izdati potrebne ukrepe. Posebni komisiji, v kateri so zastopniki Francije, Anglije in Portugalske, je poverjena naloga, da budno spremlja dogodke v Gdansku in o tem sproti obvešča vse člane sveta DN.

Nemške čete pripravljene

London, 6. julija. r. Angleški tisk posveča gdanskemu sporu izredno pozornost. Vsi listi obsojajo nastop predsednika gdanskega senata v Ženevi, kjer je ponovno poudaril, da ne nastopa samo v imenu Gdanska, nego tudi v imenu Nemčije. Po informacijah londonskih listov vztraja Nemčija na tem, da se gdanski statut revidira ter da se čimprej odstrani komisar DN. »Times« opozarjajo na to, da je gdanski spor izzval velike skrbi v vseh mednarodnih krogih, ker lahko izzove hude zapletljaje. »Daily Telegraph« piše, da je Nemčija skrbno pripravila svojo ofenzivo, izrabljajoč splošno mednarodno napetost. Tolaži pa s tem, da se presenečenj ni bati, ker ima komisar DN pravico od Poljske vsak čas zahteva vojaštvo za vzdrževanje reda in miru v Gdansku.

Po informacijah »Sudnay Timesa« pa se Nemčija resno pripravlja na okupacijo Gdanska. Po mnenju lista se narodno socialistična večina v gdanskem senatu v zadnjem času občutno krha. Zato se boje, da bi izgubili oblast v Gdansku in hočejo rešiti svoj položaj z nasilno priključitvijo Gdanska Nemčiji. List trdi, da je poveljnik armadnega zbora v Königsbergu general Brautich dobil povelje, da pripravi čete za zasedbo Gdanska. Zato po mnenju lista ni izključeno, da bo Evropa v kratkem doživela novo hudo politično krizo. Nemčija bo v utemeljitev svojega podviga uporabila staro formulo o nemški časti, ki zahteva osvoboditev zasužnjenega nemškega mesta.

Tudi Francija se boji nasilja

Pariz, 6. julija. r. Francoski listi posvečajo gdanskemu problemu in nastopu predsednika gdanskega senata v Ženevi dolge komentarje. Skoro vsi listi izražajo bojazen, da pomeni nastop Greiserja, ki je delal v sporazumu z Berlinom, pričetek nove narodno socialistične akcije v Gdansku. Francoski vladni krogi so za enkrat rezervirani, vendar pa poudarjajo, da bodo velesile, ki so odgovorne za usodo Gdanskega, morale storiti vse, da preprečijo vsako nasilje.

Kaj pravijo Nemci

Berlin, 6. julija. r. Celokupni nemški tisk smatra ženevsko razpravo o gdanskem sporu za »provokacijo in hud atentat na čast Nemčije«. Listi so ogorčeni in protestirajo proti novemu »ženevskemu skandalu«, ki se je odigral med nastopom predsednika Greiserja v svetu Društva narodov. »12-Uhr Blatt« priobčuje svoja izvajanja pod debelim rdečim naslovom »Predsednika Greiserja so žalili in celo napadli v sami dvorani Društva narodov«. Listi hvalijo Greiserja in proslavljajo njegovo odločnost. »Frankfurter Zeitung« piše med drugim: Nihče se ne sme motiti da ni celokupno prebivalstvo svobodnega mesta Gdanska in 60 milijonov Nemcev, ki žive v nemški državi, eno misli s predstavnikom Gdanska. S stališča mednarodnega prava leži to mesto izven mej nemške države, toda Nemci v Nemčiji se zavedajo svoje narodne skupnosti s prebivalstvom Gdanska. Nemčija je izjavila, da je pripravljena sodelovati z Ženevo. Pozabiti pa ne smemo, da je nemška vlada za svoj povratek v Ženevo stavila razne pogoje.

»Berliner Börsenzeitung«, ki ima tesne zveze z nemškim zunanjim ministrstvom, namiguje, da bo Nemčija uravnala svoje nadaljnje stališče do Društva narodov po tem, kako bo rešen gdanski spor in v koliko bodo vpoštevane nemške zahteve. Odklonitev nemških zahtev v pogledu Gdanska bi za vselej onemogočila zopetno sodelovanje Nemčije z Društvom narodov.

Na povratku iz Ženeve se je ustavil Greiser v Berlinu, kjer je novinarjem izjavil: »Mislim, da sem bil prvič in zadnjič v Ženevi. Povedal sem svoje in sedaj nimam v Ženevi ničesar več iskati. Če se bo hotel svet DN še nadalje vmešavati v gdanske notranje zadeve, bom tako vmešavanje enostavno odklonil.«

Tudi Poljska se pripravlja

Varšava, 6. julija. r. Ves poljski tisk se bavi skoraj izključno z gdanskim problemom. Listi izražajo začudenje nad postopanjem predsednika gdanskega senata in ne prikrivajo nezadovoljstva s postopanjem Nemčije. »Gazeta Poljska« piše med drugim, da se iz jasnega poljskega odgovora vidi, da se Poljska ne misli odreči svojim mednarodnim pravicam v Gdansku. Že samo s tem je Poljska prisiljena, da zahteva, da se mora v polni meri spoštovati pravice vrhovnega komisarja DN v Gdansku. Ker je prepuščeno Poljski, da posreduje v tem vprašanju, je pričakovati, da se bodo kmalu začela pogajanja med Nemčijo in Poljsko. Poljska pa bo svojo dolžnost v tem oziru vršila obzirno in nepristransko popolnoma svobodna vseh vplivov, ki so v Ženevi izzvali precejšnjo nervoznost.

Ne glede na to svoje lojalno stališče pa je Poljska izdala ukrepe, da prepreči vse možne dogodke. Poljski delegat je obvestil svet DN, da je Poljska v stanju v teku šestih ur zasesti vse ozemlje Gdanska ter da ima v to svrho pripravljenih šest divizij. V poljskih vladnih krogih izjavljajo, da Poljska v nobenem primeru ne bo dopustila, da bi Nemčija Poljsko in Društvo narodov postavila pred izvršeno dejstvo.

Vznemirjenje v Londonu

London, 6. julija. r. Zunanji minister Eden se je danes z letalom vrnil iz Ženeve v London. Njegov prihod spravljajo v zvezo z napetim položajem v Gdansku. Takoj po prihodu se je Eden napotil k ministrskemu predsedniku, kateremu je podrobno poročal o gdanskem problemu, nato pa je odšel v zunanje ministrstvo, kjer je sestavil odgovor na interpelacije ki so bile vložene v spodnji zbornici in ki se nanašajo tudi na gdanski problem.

Najbrže bo Eden še ta teden v spodnji zbornici dal obširen zunanje-politični ekspoze. Tudi Baldwin se je vrnil v London.

V parlamentarnih krogih govorijo, da bo lord kancelar še pred pričetkom parlamentarnih počitnic odredil vse potrebne ukrepe, da se takoj lahko skliče parlament, ako bi prišlo do važnih mednarodnih dogodkov. Najbrže bodo pozvani tudi člani vlade, naj se za časa parlamentarnih počitnic ne odstranijo predaleč od Londona.

V londonskih diplomatskih krogih menijo, da bi neposredna ogrožitev Gdanskega s strani Nemčije imela zelo hude posledice za odnošaje med Nemčijo in Poljsko. V zadnjih 48 urah se opaža v poljskih vladnih krogih v tem pogledu precejšen preokret. To mnenje v političnih diplomatskih krogih ima svoj odmev tudi v današnjih londonskih listih, ki soglasno ugotavljajo, da preti neposredna ogrožitev Gdanska.

Izredna seja angleške vlade

London, 6. julija. r. Davi je na poziv vlade prispel v London angleški poslanik v Berlinu sir Eric Phipps. Edenu je podal obširen referat. Takoj nato se je vršila izredna seja vlade, na kateri je Eden poročal o dogodkih v Ženevi in o mednarodnem položaju s posebnim ozirom na gdanski spor.

Tudi v spodnji zbornici so stavili Edenu več vprašanj glede Gdanska, na katere pa je dal Eden zelo rezerviran odgovor. Omejil se je na navedbo sklepov v Ženevi, glede zahteve po plebiscitu v Gdansku pa je dejal, da sta na tem najbolj zainteresirani Poljska in Nemčija.

Rešitev v hitlerjevski diktaturi?

Ženeva, 6. julija. o. Po informacijah, ki so se nocoj razširile po Ženevi, je bil med Nemčijo in Poljsko dosežen načelni sporazum o ureditvi gdanskega vprašanja. Po tem sporazumu Nemčija ne bo zahtevala ukinitve gdanskega statuta, nego se bo vprašanje rešilo tako, da bodo narodni socialisti v Gdansku proglasili diktaturo, hkratu pa priznali vse posebne interese poljske manjšine. Na ta način bodo lahko preprečili nevarnost, da bi v Gdansku zmagala nemška opozicija pristašev centruma, nemških nacionalcev, socialistov in demokratov, ki so se v zadnjem času zelo ojačili in bi lahko pri bodočih volitvah zmagali. Po taki rešitvi gdanskega vprašanja intervencija iz inozemstva v Gdansku ne bi bila več potrebna. Tudi vse poljske skrbi bi s tem odpadle.

V Ženevi pa so sprejeli te vesti s skrajno rezervo. V ženevskih diplomatskih krogih opozarjajo, da so narodni socialisti pri zadnjih volitvah v Gdansku dobili samo 58% vseh oddanih glasov in da obstojajo v Gdanskem poleg narodno-socialističnega še drugi problemi. Zaradi tega DN ne more iti preko usode velike manjšine, ki ni narodno-socialistična. Zato je priznanje hitlerjevske diktature v Gdansku za Ženevo nesprejemljivo.

Kampanja proti komisarju Društva narodov

Gdansk, 6. julija. AA. (Havas) Način pisanja današnjih nemških gdanskih listov zoper komisarja Lesterja je še bolj agresiven kakor zadnje dni. List »Vorposten« pravi med drugim, da je treba za vedno prenehati z odnošaji, ki dovoljujejo vrhovnemu komisarja Društva narodov, da posega v notranje zadeve suverene države.

15. julija konec sankcij

Na svoji včerajšnji zaključni seji je koordinacijski odbor po burni debati sklenil definitivno ukinitev sankcij proti Italiji

Ženeva, 6. julija. w. Po velikih debatah v zadnjem tednu je nastopil v DN relativen mir. Kljub temu so se tudi pri zadnjem delu pogajanj glede ukinitve sankcij v koordinacijskem odboru odigrali dokaj razburljivi prizori. Predsednik De Vasconcelos je v obširnem govoru poudarjal, da so finančni in gospodarski ukrepi Italiji rodili precejšnje rezultate. Izvoz blaga članic DN v Italijo se je zaradi sankcij zelo znižal. Zunanja trgovina Italije je padla za 75 odstotkov, zlata podlaga lire pa za 50%. Na ta način je bila vojna Italije proti Abesiniji bistveno otežkočena.

Od ostalih govornikov odbora, ki obstoja iz zastopnikov vseh članic DN izvzemši Italijo in Abesinijo, je treba zlasti omeniti poljskega govornika, ki je dejal, da je ukinitev sankcij suvereni čin vlad posameznih držav in da ukinitev zaradi tega ni vezana na predlog ali odločitev koordacijskega odbora. To stališče je izzvalo živahen protest španskega, švedskega, portugalskega, angleškega in francoskega delegata, ki so izjavili, da se more kolektivna akcija DN le tedaj izvesti z uspehom, ako določi tako datum pričetka, kakor tudi konca te akcije merodajna mednarodna instanca. Argentinski zastopnik je še enkrat skušal načeti vprašanje nepriznanja od Italije izvršene aneksije Abesinije. Pri tem so ga podpirali zastopniki ostalih južno-ameriških držav. Predsednik De Vasconcelos pa je izjavil da to vprašanje ne spada v pristojnost koordinacijskega odbora, ki se mora baviti samo s sankcijami, njihovo izvedbo in njihovim učinkom. **Na predlog Francije in Anglije je odbor končno sklenil, da se sankcije proti Italiji ukinejo s 15. julijem.**

Nato je bil še sprejet francosko-angleški predlog, po katerem naj bi države do 31. oktobra predložile tajništvu DN spomenice, ki naj vsebujejo izkustva, ki so jih imele države pri praktičnem izvajanju sankcij in predloge glede čimbolj ugodne uporabe člena 16.

Neguš se je vrnil v London

Ženeva, 6. julija. AA. (Havas). Neguš je odpotoval snoči ob 22.50 v London. Pred svojim odhodom je odklonil vsak sprejem in tudi med dnevom ni zapustil svojih sob. Prav tako je odklonil vsako izjavo o svojih nadaljnjih načrtih. Novinarjem je sporočil samo to, da bo o svojem nadaljnem stališču sklepal po sestanku s svojimi otroci v Londonu.

Ženeva, 6. julija. AA. Havas poroča: Neguš je v spremstvu abesinskega poslanika v Londonu dr. Martina in rasa Kase odpotoval v London. Na postaji je bilo okoli 120 oseb, vendar pa ni prišlo do incidentov. Ras Nasibu in abesinski poslanik v Ankari bosta odpotovala jutri ali pojutrišnjem.

Abesinija bo nadaljevala borbo

London, 6. julija. AA. Tajnik abesinskega poslaništva Hemanuel Habraham je izjavil na pacifističnem zborovanju v Popladu, da bodo Abesinci nadaljevali z borbo. Borili se bodo pa četudi s palicami, dokler ne bo sovražnik pregnan ali pa dokler ne bo več nobenega Abesinca, ki bi bil vreden tega imena.

Množestvena zastrupljenja s pokvarjenimi ribami v Jeruzalemu

Jeruzalem, 6. julija. AA. Pošiljka rib iz Bagdada, ki so jo prepeljali skozi sirijsko puščavo na prav primitiven način, in ki je zaradi tega prispela v Jeruzalem v pokvarjenem stanju, je povzročila ogromno zastrupitev med siromašnim prebivalstvom, ki večinoma to ribo kupuje. Doslej je obolelo nad 400 oseb, ena oseba je že podlegla zastrupitvi.

330 mrtvih pri proslavi ameriškega narodnega praznika

Washington 6. julija. AA. Na državni praznik 4. julija je bilo 330 človeških žrtev, nastalih zaradi avtomobilskih nesreč, nesreč letal, nesreč pri ognjemetih, kavarniških opopadih i. t. d.

Sedemdesetletnica bitke pri Hradcu Kralove

Čehi in avstrijsko-pruska vojna — Skoro pozabljena odločilna bitka — Habsburško „plačilo“ Slovanom

Rc—Praga, 5. julija.

Od znamenite bitke, ki je med Slovenci znana pod nazivom bitka pri Kraljevem Gradcu, dasi se kraj pravilno imenuje Kraljičin Gradec, poteka v teh dneh sedemdeset let. Bojevniki, ki so sodelovali v tem spopadu med Avstrijo in Prusko, so že davno pomrli, v teh sedemdesetih letih pa so se tudi prilike, nazori in politični pojmi tako temeljito spremenili, da se je spomin na to bitko edino na Češkem in Moravskem, ki sta bili neposredno prizadeti po pruski okupaciji, še nekoliko obdržal. Na razvalinah Avstrije so si narodi ustanovili nove države, in današnje pokolenje, ki je šlo skozi svetovno vojno, smatra dogodek pri Hradcu Kralové za epizodo popolnoma podrejenega pomena, pa naj je svoje dni imel še tako važen videz. Češki tisk se spominja onih tisočev grobov, ki so posejani na bojiščih pri Nachodu, Skalici, Jičinu, Trutnovu in Sadovi. Na okrašene grobove romajo te dni vnuki in pravnuki iz Nemčije in iz slovanskih dežel, da si ogledajo bojišče, kjer se je Avstrija pokazala v vsej svoji nemoči, in da se spomnijo nesrečnih žrtev, padlih za veličino habsburške hiše.

Po svetovni vojni z vsemi njenimi grozotami se nam zdi štiritedenska prusko-avstrijska vojna komaj kot kaka nevarnejša parada, kjer je bilo vsega konec še preden sta vojski dobro ovohali dim smodnika. Vendar pa je bila ta vojna važen mejnik v razvoju, ki je pokazal odločno težnjo, da je treba strmoglaviti prastaro habsburško hišo, trdnjavo stoletne reakcije, in z njo odstraniti glavno oviro za svobodo avstrijskih narodov. Tisoči grobov, ki nosijo po večini slovanska imena žrtev, pričajo, kako zelo smo bili zasužnjeni v tujih službah. Ta vojna nas spominja, kakšna je bila Avstrija: širokoustno se je bila bahala, kako bo potolkla Prusake, šla je pa nadnje z zastarelim orožjem in je tudi s tem dokazala svoje vsestransko nazadnjaštvo. V štirih tednih so stali Prusi na Dunavu, hiteli so od zmage do zmage, tako da pruskega kralja ni mogel dohajati njegov tren, s kraljevimi uniformami in svežim perilom. Zadnje dni junija se je vojna začela, 22. julija pa je zmagoslavni Prus že narekoval pogoje premirja v Mikulovu na moravsko-avstrijski meji. Habsburgu se je komaj posrečilo končati vojno, preden so Prusi vkorakali na Dunaj in preden so se razlile njihove čete po Ogrskem.

Slednjega se je Dunaj tudi najbolj bal. Madžari so bili nezanesljivi in so samo čakali poraza svojega dednega sovražnika. Grof Waldersee, ki se je udeležil vojne kot član pruskega generalnega štaba, je v svojih spominih opisal zadržanje Madžarov takole: »Zelo zanimivo je ponašanje Madžarov. Povsod se opaža sramotenje Avstrije in odkrite simpatije za nas. Iz Požuna (današnje Bratislave) so prihajali ljudje k nam na bojišče in nam prinašali živil ter so se ponujali, da prevzamejo naše ranjence v oskrbo. Kljub bližini avstrijske vojske se niso bali zatrjevati, da bi radi imeli za kralja kakega pruskega princa.« Sicer je bil Požun onih dni zelo nemško mesto, toda ti Nemci so bili pristaši madžarske liberalne politike, ki se je kasneje izprevrgla v politiko brezobzirnega zatiranja nemadžarskih narodov.

Zaradi sovražnega razpoloženja Madžarov je Dunaj brž končal vojno in že leto dni kasneje zaključil z Budimpešto znamenito nagodbo, po kateri so Slovani dobili znano habsburško »plačilo« za svojo zvestobo. Avstrijski Slovani so prišli pod peto Nemcem, ogrski Slovani pa so dobili neznosni madžarski jarem. Čehi so se v tem boju zadržali pasivno. J. V. Frič, revolucionar in upornik, je prišel za Bismarckom v Prago in je skušal češke voditelje prepričati, naj porabijo trenutek in naj z Dunajem dokončno obračunajo. Češki politiki pa so se obotavljali in nazadnje odbili ponudbo. Bali so se Prusov. Sicer pa bi jim najbrž ne pomagalo, tudi če bi se drugače odločili, kajti Bismarck je bil odločno celo proti temu, da bi od Avstrije odtrgal »Dajčbeme«, ki so si bili ustanovili lastno vlado in hoteli za vsako ceno združenje z Nemčijo. Železni kancelar se ni hotel zadovoljiti samo s Češko ali celo le njenim delom, marveč je hotel s pomočjo avstrijskih Nemcev obvladati vso Avstrijo, kar se je kasneje tudi v resnici zgodilo.

Čehi so za časa pruske zasedbe vživali popolno politično svobodo in pruska vojaška uprava jih ni v ničemer ovirala. Teh par tednov pruske zasedbe je Čehom sijalo solnce svobode. Kljub temu pa niso dovolj naglasili svojega protiavstrijskega nazora. Med njimi je vladalo še geslo Palackega: »Ko bi Avstrije ne bilo, bi jo bilo treba ustvariti.« Šele leto dni nato je Palacky po nagodbi Dunaja z Madžari in po znanem slovanskem romanju v Moskvo, izrekel pravo besedo: »Bili smo pred Avstrijo in bomo tudi, ko nje ne bo več«. Vendar je bilo treba še nadaljnjih petdeset let, preden so avstrijski Slovani spoznali, da nimajo kaj delati v habsburški monarhiji. »Kdor hoče to državo, naj jo gradi sam brez nas. Mi Slovani pojdemo svojo pot«, tako je govoril dr. Šunarić leta 1918. na shodu podjarmljenih narodov v Pragi.

Češki narod pa je vendar že prusko-avstrijsko borbo pred 70 leti opazoval s škodoželjnostjo. Dasi ni bil prijatelj Prusov, je bil zadovoljen, da je Avstrija »dobila batine«. To razpoloženje ljudstva najbolje označuje znana narodna zabavljica iz te dobe, pesemca o kanonirju Jaburku, ki je »u kanonu stal, a porad lado,-lado-,ladoval.« Smešna slika c. kr. navdušenca, ki je »ladoval« in streljal, ko so mu sovražne granete odnesle že obe roki in obe nogi. Med vojno so se ljudje zopet spomnili tega legendarnega junaka. Kanonir Jaburek je pomenil češkemu narodu v svetovni vojni c. kr. bedaka, ki zaradi svoje zabitosti služi Avstriji, in češki vojak se je sramoval biti habsburški hlapec, zato ni hotel biti enak Jaburku. Ko je Avstrija v Pragi kazala topove, vzete Rusom, so Pražani uporno zatrjevali, da je bila v eni izmed cevi najdena pipica, ki jo je tja shranil Jaburek, preden jo je pobrisal z bojišča. Avstrija in Habsburžani so Čehom že dolgi bili samo še predmet ostrega zasmeha.

V češkem slovstvu ta vojna, dasi je pomenila novo epoho, ni zapustila skoro nikakega sledu, kar je zadosten znak za odpor in mlačnost. Zelo lepo pa popisuje dojme iz avstrijo-pruske vojne Alois Jirásek, rodom iz Hronova blizu Skalice, ki je bil deček, ko je čez njegove rodne poljane divjala vojna vihra. V slovenskem memoarnem slovstvu je zelo lepo opisal dogodke leta 1866. pokojni Fran Šuklje, ki je bil »dobrovoljec« v tej vojni. Taki »dobrovoljci« smo bili Slovani vedno v avstrijski vojski. V Šukljetovem opisu je lepo podana naša tragika iz preteklosti.

Sporazum o Dardanelah

Nova pogodba bo najbrže podpisana še ta teden — Anglija se revanžira Italiji s koncesijami Turčiji in Rusiji

Pariz, 6. julija. o. Francoska delegacija za dardanelsko konferenco je že snoči prispela v Montreux. Tudi sedaj jo vodi Paul Boncour in v njej sodelujeta francoska poslanika v Ankari in Teheranu. Polslužbeno se zatrjuje, da so diplomatska pogajanja v Ženevi odpravila večji del težav, ki so se pojavile na prvem delu konference. Le nesoglasja med Anglijo in Rusijo še niso povsem urejena. Obe državi se še nista sporazumeli, kolike ruske pomorske vojne sile bodo smele skozi remilitarizirane dardanelske ožine. Zatrjuje se pa, da bo tudi to vprašanje urejeno do konca tedna.

Sedaj je vsa pozornost koncentrirana na Italijo. Italijanska delegacija bo skoraj gotovo prišla v Montreux, čim bodo ukinjene sankcije. Italijansko sodelovanje na konferenci pa bo brškone zelo otežilo sporazum, ker bodo Italijani hoteli očuvati svoj prestiž v vzhodnem sredozemskem bazenu in se bodo zlasti hoteli zavarovati pred nevarnostjo, da bi jih lahko Rusi napadli s svojo mornarico.

Montreux, 6. julija. w. Angleška delegacija je danes dopoldne predložila predsedstvu konference važne izpreminjevalne predloge glede člena 6. konvencije, ki se nanaša na prehod vojnih ladij skozi Dardanele. Ti predlogi predstavljajo velike koncesije Turčiji ter so rezultat diplomatskih razgovorov, ki so se zadnji teden vršili v Ženevi.

Italija utrjuje Brenner

Dunaj, 6. julija. o. V diplomatskih krogih se širijo informacije o velikih italijanskih utrdbah na Brennerju. Italijani grade pravi obrambni pas, ker se hočejo zavarovati proti morebitnemu nemškemu vpadu. V zadnjem času so pričeli graditi celo vrsto novih strateških cest, skladišč za živež, municijo in orožje cele verige kavern in celo neko maskirano letališče na neki visoki planoti.

Zastoj v pogajanjih na Dunaju

Dunaj, 6. julija. AA (Reuter.) O težkočah, ki so nastale v teku pogajanj med dr. Schuschniggom in nemškim poslanikom v. Papenom, poročajo, da so nastale zaradi tehle dveh nemških zahtev: 1) avstrijska vlada naj dovoli avstrijskim nacionalnim socialistom, da izdajajo svoje liste in pojasnjujejo na javnih shodih svoj program, zlasti glede borbe proti Židom; 2. avstrijska vlada naj izjavi, da ne namerava izpremeniti sedanje državne oblike in vladavine v Avstriji glede državnega poglavarja.

V političnih krogih smatrajo, da so se med pogajanji dr. Schuschnigga z nemškim poslanikom v. Papenom pojavile nepremagljive težkoče. Zato po mnenju teh krogov ni računati s tem, da bi sedanja napetost med Nemčijo in Avstrijo izginila.

Sedemnajst smrtnih obsodb na Japonskem

Tokio, 6. julija. g. Zaradi udeležbe pri vojaški revolti meseca februarja je vojno sodišče obsodilo 17 japonskih oficirjev na smrt, 5 pa na dosmrtno prisilno delo. Poleg tega je bilo 73 oficirjev 19 vojakov in 10 civilistov obsojenih na ječo do 5 let. Objava smrtnih kazni je povzročila po vsej Japonski veliko razburjenje. Da se preprečijo morebitni neredi, je vlada odredila stroge varnostne ukrepe.

Beležke

Župan Pirc razrešen

Iz Kranja nam poročajo, da je bil včeraj dopoldne kranjskemu mestnemu županu Cirilu Pircu dostavljen dekret banske uprave o njegovi razrešitvi. Istočasno z njim je razrešen tudi podžupan g. Ric Mayr. Oba se bosta proti razrešitvi pritožila na upravno sodišče. Do takrat pa bo opravljal funkcijo župana občinski odbornik g. Josip Tajnik, davčni ravnatelj v pokoju, ki je pri občinskih volitvah na listi g. Pirca tretji kandidat.

Vesti o občinskih volitvah

Kakor je znano, so nekateri člani vlade v zadnjem času že večkrat napovedali, da bo vlada izvedla občinske volitve točno po zakonu, po katerem poteče funkcijska doba l. 1933 izvoljenim občinskim odborom letos v mesecu oktobru. Listi sedaj poročajo iz krogov JRZ, da volitve ne bodo razpisane za vso državo naenkrat, marveč postopno po banovinah. Že konec avgusta ali v začetku septembra bodo volitve v vardarski banovini, ki naj bi ji sledile moravska, vrbaska in nato še druge banovine, tako da bi bile volitve po vseh banovinah opravljene do srede meseca oktobra.

Seja ožjega glavnega odbora Radikalne zajednice

Včeraj je bila seja ožjega glavnega odbora JRZ. O seji je bilo izdano naslednje službeno poročilo:

Danes dopoldne od 10. do 13. se je vršila seja ožjega glavnega odbora JRZ, ki ji je predsedoval predsednik glavnega odbora JRZ dr. Milan Stojadinović. Seja je bila posvečena raznim strankinim vprašanjem. Udeležili so se je člani ožjega glavnega odbora JRZ dr. Stojadinović, dr. Korošec, dr. Spaho, dr. Niko Novaković, Dragiša Cvetković, Dobrivoj Stošović, dr. Behmen, Svetolik Stanković, Ugrin Joksimović, Djura Janković, dr. Voja Janjić, Vojko Cvrkić, Dušan Letica, Svetozar Stanković, dr. Fran Kulovec, Fran Smodej, dr. Franc Klar, Nurija Pozdenac, dr. Dušan Davidović, dr. Mile Miškulin, Ljubomir Pantić, Dušan Trifković in dr. Miha Krek.

Odsotna sta bila samo predsednik narodne skupščine Stevan Čirić, ki se nahaja v Budimpešti in Hadži Hasanović iz Sarajeva, ki se je oprostil zaradi bolezni.«

Priprave za obnovo bivše demokratske stranke

Po beograjskih vesteh se je med voditelji bivše demokratske stranke pod vodstvom g. Ljube Davidovića zopet okrepilo stremljenje, da se za vsak primer, ne glede na nadaljnji razvoj odnošajev v združeni opoziciji, ukrenejo potrebne priprave za samostojno obnovitev nekdanje demokratske stranke. Kot prvi korak je že prošli teden zopet začelo izhajati nekdanje strankino glasilo »Odjek«. Zaenkrat bo list izhajal kot tednik vsak četrtek, kakor hitro pa bo dana možnost, bo razširjen v dnevnik. Paralelno s tem se vrše priprave za sklicanje velike konference zaupnikov bivše demokratske stranke iz vseh srbskih pokrajin. Konferenca naj bi razpravljala o političnem položaju in zlasti sklepala o tem, ali naj se stranka poskusi tudi formalno obnoviti po predpisih zakona o društvih

Prva razprava v tožbi proti nadškofu Šariću

V soboto 4. julija se je vršila pred sreskim sodiščem v Zenici razprava o tožbi bosanskih frančiškanov proti sarajevskemu nadškofu dr. Šariću zaradi motenja posesti. Zastopnik tožilcev dr. Gaj je v svojem govoru ovrgel ugovor toženega nadškofa, da redna sodišča niso pristojna za razsojevanje sporov med katoliškimi duhovniki. Zastopnik toženega dr. Šarića, odvetnik dr. Ivan Šubašić pa je poskusil dokazati, da je sporno zemljišče v Zenici, ki je bilo last frančiškanov ter ga je nadškof brez njihovega pristanka izročil župniku Čekadi, last rimsko katoliške cerkve kot take in ne posebna last frančiškanov. Zavoljo tega je po njegovem mišljenju pravi lastnik tega zemljišča sam papež, ki ga lahko podeli komur hoče. Sodišče je sprejelo predlog tožilcev, da se na licu mesta uveri z zaslišanjem prič, komu je pripadalo sporno zemljišče. Razprava se bo nadaljevala 18. avgusta. Frančiškani v pravdi proti sarajevskemu nadškofu ne popuste, čeprav so bili iz Rima zelo odločno pozvani, da umaknejo svojo tožbo.

Maščevanje francoskih komunistov

Kakor smo na kratko že poročali, je francoski parlament z večino glasov razveljavil mandat poslanca Chiappa, bivšega šefa pariške policije. Francoski opozicijski listi zatrjujejo, da so razveljavljenje mandata izsilili komunisti, ki so se hoteli nad Chiappom maščevati, ker je bil v februarju 1934 tako ostro in energično zatrl od komunistov inscenirane revolucionarne izgrede v Parizu. Chiappe je bil kasneje upokojen, ker je Lavalova vlada upala, da bo na ta način ublažila srdito opozicijo levičarjev. Pri letošnjih volitvah v francoski parlament je Chiappe kandidiral na Korziki, kjer je njegova ožja domovina. Izvoljen je bil z večino 13 glasov proti komunističnemu kandidatu. Ta se je pritožil na verifikacijski odbor parlamenta in je med drugim navedel, da je v nekem kraju glasovala cela vrsta mrličev, tako da je bilo oddanih 14 glasov več, kakor ima dotična občina sploh volilcev. Desničarski listi zatrjujejo, da je Chiappe z vso gotovostjo dokazal, da so mrliči glasovali za njegovega protikandidata. Kljub temu sta verifikacijski odbor in za njim še plenum parlamenta Chiappov mandat razveljavila.

Chiappe je v svoji obrambi nastopal silno ostro proti komunistom in proti celi ljudski fronti. Zlasti je hudo napadal tudi radikale, ki jim je očital, da služijo komunistom za pripravo. S svojim nastopom si je pridobil tako velike simpatije v desničarskih vrstah, da ga bodo vse desničarske frakcije skupno kandidirale pri prvih nadomestnih volitvah, pri katerih bodo imele kaj upanja na uspeh. Tako se zna zgoditi, da se bo Chiappe, ki ga označujejo za najbolj nevarnega nasprotnika komunistov, v kratkem zopet pojavil v klopeh pariške zbornice.

Italijanska tovarna kavčuka pogorela

Milan, 6. julija. AA. Stefani poroča: Požar je uničil tovarno kavčuka v San Vittorji. Škoda znaša 6 milijonov lir.

Profesorski kongres

Živahna razprava o šolskih in stanovskih zadevah

Varaždin, 6. julija. o. Danes se je začel poslovni del kongresa Jugoslovenskega profesorskega društva. Sejo je otvoril in vodil predsednik Radoje Knežević, ki je podal tudi daljše poročilo o delu društva. V pretekli delovni dobi se je društvo borilo za zboljšanje pouka na srednjih šolah, za ureditev perečih šolskih vprašanj in za svojo reorganizacijo.

Sledila so nadaljnja štiri poročila, iz katerih posnemamo: Društvena uprava se je zavzemala za to, da bi se otroci profesorjev oprostili šolnine. V preteklem šolskem letu je bilo vplačanih na šolninah 10,5 milijona dinarjev. Otroci profesorjev so plačali 190.000, otroci učiteljev pa preko 500.000 dinarjev. Prosvetni minister je zahtevam društva naklonjen. Uprava je skušala spraviti v službo vse one profesorje, ki so bili l. 1932. reducirani. Mnogo si je prizadevala tudi za pospešeno napredovanje profesorjev. Glavna uprava se je postavila na stališče, da bi morali profesorji napredovati avtomatično vsaki dve leti. Prosvetni minister je podpisal pravilnik o ocenjevanju, s katerim je bilo ukinjeno tajno ocenjevanje profesorjev. Po zaslugi glavne uprave je bilo vnešenih v načrt novega zakona o srednjih šolah mnogo odredb, med drugimi nova razdelitev semestrov, prehod učencev z meščanskih v srednje šole, če so dovršili 4. razred z zelo dobrim ali odličnim uspehom, ustanovitev položaja pomočnika direktorja, honorarji za privatne izpite in napredovanje profesorjev do 3. položajne skupine. Uprava se je nadalje zavzemala za to, da se določi maksimalno število učencev za vsak razred. Prosvetni minister je bil naprošen, da premešča profesorje samo v počitnicah. Za profesorski dom v Beogradu je doslej zbranih 1,800.000 Din, ostala društvena imovina pa znaša 100.000 Din.

Sledila je diskusija o strokovnih in šolskih vprašanjih. Dr. Tkalčić iz Zagreba je govoril o bolniškem zavarovanju profesorjev. Prof. Marić iz Novega Sada je nastopil proti ustanavljanju novih srednjih šol, pač pa se je zavzemal za zgraditev novih šolskih poslopij v krajih, kjer jih je premalo. Prof. Gorup iz Ljubljane je govoril o problemu profesorjev, ki so prekasno položili profesorski izpit, in o prenapolnjenosti ljubljanskih šol. Dr. Šolar iz Ljubljane je predlagal organizacijo strokovnih delovnih zajednic. Oglasilo se je še več govornikov, med njimi Črnak in Repovš iz Maribora, ter Bajuk iz Ljubljane.

Dr. Medaković iz Zagreba je nato imel kratek govor o delu dosedanje uprave in nato predlagal novo upravo in sicer: poleg drugih za predsednika glavne uprave Radoja Kneževića, za prvega podpredsednika Rajico Marinkovića, za drugega pa Julija Boškovića, vse iz Beograda. Nova uprava je bila soglasno izvoljena.

Ko so bile sprejete še tri resolucije o šolskih in stanovskih zadevah, je bil kongres zaključen. Prihodnje leto bo kongres v Mostarju.

„Planinska opojnost“

Značilna slika o metodah, kako skušajo na vse načine raznaroditi koroške Slovence

Po zadnji številki »Koroškega Slovenca« posnemamo naslednje značilne ugotovitve:

Nedavno je bilo v Medborovnici pri Borovljah ustanovljeno pevsko društvo »Almrausch«. Pravila tega društva so edinstvena in navajamo iz njih dva najzanimivejša paragrafa:

Društveni namen: 1. Društvo vežba in goji samo domovinsko pesem v nemškem jeziku.

2. Društvo po močeh in možnosti zabranjuje pristop k slovenskim društvom.

3. Društvo uvaja Slovence v nemško družbo in jih pridobiva kot dobre Nemce za svezno Avstrijo.

4. Društvo onemogoča vsako rovarjenje sosednje države v obmejnem ozemlju in ustvarja med koroškimi Slovenci in Nemci iskrene, trdne in prijateljske vezi, da postanejo en edin narod.

V primeru društvenega razpusta, pravijo pravila v par. 24., pripade društveno premoženje šolskemu društvu Südmarki.

Imamo torej opraviti s famoznim društvom, ki celo v pravilih javno izpoveduje svoj ponemčevalni namen, pridobiva renegate za državo (!) in ustvarja iz Slovencev in Nemcev en edini koroški narod. Ni naša naloga presoditi, v koliko se društvo z navedenim namenom sklada z narodnopolitičnim cilji dežele, vsekakor je namen v protislovju z avstrijsko ustavo, ki poudarja krščanski značaj države, in še v ostrem nasprotju z izjavo avstrijskega kancelarja dr. Schuschnigga, ki je svoječasno pozval koroške Slovence, naj gojijo svojo narodno kulturo in zavest, ker bodo le tako zamogli utrditi duševne vezi z državo.

Vsako ponemčevanje Slovencev ruši moralne temelje, na katerih sloni naša Avstrija. To je kancelar hotel povedati z besedami: »Odpadniki še nikdar niso koristili državi!« To izjavo predlagamo »Almrauschu« kot društveno geslo.

Pogreb novinarja Miodragovića

Beograd, 6. julija. p. Ob veliki udeležbi novinarjev, javnih delavcev in znanstvenikov ter številnih pokojnikovih prijateljev je bil danes na zemunskem pokopališču pokopan novinar Jovan Miodragović, urednik »Politike«, ki ga je v soboto med delom v redakciji zadela kap. V imenu novinarskega udruženja se je poslovil od pokojnika urednik »Vremena« Grgur Kostić, v imenu šolskih tovarišev urednik »Otadžbine« Ranko Vujić in v imenu urednikov »Politike« Pjer Križanić.

Pred določitvijo pšenične cene

Beograd, 6. julija. p. Danes se je sestal gospodarsko finančni komite ministrov pod vodstvom finančnega ministra Letice in razpravljal o ceni pšenice, ki jo je treba določiti v smislu sklepa vlade, da bo država intervenirala v letošnji žitni kampanji. Na današnji seji še ni bil sprejet nikak definitivni sklep. Seja se jutri nadaljuje.

Huda avtobusna nesreča

Beograd, 6. julija. p. V bližini Lapova se je pripetila sinoči huda avtomobilska nesreča. Člani nogometnega kluba iz Velike Plane so se vračali z nogometne tekme v Bagrdanu. Ko je avtobus, v katerem je bilo 22 oseb, privozil na neki most se je most udrl in je avtobus padel 6 m globoko v jarek ter se razbil. Izpod ruševin so potegnili dva sportnika mrtva, 4 smrtno nevarno ranjene, ostalih 16 pa je dobilo manj nevarne poškodbe. Preiskovalna komisija je ugotovila, da je prišlo do nesreče zaradi trhlih mostnic.

Revizija zaposlitev inozemcev

Beograd, 6. julija. p. V ministrstvu za socialno politiko je bila postavljena posebna komisija, ki ima izvesti revizijo vseh doslej izdanih dovoljenj za zaposlitev inozemcev v naši državi. Naloga komisije je, da umakne dovoljenja za zaposlitev vseh onih inozemcev, ki niso neobhodno potrebni.

Podaljšanje trgovinske pogodbe z Rumunijo

Beograd, 6. julija. p. Z izmenjavo not med našim poslanikom v Bukarešti in rumunsko vlado je bila trgovinska pogodba med obema državama podaljšana do konca tega leta. Dotlej bodo končane priprave za sklenitev nove trgovinske pogodbe.

Udruženje uslužbencev finančne kontrole

Beograd, 6. julija. p. Po dvodnevnem zasedanju je bila danes končana ustanovna skupščina Udruženja uslužbencev finančne kontrole. Po daljši debati so bila pravila, ki predvidevajo ustanovitev sekcij v vsaki banovini, soglasno odobrena. Za predsednika udruženja je bil izvoljen inspektor finančne kontrole Milivoje Šobajić, v odboru pa je med drugimi Feliks Vehovec iz Ljubljane.

Zanimiv poizkus z golobi-pismonoši

Beograd, 6. julija. p. S Kalemegdana so davi ob 8. izpustili 2.000 golobov-pismonoš, vzgojenih v raznih češkoslovaških krajih. Vsak golob je imel pritrjeno kratko sporočilo, da gre za poskusni polet. Golobi so kratko časa obletavali Kalemegdan, nato so pa izginili v daljavi proti severu. Na Češkoslovaškem pričakujejo golobe danes popoldne okrog 18.

Priziv izgnanih italijanskih novinarjev

Ženeva, 6. julija. w. Ženevski dopisnik »Corriere della Sera«, eden izmed italijanskih novinarjev, ki je sodeloval pri demonstraciji proti negušu na skupščini DN, je po svojem odvetniku vložil pri ženevskem državnem svetu vzklic proti svojemu izgonu iz ženevskega kantona z utemeljitvijo, da ni motil javnega miru, ker se je demonstracija odigrala na skupščini DN, na katero nihče ne more priti brez vstopnice.

Šahovski turnir v Podebradu

Podebrad, 6. julija. b. V današnjem kolu mednarodnega šahovskega turnirja je dr. Aljehin premagal Eliskasesa, Petrov pa Menčikovo. Remis sta bili partiji Flohr—Stahlberg in Piro—Richter. Poražen je bil tudi dr. Treybal.

Posebnega vlaka na olimpiado ne bo

Beograd, 6. julija. p. Ker se je doslej prijavilo premalo interesentov za posebni vlak, ki bi vozili na olimpijado v Berlin, je bil posebni vlak danes odpovedan. Prijavljeni udeleženci bodo dobili na razpolago skupinske vagone, ki bodo priključeni rednim vlakom.

Vremenska napoved

Zemunsko vremensko poročilo: Jasno na Primorju in v severnih krajih države, v ostalih predelih pa prevladuje oblačno vreme. Dež pada v okolici Prilepa. V zadnjih 24 urah je v vzhodni polovici ponekod deževalo. Temperatura je narasla v vsej državi. Minimalna temperatura je bila v Mrzlih vodicah 8 stopinj, maksimalna v Beli Crkvi 31.

Vremenska napoved za danes: Prevladovalo bo jasno vreme s povečano oblačnostjo v zapadnih in severnih krajih. Ponekod bodo tudi krajevne nevihte s plohami. Temperatura se bo dvignila. Sonce izide ob 3.59 in zaide ob 19.26.

Zagrebška vremenska napoved za danes: Pretežno vedro, še bolj toplo.

Dunajska vremenska napoved za torek: Poletno vreme, še topleje, ponekod vročinske nevihte.

Naši kraji in ljudje

Kolegu in prijatelju Svetoslavu Peruzziju

»Kaj znancev že zasula je lopata«
Prešeren.

Dragi Miha!

Prvega julija sem prejel Tvojo dopisnico, ki se glasi:

Dragi Gašper!

Nameravam takoj po 1. juliju, ko uredim tu svoje obveznosti, priti za mesec dni v dolino Šentflorjansko. Ker ne mislim dolgo ostati v Ljubljani, temveč se moram napumpati gozdnega zraka, bom v tem oziru potreboval Tvoje informacije in Tvojega nasveta — ali ustmeno. Takoj, ko pridem v Ljubljano, Te obiščem, do takrat mi pa bodite srčno pozdravljeni

od

Peruzzija

Pričakoval sem Te z gorko nado, da se prijateljsko pomeniva o vseh naših važnih in nevažnih zadevah in da spet po večletni odsotnosti premotriš »mladosti jasnost« bele Ljubljane. — Zastonj! — Brutalna, koščena roka kraljice smrti je potegnila črno konturo čez sončni lik najinih nad. Prišlo je hipno, kot v sanjah, a Tebe ni bilo.

V svojem in v imenu najinih prijateljev se poslavljam s to besedo od Tebe. Ti možnačaj in biser poštenosti. Spavaj mirno v jadranski sončni grudi. Ostal boš vsem prijateljem in meni v najlepšem spominu.

M. Gaspari.

V Ljubljani, 6. julija 1936.

Obletnica smrti inž. Ivanoviča

Trbovlje, 6. julija.

Te dni je poteklo eno leto, odkar je umrl velik rodoljub in človekoljub inž. Ivo Ivanovič. Njegovo truplo počiva v tujini, kamor se je podal nekaj dni pred smrtjo, da morda le še najde zdravja. Bilo je pre-

pozno. Ker mu njegovi prijatelji, katerih je imel pokojni Ivo zelo mnogo v vseh krogih trboveljskega prebivalstva, ne morejo postaviti trajnega spomenika v mrzli tujini, so sklenili, da mu postavijo primeren spomenik tu v Trbovljah, v kraju njegovega nacionalnga in socialnega delovanja. Njegovi prijatelji so se obrnili na tukajšnje Sokolsko društvo za dovoljenje, da mu smejo vzidati spominsko ploščo v Sokolskem domu kot edino primernem mestu, saj se je pokojni Ivo Ivanovič tudi pri Sokolu udejstvoval z največjo vnemo. Sokolsko društvo je v to drage volje privolilo.

Spominska plošča bo odkrita v nedeljo 12. t. m. ob 10. dopoldne v mali dvorani Sokolskega doma. K tej skromni počastitvi spomina pokojnega inž. Iva Ivanoviča so vabljeni vsi njegovi prijatelji.

Zaprtje, nenormalno
razpadanje in gniloba v črevesju poneha po uporabi naravne
FRANZ-JOSEFOVE
grenčice.
Ogl. reg. S. br. 15485/35

Kje bo stala litijska meščanska šola?

Resne skrbi staršev ob koncu šolskega leta

Litija, 6. julija

Na Vidov dan smo zaključili pri nas prvo leto obstoja litijske meščanske šole. Za ta učni zavod smo se potegovali dovolj dolgo, saj nima ves obširni litijski srez, čeprav je pred vrati Ljubljane, doslej nobene višje organizirane šole mimo naše meščanske šole, ki nam jo je dovolilo ministrstvo prosvete na odločno intervencijo ministra g. dr. Kramerja.

O potrebi litijske meščanske šole so bila sprva mnenja deljena. Zdaj, ko s pridom vrši svojo funkcijo in ima za seboj že prvo leto delovanja, pa smo si vsi na jasnem, da je bil ta zavod potreben predvsem našemu preprostemu družinskemu očetu iz delavskega, obrtniškega in kmetiškega okolja. Večina teh staršev ima številno družino in otrok ne morejo pošiljati na studij v Ljubljano. Prav za te sloje je bila meščanska šola nujna življenjska potreba, saj je znano, da danes človek le toliko velja, kolikor zna.

Zdaj, ko je razpisan sprejem novih gojencev, pa navdajajo starše težke skrbi, kaj bo z bodočim obstojem naše meščanske šole. Ta zavod nima lastnega poslopja. Prvotna namera, da bi ga namestili v osnovni šoli, ki bi jo dvignili za novo nadstropje, je odpadla, saj osnovni šoli primanjkuje razen vseh ostalih prostorov že doslej 5 učilnic. Zato je rešilo našo meščansko šolo uvidevno predilniško ravnateljstvo, ki je dovolilo prazne prostore v Dekliškem domu. Zaradi skrčenega obrata je število delavk padlo, Dekliški dom se je izpraznil in tako je dobila meščanska šola streho za trenotno odpomoč. Vendar se predilnica ni hotela vezati za kako določeno dobo let; v trenotku, ko bo predilnica zaposlila dovolj močibodo zaseženi tudi prostori, ki jih ima zdaj meščanska šola.

Želja vseh staršev, ki imajo svojo deco že v meščanski šoli ali jo bodo imeli prihodnje in vsa leta, je, naj bi se pričelo takoj z zidavo poslopja. Znesek, ki naj bi služil kot temelj pri zidavi, je že na razpolago, ostalo pa se bo dobilo iz proračunov naslednjih let. Manjka nam zdaj le še stavbeni prostor. Domačini so predlagali že več stavbnih prostorov, imeli smo že več stavbnih ogledov, pa so bili sklepi ovrženi zaradi formalnega pogreška. Komisijski ogled je razpisalo že skoro pred letom dni sresko načelstvo, po obstoječih predpisih pa spada razpis komisijskega ogleda za meščanske šole pod kompetenco banske uprave.

Kateri prostori pridejo v poštev kot stavbni prostor? Prvotni prostor, last graškega posestnika g. Franka Cerarja med sreskim načelstvom in predilniškimi stavbami ne pride v poštev, ker je preveč stisnjen in na prometnem kraju. Zidanju poleg litijske osnovne šole niso naklonjeni šolski razlogi, ker bi bili potem dve šoli na kupu, ta prostor je pa določen menda za bodoči Prosvetni dom. Pleničarjeva parcela med Dobravčevo in Vidovičevo hišo na Grbinu je prikladna, ker leži globoko pod cesto. Roblekov prostor poleg Gorenčeve gostilne na skrajnem koncu Grbina pa leži pod hosto, ki bi zapirala dostop soncu. Dozdaj se najbolj ogrevajo še nekateri za zidanje na Grbinski Dobravi. Za ta predlog se navdušujejo Šmarčani, ki bi imeli na ta način v šolo še najbliže. Ob temeljitem prizadevanju bi se prav lahko našel primeren prostor; treba bo le pohiteti. Z denarjem, ki ga ima meščanska šola na razpolago, bi bilo poslopje do jeseni pod streho, prihodnje poletje pa bi dela dokončali in drugo jesen bi se šola lahko vselila v lastno stavbo. Če ne bomo z delom pohiteli, znamo doživeti blamažo. Predilnica da na razpolago le še eno učilnico, kar bo primerno za prihodnje šolsko leto, za tretji razred ne bo na razpolago učilnice in naša meščanska šola bo na cesti...

KINO UNION, tel. 22-21
DANES
poslednjič ob 16., 19.15 in 21.15 uri
KARNEVAL
Gustav Fröhlich, Heinrich George in drugi.
PRIDE! PRIDE!
FRITZ KAMPERS
v dvojni vlogi v sijajni burki
Dvakrat zaročen

Praznik slovenjgraškega Sokola

Dne 21. 6. je v Slovenjgradcu lepa sokolska svečanost prisrčno manifestirala narodno zavednost vse Mislinjske doline. Otvorili so Sokolski dom kralja Aleksandra I. ter odkrili spomenik kralja Uedinitelja. Lepo slavje bo vsem udeležencem ostalo v trajnem spominu. Uvod svečanosti je bila v soboto akademija z izbranimi telovadnimi točkami, ki so jih člani dovršeno izvajali. Mariborski mestni poveljnik general Milenković, ki je zastopal Nj. Vel. kralja, se je udeležil tudi akademije. Vojno ministrstvo pa je zastopal mariborski garnizonar podpolkovnik Nikolić.

V nedeljo so se že v ranih urah zbirale v Slovenjgradcu čete vseh sokolskih župa. Iz Maribora je pripeljal vlak 400 udeležencev. Gostje so bili na kolodvoru sprejeti z godbo, ob pol 10. pa je bilo zbirališče na glavnem trgu, potem pa sprejem sokolskih bratov in gostov, ki so prispeli z ljubljanskim in celjskim vlakom. Veličasten je bil sprevod skozi vse mesto do Sokolskega doma, kjer so bili pozdravljeni zastopniki Nj. Vel. kralja ter odposlanci oblasti, sokolskih edinic in ostali gostje. Kraljevega zastopnika, brigadnega generala Milenkovića in zastopnika vojnega ministrstva podpolkovnika Nikolića, sreskega načelnika dr. Hrašovca, ki je zastopal bana, zastopnika Sokolske zveze, starosto mariborske župe dr. Milana Goriška, ter vse zastopnike bratskih župa in društev je z lepim govorom pozdravil starosta, primarij dr. Železnikar. Poslanec Nj. Vel. kralja se je zahvalil za pozdrav ter iskreno čestital društvu. Predsednik gradbenega odseka Ivan Rojnik je naglasil, da je z novim domom ovekovečena poleg sokolske ideje tudi požrtvovalna ljubezen Sokolov. Vsem dobrotnikom in prijateljem se je iskreno zahvalil. Na prošnjo staroste je potem kraljev odposlanec general Milenković otvoril Sokolski dom. Po otvoritvi Sokolskega doma so govorili zastopnik vojnega ministrstva, podpolkovnik Nikolić, predstavnik Sokolske zveze dr. Gorišek, zastopnik CMD, narodni poslanec Prekoršek, v imenu bana dr. Hrašovec, v imenu slovenjgraške mestne občine Ivan Rojnik ter sreski poslanec dr. Novačan. Pred odkritjem spomenika je društveni prosvetar Ferdo Šentjurc v svojem govoru lepo razložil, kako je bila z ogromnimi žrtvami ustvarjena naša narodna in državna svoboda in kako je bil pokojni kralj Aleksander, ki se je boril ne samo za Srbijo, marveč tudi za širno, krasno Jugoslavijo, zvezda vodnica v najhujših časih, pozneje, ko je bila svoboda izbojevana, pa pravi idol jugoslovenstva. Skromen je ta spomenik, zaradi skromnosti revreden našega prvega Sokola, prvega Jugoslovena, zgrajen pa je ne samo iz marmorja in brona, marveč tudi iz ljubezni naših src in priseg naših duš. Spomenik je prevzel v varstvo starosta dr. Železnikar, četa inženjerske podoficirske šole je oddala trikratno častno salvo, godba pa je intonirala himno »Hej Slovani«, katero je prepevalo vse zbrano občinstvo. Sledil je defile Sokolov, vojaštva in gasilstva, potem pa se je vršil v Sokolskem domu slavnosten banket, na katerem je izrekel zdravico Nj. Vel. kralju Petru II. starosta dr. Železnikar, vnovič pa sta čestitala društvu general Milenković in podpolkovnik Nikolić.

Ob 14. je bil začetek telovadnih nastopov, pri katerih so se udejstvovali vsi oddelki domačega društva, pomnoženi s člani bratskih društev in vojaštvom. Občinstvo je napolnilo obsežno letno telovadišče ter navdušeno hvalilo lepo izvedene nastope.

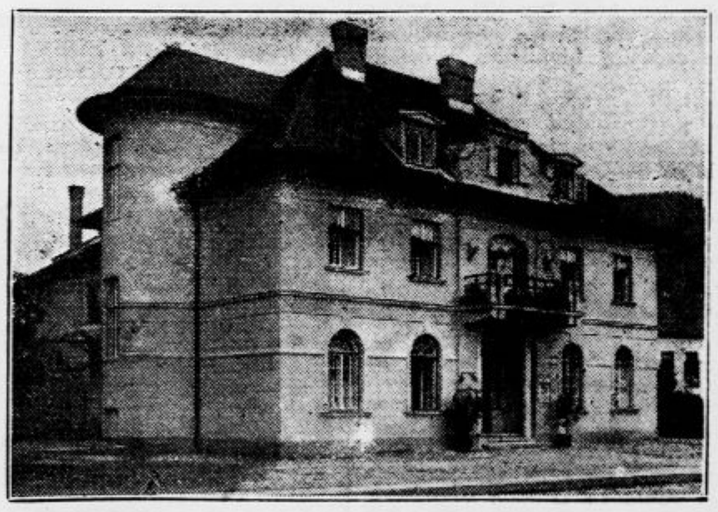

Šentviška meščanska šola razstavlja

Ljubljana, 6. julija.

Obrtniški razstavi v Št. Vidu, ki jo je včeraj otvorilo tamošnje Društvo jugoslovenskih obrtnikov, je pridružena tudi posebna razstava risb in ročnih izdelkov, ki nazorno prikazuje vsega spoštovanja vredne uspehe učencev in učenk na šentviški meščanski šoli. Skrbno izbrani vzorci povedajo človeka skozi delavnice vseh štirih razredov in mu na efekten način razkazujejo, kako delo mladih rok napreduje od leta do leta. Z narodnimi ornamenti okrašeni krožniki, skrbno izdelana obešala in drugi praktični predmeti so tako skrbno izdelani, da so med njimi že tudi prav dovršene umetnine. Ročni pouk, ki mu vodja zavoda ravnatelj g. Rudolf Pečjak posveča iskreno naklonjenost, obsega vse tehnike, ki spadajo v področje naše obrti. Tu najdete okusno pletene košarice, minijaturne škafke, igračke, razne ilustrativne predmete in vsake vrste figure, da se človeku ob njih razveseli srce.

Nič manjše skrbnosti kakor za ročno delo ne goji zavod za prostoročno in geometrično risanje. Kolikšen smisel kažejo učenci in učenke za praktično risbo, ti potrjujejo razne gospodarske tabele, zemljevidi in statistični pregledi, ki prekrivajo stene. V slikanju samem so prav tako zastopane vse panoge: slike na kamnu, narodna in moderno stilizirana ornamentika, transparenti, slikanje na steklo, figuralno in takozvano brizgalno risanje, pokrajine po naravi itd. Nekatere izmed risb in slik, zlasti one iz IV. razreda, izpričujejo že umetniško občutje in razodevajo neutajljiv talent. V enaki meri vzgaja šola tej mladini čut za modeliranje in nekateri kipci (tako portreta mojstra Riharda Jakopiča in nadškofa dr. Jegliča), so v svojem preprostem realizmu prav uspeli. Ostalim ročnim izdelkom se kot posebno zanimivi prispevki pridružujejo modeli Šmarne gore in Krima v izohipsah, pa vzorci afriške naselbine, makedonske in dolenjske hiše, ki ostanejo šoli kot učila trajne veljave. Spričo dejstva, da deluje še šentviška meščanska šola v kraju, ki je važno središče obrtne ter industrijske delavnosti, se tehnično risanje poučuje tako, da dobe učenci krepko podlago za umetniško in načrtno udejstvovanje v vseh obrtnih panogah. Tako vzbujajo na razstavi mnogo občudovanja nekateri načrti za pohištvo, pa tudi posamezni mizarski izdelki, ki se jim pozna, da so prišli iz rok bodočih mojstrov.

Enako lepe uspehe izkazuje razstava ženskih ročnih del, ki priča o razumno praktični usmerjenosti dekliške vzgoje na zavodu. Razstavljeni so predvsem kosi izbranega perila, prti v raznih tehnikah, obleke, ženske ročne torbice, preproge, volneni izdelki, blazine, a marsikje so za efekten okras uporabljeni motivi narodne ornamentike. Deklice se uče tudi kuhe in vsega dela v kuhinji, v čemer je šentviška meščanska šola prav tako ena prvih. Tu je razstavljena tudi umetniško izdelana zastava meščanske šole s podobo slovanskih blagovestnikov sv. Cirila in Metoda, pri kateri je omembe vredna še ta posebnost, da jo krase trakovi vseh dosedanjih zaključnih letnikov. Šola je namreč svojim učencem privzgojila hvalevreden običaj, da vsak zadnji letnik pred slovesom poklon zavodu in njegovemu praporu spominski trak v znamenje, da ostanejo učenci in učenke zvezani s šolo, na kateri so zrasli, vse svoje dni. A meščanska šola v Št. Vidu tudi zasluži, da jo njeni gojenci ohranijo v lepem in hvaležnem spominu, saj je izmed podeželskih šol gotovo tista, ki bi lahko mnogim finenitnejšim zavodom služila za vzor.

Emil Stalowski, železniški uradnik v Sevnici, ki je v duševni zmedenosti storil smrt. O njegovi tragediji in lepem pogrebu je »Jutro« že poročalo.

Stavka na cesti Trbovlje—Zagorje

Trbovlje, 6. julija.

Da se vsaj nekoliko omili brezposelnost, ki vlada v naših revirjih, se je pričelo z gradnjo banovinske ceste Trbovlje—Zagorje. Pri teh delih je zaposlenih okrog 150 delavcev. Po pravilniku o gradnji javnih del ne smejo biti delavske mezde višje od 20 Din dnevno. Pravilnik velja za vso državo, ne upoštevajoč prilik po posameznih banovinah, ki so tako različne. Delavci, zaposleni na tej cesti, se rekrutirajo izključno iz delavskih vrst, ki nimajo nobenega imetja in so odvisni edinole od zaslužka svojih rok. Med njimi je mnogo oženjenih s številnimi družinskimi člani. Vsi ti so bili že dolge mesece brez vsakega zaslužka in, ko pride zima, bodo zopet brez dela in prepuščeni javni in zasebni dobrodelnosti. Razumljivo je, da s tem zaslužkom ne morejo preživljati svojih družin, posebno še, ker odpade delo ob slabem vremenu, še manj pa si morejo nabaviti obleke zase in za družino. Zato je razumljivo, da se je teh nesrečnežev polastil obup in da si hočejo s štrajkom izsiliti boljše življenjske pogoje. Štrajk je izbruhnil šele po predhodnih številnih prošnjah za izboljšanje mezd, ki so pa vse ostale neuslišane.

Delavstvo se je obrnilo na poslanca Pleskoviča, ki je pretekli petek predstavil g. podbanu deputacijo delavstva s prošnjo, da banovina ukrene potrebno, da se pravilnik, ki zabranjuje višje mezde, vsaj za dravsko banovino izpremeni v toliko, da bi bile v dravski banovini dovoljene mezde 3 do 3.50 Din na uro, dokler pa ta pravilnik ni izpremenjen, pa naj krije banovina to diferenco iz svojih sredstev. G. poslanec Pleskovič je o tem koraku osebno obvestil delavstvo na terenu in mu še za nadalje obljubil svojo pomoč.

Želeti bi bilo, da banovina upošteva težki položaj teh revežev in njihovi prošnji v polnem obsegu ugodi. Pri dobri volji se bodo našla sredstva tudi za te siromake.

Ali so umetniški fotografi sploh zaresni umetniki?

Zadnjič sem naletel na opazko, da imamo Slovenci posebno veselje šepati dvajset let za luno. Samo dvajset let? Ne. Kajti okroglih sto let potem, ko je imel rajnki Daguerre idejo predložiti človeštvu novo možnost za izražanje latentnih (in tudi nelatentnih) umetniških nagonov, ki so položeni v vsakega človeka, in ko je veliki Škot D. O. Hill z nazornim primerom takoj nato dokazal, da se da ta možnost v resnici uporabiti za ta namen, skratka sto let po rojstvu umetniške fotografije, slikarstva, »ki riše s sončnim žarkom«, si je n. pr. slovenski akademski slikar, g. Hinko Smrekar (gl. »Jutro« št. 142.) zadal usodno vprašanje: Ali so umetniški fotografi sploh zaresni umetniki?

To je vprašanje, ki bi utegnilo slovenske Janeze res spraviti pokonci. Kar se tiče drugih, kar se tiče velikega sveta, pa se danes gotovo ne bo dal spraviti iz tira, tudi če zastavlja vprašanje in odgovarja nanj negativno prav zaresen akademski umetnik, kakršen je Hinko Smrekar. Tam namreč, v svetu, so si vobče že davno odgovorili na ta način, da objavljajo najbolj oficialne revije likovnih umetnosti fotografska dela stalno kot enakovredne umetnine, ali pa da prirejajo na oficialnih prizoriščih likovnih umetnosti mednarodne fotografske razstave, kakor n. pr. letos v pariškem Louvru, kjer menda že dobro vedo, kaj je umetnost, saj je imajo tam več na enem kupu nego marsikje drugje v celi državi. Kar se tiče Daguerra in Hilla pred sto leti, pa sta bržkone tudi dobro vedela, kaj delata, saj sta bila slikarja, nič manj nego g. Smrekar.

Toda takšne razloge na stran: g. Smrekar, če bi kaj zasledoval dogodke v domačem in mednarodnem fotografskem svetu, bi vendar lahko odgovoril, da so med samimi fotografi ljudje, ki ne vedo, kako naj bi spravili fotografijo na enako ravnino z umetnostjo.

Gotovo. Nekateri (kakor jaz) se čedalje težje odločajo uporabljati izraz »fotografska umetnost«, ker dobiva beseda »umetnost« po zaslugi stoletnega žongliranja svojih boncev, samoljubnih ustnjakarjev in grafomanih hiperestetov, počasi prizvok nečesa skaženega in skrivljenega, neživljenjskega, gumielastičnega in jokavega. Bojim se, da bo prišel čas, ko bosta besedi »umetnost« in »umetnik« veljali za psovko. In kaj bi fotografija s tem, ki rase s svojimi koreninami iz življenja samega, ki je realna kakor tehnika in znanost, zdrava in nesentimentalna kakor vsak napredek?

Drugim fotografom delajo preglavice visoko zveneče definicije umetnosti. Kako naj se bolj ali manj nekomplicirano zgrajen človek, kakršen je povprečni ljubitelj fotografije, odloči pritakniti svoji strasti atribut »umetnosti«, kako naj mu ne zastane nerodni jezik, če bere takšna naziranja o njej, kakršno je sledeče:

»Umetnost je ustvarjanje lepotnih vrednot in dobrin po nareku narave v svrho oplemenitenja in obogatenja človeške duše in človeškega življenja nad mero zgolj obrtne »umetnosti«, v kolikor se le-ta ne ozira na čisto »praktične« namere in potrebe. Tako je vsaka umetnost, če je res umetnost, v tem smislu l'art pour l'art.«

S tem je vendar dokazano, da je fotografija kot umetnost zaklana in pokopana! — Ni?

Brez šale: g. Smrekar, ki je to definicijo zapisal, bo trdil, da jo je natančno prebral in premislil. Jaz mu ne verjamem. Kajti če bi jo prebral in premislil, bi — n. pr. meni, ki nimam tako nerodnega jezika kakor večina mojih tovarišev s fotografskega terišča — ne dajal v roke orožja za striktni dokaz, da to, kar je počenjal do danes, kot umetnost, po njegovem lastnem mnenju sploh nobena umetnost ni. Kajti hudo bi dvomil, da je šlo Smrekarju do danes za ustvarjanje baš *lepotnih* »vrednot in dobrin«, in še bolj bi dvomil, da bi se njegovo delo ne oziralo na »čisto praktične namere in potrebe«. In kje, za božjo voljo, naj bi v tej definiciji tičala opora za naziranje, da fotografija umetnost biti ne more? Ali ne ustvarja lahko nedvoumne lepotne vrednote in dobrine? Ali jih ne ustvarja po nareku narave? Ali jih ne ustvarja lahko v svrho oplemenitenja itd.? Ali ne zasleduje lahko namere, ki so izven vsake »praktičnosti«?

Tako bije torej g. Smrekar svoja lastna naziranja z lastnimi trditvami po zobeh. In na takšni podlagi naj potem polemiziramo, kaj je umetnost in kaj ni?

»Kot fotograf ostane fotograf višjega razreda nad mero povprečnega obrtnika — kajti čara, čudeže dela kamera, ki podaja aranžerju, fotografu, vse elemente umotvora, ki jih mora umetnik po dolgem napornem pripravljalnem in neprestanem opazovalnem učenju z visoko, desetkrat nadpovprečno napetostjo vseh duševnih sil iz »praznega« ustvariti.«

Tako? Če ustvarja umetnik iz »praznega«, čemu so potem potrebne definicije s kavljem o ustvarjanju »po nareku narave«? In če ustvarja »po dolgem napornem pripravljalnem in neprestanem opazovalnem učenju z visoko, desetkrat nadpovprečno napetostjo vseh duševnih sil«, ki mora končno udariti zdravemu biku na možgane: kaj še ostane od *ustvarjanja*, ki bi si ga človek predstavljal vendar kot dejanje spontane sprožitve »nadpovprečnih« duševnih sil? In od kod bi si vzel g. Smrekar pravico trditi, da bi fotograf ne ustvarjal lahko z nič manjšim učenjem in duševno napetostjo? Ali je že imel kdaj v rokah fotografsko kamero in poskusil ž njo napraviti sliko, da bi bila »videti kot pristna umetnina«? Morda bi potem spoznal, da je treba za ubogega »latentnega pravega umetnika«, za »tako rekoč Rafaela brez rok in nog«, za fotografsko kamero še nekaj več nego samo malo latentnega umetniškega občutka, še nekaj več nego samo roke in noge, treba je *glave*, ki ve, kaj dela, in ki zna biti po potrebi zelo nelatentno napeta z desetkrat nadpovprečno silo. Pri tem bi si jaz ne upal trditi, da je umetnina samo to, kar nastaja z muko in dolgo pripravo, ne pa tudi tisto, kar nastaja z lahkotnostjo bistrih in hitro dojemajočih možganov. Če pa je mislil g. Smrekar bolj na muko, ki jo povzročata golo manuelno delo pri ustvarjanju umetnine in študiranje tehničnih problemov, tedaj mu priporočam, naj kar hitro presedla med nas fotografe. Naučili ga bomo tako težkih metod (celo metod brez kamere, ki bi mu podajala vse elemente umotvora), da mu bo od navpovprečne napetosti pot curkoma lil po obrazu. In naj nikar ne misli, da se bomo pri tem izmazali v uporabo »spretnih trikov, retuš in prikrojevalnih postopkov«, ki bi si jih izposodili od »ustvarjajočih umetnikov«, dali mu bomo priložnost, da se izkaže v potu svojega obraza s postopki, ki so lastni fotografiji sami in nobeni drugi umetnosti. Sicer pa majhno opazko: kakšno samozadovoljno govorjenje je to o vrednotah, ki so si jih fotografi izposodili od ustvarjajočih umetnikov? Če so si izposodili neke okuse in načine od slikarjev, od kod so si jih izposodili potem ti? Ali ne morda od neke elementarne umetniške nadarjenosti, ki je položena latentno ali pa tudi nelatentno v vsakega človeka in logično torej tudi v vsakega fotografirajočega človeka? In če je resnica, da more slikarstvo kot nekaj sorodna umetniška stroka s svojimi načini in gledanji oplajati neki del fotografije, ali ni mar isto tako resnično, da je tudi fotografija oplajala v mnogih ozirih umetnost slikarjev? Kdor bi to zanikaval, bi izdajal samo svojo popolno nevednost o stvareh, ki so se dogajale, od kar fotografija obstoji, posebno pa v obeh desetletjih po svetovni vojni.

Vsa žalost je v tem, da g. akademski slikar sploh ne ve, kaj piše in razmetava pojme okrog sebe, da pomenijo lahko fižol ali pa krompir. Tam, kjer mu godi, n. pr. če skuša slikar preobličiti svoj model z močjo osebne note, se to imenuje ustvarjanje, če dela fotograf isto neposredno na krhkem modelu svojega posnetka, se to imenuje »retuša« in »izposojen trik«. Takšna logika je komodna, ker ne zahteva za dokazovanje nobenega nadpovprečnega napora duševnih sil. Ima le isti nedostatek kakor palica z dvema koncema, ki udari lahko tudi nazaj, pa bolj krepko.

Tako. In pri vsej stvari mi niti ne gre za g. Smrekarja, ki mu kot umetniku priznavam seveda vse, kar mu gre. Toda na to bojno polje naj ideologija, ki stoji za nje-

Velika odprodaja
vsega poletnega blaga

20 o/o popust

A. ŽLENDER MANUFAKTURNA TRGOVINA LJUBLJANA, Mestni trg 22.

Domače vesti

* **Ob priliki desetletnice ustanovitve Centralnega higienskega zavoda v Beogradu** je izšel iz tiska prvi zvezek »Socialno medicinskega pregleda«, tromesečnega časopisa za vse panoge soc. medicine. Dosedanji način uredit ve je v osnovi spremenjen tako, da bo časopis v vsem in kar najbolje odgovarjal svojemu namenu. Časopis se lahko naroči v vseh knjigarnah ali pa pri izdajatelju: Centralni higienski zavod, Beograd.

* **Pozor gg. zdravniki in medicinci! Jugoslovenski** narodni odbor Vseslovanske zdravniške zveze obvešča, da znaša za vsakega udeleženca kongresa v Sofiji in za vsakega njegovega gosta (družinskega člana itd.) kongresna kotizacija 150 Din. Ta vsota naj se pošlje direktno na Kreditno sanitetsko zadrugo v Beogradu, čekovni račun poštne hranilnice istotam, štev. 56.438. Prijave za poedine ekskurzije se bodo sprejemale v Sofiji. Pri dovoljnem številu udeležencev bo vozil zanje poseben vlak iz Beograda v Sofijo. Podrobna navodila sledel Uprava Slovenskega zdravniškega društva v Ljubljani.

1.-11. julija

LETNO BLAGO

PO IZREDNO NIZKIH CENAH:

MANUFAKTURA

Soivan

* Več **pozornosti tujim izletnikom!** Prijatelj lista nas prosi za objavo: Pogostokrat čitam v listih razne pozive javnosti in poklicanim instancam, da je treba našemu tujskemu prometu posvetiti nekaj več aktivne pozornosti in da moramo iti tujim gostom v vsakem primeru na roko. Naj mi bo dovoljeno, da po neljubi izkušnji, ki sem jo doživel v soboto opoldne, ko sem se s kolesom vozil od Domžal proti Črnučam, opozorim še na neko drugo plat te stvari. V kratkih presledkih drug za drugim so tedaj prihiteli proti meni štirje veliki, gosposki avtobusi z napisi »Fiume—Vienna.« Že daleč pred seboj sem opazil, da je neki kolesar, ki je vozil pred mano, skočil na tla, ko so avtobusi privozili mimo, in se je začel ob cesti nekaj otepati in da je s podobnimi kretnjami začel mahati tudi neki kmet, ko se je srečal z vozovi. Njune kretnje so mi postale jasne, ko so avtobusi privozili do mene. Prvi je bil prazen, drugi pa poln tujih izletnikov. Na lepem se je eden izmed njih sklonil k oknu, stegnil roko in zagnal neki trd predmet vame. Zadel me je naravnost v levo ramo, da sem presenečen skočil s kolesa. Šele tedaj sem opazil, da se je od mene odbilo trdo kuhano jajce. Objestni tujec, ki se mu je na vožnji bržkone pokvarila popotnica, se ni domislil nobenega primernejšega načina, kako bi se je iznebil, kakor da je s posameznimi kosi drugega za drugim obmetaval vse pasante, kolikor jih je naletel. Lahko si mislite, da me je to njegovo početje pošteno zrevoltiralo. Naj to zgodbico vzamejo na znanje pristojna oblastva in naj poskrbe, da prav nihče, pa naj že pride odkoderkoli, ne bo mogel na tako nekulturen način poniževati človeka na naši zemlji.

22 vrst vonjev

KOLINSKE VODE

1/4 litra samo Din 12·—

Drogerija KANC IVAN, Nebotičnik tel. št. 35-20

* **Maturanti drž. realke v Mariboru** iz leta 1926 se sestanemo 11. t. m. ob 20. pri Orlu, da skupaj z našimi bivšimi profesorji proslavimo desetletnico mature. Prijaviti se je do 10. t. m. na naslov: Ing. Ledinek, Maribor, Gozdna ul.

* **Značilne ugotovitve učiteljstva iz drinske banovine.** V Sarajevu se je vršil občni zbor sekcije JUU za drinsko banovino. Referenti so naglašali, da je odstotek nepismenih prebivalcev v drinski banovini še vedno velik. Analfabetski in razni drugi učni tečaji, kakor tudi narodne čitalnice in knjižnice ne zmorejo ogromnega dela. Kulturno-prosvetno stopnjo narodnih množic lahko dvigne samo dobro organizirano osnovno šolstvo. Osnovnih šol pa je premalo, mnoge pa so tudi take, da ne odgovarjajo zahtevam vzgoje in zdravstva. Za povzdigo osnovnega šolstva bi se dalo več storiti, če ne bi bilo toliko nepotrebnih izdatkov. Samo v enem letu so znašali izdatki države pri premestitvah učiteljev 3,580.000 Din. Za to vsoto bi se dalo zgraditi 20 novih osnovnih šol.

* **Najlepša čipkarska dela bodo razstavljena na obrtni razstavi v Škofji Loki,** na kar opozarjamo zlasti naše dame. Razstavili bosta dve čipkarski šoli sreske izpostave Škofja Loka, in sicer šola iz Železnikov in šola iz Žirov. To sta šoli, ki sta podrejeni Državnemu osrednjemu zavodu za ženski domači obrt v Ljubljani. Sloves zavoda nam jamči, da bodo razstavljena najlepša dela, med tem tudi nekaj takšnih, ki so naročena za inozemstvo in sicer za Egipt, Ameriko in Nemčijo. Delo za Egipt je naravnost pravljično lepo in ni čuda, da je našlo kupca v pravljičnem orientu.

* **Brzojavna vest z Boča.** 26. t. m. tradicionalno, edinstveno planinsko rajanje pri Sv. Miklavžu.

— **Plezalni tečaj** priredi SPD v Ljubljani v dneh od 9. do 12. julija na Korošici. Zbirališče je dne 9. julija v Domu na Korošici. Dne 10., 11. in 12. t. m. se bodo vršile plezalne vaje na masivu Ojstrice. Vsak udeleženec mora prinesti s seboj dobre plezalnike ter mora biti primerno oblečen. Za prehrano in prenočišče je preskrbljeno v domu na Korošici. Prijave sprejema pisarna SPD v Ljubljani do srede dne 8. julija t. l.

* **Pri poštah Podlednik, Sv. Andraž v Halozah, Sv. Barbara v Halozah in Sv. Vid pri Ptuju** je bil 1. t. m. otvorjen telefon, ki opravlja tudi brzojavno službo.

* **Stavka mesarjev v Požarevcu.** Mesarji so, kakor znano, stopili v stavko zaradi protesta proti občinskemu veterinarju in zaradi tega, ker občina noče preurediti in modernizirati klavnice. Občinska uprava zatrjuje, da bo klavnico preuredila, takoj ko bodo na razpolago potrebna sredstva, o poslovanju veterinarja pa komisija baje ni mogla ugotoviti nobenih nepravilnosti. Veterinar se je ravnal strogo po predpisih. Mesarji bi v pogledu klavnice morda popustili, zahtevajo pa trdovratno veterinarjevo premestitev. Prebivalci morajo kupovati meso v Smederevu in Svilanjcu, ker je stavka mesarjev popolna. Ko bo veterinarjevo zadevo te dni obravnavala banska uprava, bodo mesarji stavko prekinili.

LIGNOLIT NO OBLOGO ZA TLA

prilagodiš z barvo opremi in slogu prostora primerno.

Lugi in kisline lignolita ne načenjajo.

L I G N O L I T, ing. Milan Hmelj, Radeče-Zidani most.

* **Miljonska škoda zagrebške občine zaradi vtihotapljenega vina.** Tihotapljenje vina na področju zagrebške mestne občine je zavzelo v zadnjih letih ogromen obseg. Vino se tihotapi zaradi trošarin, ki iznašajo po 2 do 2,50 Din za liter vina. Organizirale so se posebne skupine ljudi, ki živijo samo od te panoge tihotapstva. Napačna pa je domneva, da samo kmetje vtihotapljajo vino. Kmetje prodajajo svoje vinske pridelke raznim prekupčevalcem in ti se potem sami ali pa s svojimi pomočniki bavijo z vtihotapljanjem vina v mesto. Izračunali so, da izgubi mestna občina na leto pri trošarinah na vino po 2 do 3 milijone dinarjev. Škodo od močno razvitega tihotapstva pa imajo tudi konzumenti, zakaj med vtihotapljenim vinom je dosti zdravju škodljive pijače. Tu se spet udejstvuje brezvestnost prekupčevalcev, ki kupujejo od kmetov dober pridelek in ga potem sami pomešajo s šmarnico ali pa drugače pokvarijo. Med tihotapci z vinom so seveda veliki in mali »podjetniki«. Tržni organi so v mestu zalotili že skrivna skladišča z velikimi zalogami vtihotapljenega vina.

* **Aretacija dveh nevarnih razbojnikov.** Po naključju sta zajeta dva nevarna razbojnika od one tolpe, ki je izvršila napad na progi Peć—Kosovska Mitrovica, šofer Boškovič se je mudil pred nekim mitrovškim hotelom in opazil med množico enega napadalca. Razbojnik pa je tudi videl šoferja in naglo smuknil v hotel. Pozvani orožniki so potem hotel obkolili in prestregli razbojnika. To je neki Memetović iz Kosovske Mitrovice, ki je bil zaradi razbojništva že obsojen na 20 let robije. Lani, ko je presedel v kaznilnici že 13 let, je bil amnestiran, a se je takoj spet lotil razbojniškega posla. Nevarni zločinec se je zadnje dneve skrival v Mitrovici in ko so odkrili njegovo skrivališče, so zalotili tam tudi njegovega pajdaša.

* **Žalostne posledice bratovskega prepira.** V vasi Rašteti pod Zvečanom v okrožju Djakovice, sta se naselila brata Perko in Grujica Dževrdanovič. Razumela sta se drugače prav dobro, ali tu pa tam je vendarle prišlo, da sta se sporekla zaradi kakih gospodarskih stvari. Tako je bilo tudi sedaj, samo da je starejši Perko v prepiru brata hudo razžalil. Mlajši brat spoštujoč starejšego, da mlajši brat ne sme vzdigniti roke na starejšega, se je umaknil, ali je v svoji sobi vzel samokres in si pognal kroglo v prsi. Rajši sam v smrt, kot bi streljal na brata. Ko pa je Perko zaslišal strel, je planil v bratovo sobo, da bi videl, kaj se je zgodilo. Ko je zagledal Grujico ležečega na tleh in s krvavečimi prsi, je bil prepričan, da je brat mrtev. To ga je silno razžalostilo. Ker si je moral očitati, da je on zakrivil bratovo smrt, mu je vzel samokres iz roke in se ustrelil naravnost v srce. Brata, Perka mrtvega, Grujića pa hudo ranjenega, je našel njun svak, ki je priklical ljudi, ki so mu pomagali ranjenca prepeljati v prizrensko bolnico. Perka so pa po izvršenem ogledu, ki ga je izvršila sodna komisija, pokopali ob iskrenem sožalju vsega prebivalstva daleč naokoli.

* **Obtožba zaradi nesreč v rudnikih.** Že nekaj let se vrstijo hude nesreče v dalmatinskih rudnikih v okolici Skradina in Drniša. Mnogokrat se je že v javnosti razpravljalo o tem, kdo je kriv tolikih nesreč, a vedno se je našel izgovor na kaka naključja. Tako se je tudi lani v rudniku Dubravici pripetila huda nesreča. Enega rudarja je ubilo, drugega pa za vse življenje pohabilo. Rudarji in predstavniki delavskih organizacij in ustanov so naglašali, da se je nesreča pripetila v rovu, ki je bil dve leti zapuščen in v katerem pri obnovi obrata niso izvedli prav nobenih popravil. Opore so bile tako pomanjkljive, da se je lahko vsak čas pričakovala huda nesreča. Razne komisije so si rudnik ogledale in zdaj je državno tožilstvo v Šibeniku sestavilo obtožnico proti upravniku rudnika in proti dvema višjima paznikoma. Ko bodo končane sodne počitnice, bo razpisana razprava.

* **Najraje čita mladina Sienkiewiczeve romane.** Zato Vas opozarjamo, da ji daste seboj, ko gre na počitnice, knjigo »Z ognjem in mečem« ali »Potop« I.-II. Ceno omenjenim knjigam smo znižali. Prva velja broš. Din 50.—, vezana v platno Din 75.—; druga pa za oba dela broš. Din 100.—, vez. v platno Din 150.—. Knjige dobite v knjigarni Tiskovne zadruge, Ljubljana, Šelenburgova ul. 3.

* **Prosimo dotično tvrdko, ki je iskala dne** 9. junija po malem oglasu slugo, da takoj vrne onim, ki so se za to službo oglasili, spričevala in ostale dokumente. Oglasni oddelek »Jutra«.

* **Eno srce — ena radenska**

* **Tovarna JOS. REICH sprejema mehko** in škrobljeno perilo v najlepšo izdelavo.

Iz Ljubljane

u— **Pravo preseljevanje narodov** je razgibalo minulo nedeljo vso našo zemljo. Že v soboto pozno ponoči se je zapognilo prelepo jasno nebo nad Ljubljano in v ranem nedeljskem jutru oznanilo brezoblačni, praznični dan. Nedelja, kakršnih je bilo letos še tako malo, je razlila na zemljo morje blagodejnega sonca in izvabila v planine, v zavetje gozdov in tople vode na tisoče in tisoče izletnikov. Mesto je bilo kakor izumrlo in vsenaokrog je svetlo nebo spet sprožilo mnogo nad, da bo topla poletna sezija počasi le zavzela željno pričakovano stanovitnost. Barometer se je znova krepko dvignil, temperature so se visoko približale 30 stop. C. V vroči popoldanski pripeki je živo srebro ob razgretem asfaltu spet zlezlo v senci na 34 stop. C., topli južnozapadnik je puhal v Ljubljansko kotlino struje segretega zraka. Jasno nebo se je z Jadrana raztegnilo po večjem delu države, nevihtno območje, ki je v nedeljo gospodarilo ponekod v vzhodni polovici države, se je odmaknilo dalje. Sedanje lepo in sončno vreme sicer še nima solidne osnove za trajnejšo stanovitnost, vendar smo prav zato veseli vsakega dne, ki nas odreši dnevnih vremenskih muh minulih tednov. Čas visoke sezije letovanja je tu, v polja in sadno drevje se je vselilo plodno zorenje. Kdor je le prost, si lahko zajame na svežem zraku, na soncu in v vodi okrepila za zdravje. Iz razgretega mesta se seli hrepenenje v prirodo in na večer, ko jadra po poletnem nebu obraz lune, zaveje tudi med zidove palač in hiš prijeten hlad iz bližnjih gozdov.

u— **Idrijčani in prijatelji.** V nedeljo 12. t. m. bodo idrijski rojaki, živeči v Jugoslaviji, prvikrat oficielno posetili svoje najbližje sosede izza predprevratnih dni. Vezi, ki so spajale Žiri z Idrijo, so bile tako močne, da njihovih sadov na kulturnem in gospodarskem polju ni mogoče niti danes po tolikih letih izbrisati in zanikati. O tem bodo izpregovorili sami žirovci, ki pripravljajo Idrijčanom prav prisrčen in lep sprejem. Izletnikom se bodo pridružili tudi mnogi rojaki iz ostale Julijske Krajine in vsi prijatelji Idrije in prelepe žirovske doline. Pohitite s prijavami, katere sprejemajo v trgovini Ivan Železnikar na Marijinem trgu.

u— **Mednarodni zadružni dan.** Železničarji-zadrugarji so proslavili v soboto 4. t. m. v prostorih kina Sloge 14. mednarodni zadružni dan. Proslava je bila v prvi vrsti namenjena železničarski mladini. Ob otvoritvi je zapel moški zbor glasbenega društva »Sloge« novo zadružno himno (kompozicija H. Svetela, besedilo ing. D. Leskovška). Po pozdravu E. Klebelna, predsednika Nabavljajne zadruge, je S. Čerček v poljudnem predavanju orisal številni zbrani mladini (nad 200) pomen zadružništva, nakar je imel nanjo še kratek nagovor mladi zadrugar Janez Bitenc. Sledil je nastop mladinskega pevskega zbora »Sloge«, ki je pod vodstvom P. Bitenca prednašal vrsto lepih, izbranih pesmi, nato pa mladinski orkester pod vodstvom G. Müllerja. Slavje se je spremenilo tako v pravi mladinski koncert. Po zaključku je bila mladina v prostorih železničarske menze pogoščena. Prireditev je bila res prisrčna in je dosegla gotovo svoj namen: vsejati v mlada srca prve kali zadružne ideje.

u— **Izlet v »Dolino gradov« na Dolenjskem** k ogledu gradov Kleveža, Kostanjeviškega, Tolstega vrha, edinstvene kartuzije v Pleterjih pri Št. Jerneju, slovenskih Benetk Kostanjevice, dolenjske metropole Novo mesto priredi združenje železniških uradnikov v nedeljo 12. t. m. z odhodom iz Ljubljane z avtobusom ob 5. ter povratkom ob 22. uri. Vozi se preko Stične — Mokronoga v Kostanjevico ter se vrne po ogledu teh znamenitosti preko Novega mesta v Ljubljano. Sodeluje znani propagator Dolenjske g. Viktor Pirnat. Izrabite edinstveno priliko. Cena vožnji in prvovrstnemu kosilu je 90 Din. Prijave in informacije, dokler je še prostor, v trgovini Tičar, Šelenburgova ulica. — Udeleži se lahko vsakdo!

u— **Gadje leto.** V ljubljansko bolnišnico so pripeljali posestnikovo hčerko Marijo Sernjakovo iz Pleš pri Šmarju na Dolenjskem, ki je v domačem gozdu brala borovnice, pa jo je pičil gad.

u— **V Dolomite, na bojna polja, Gardsko** jezero in Padovo pojdemo pod strokovnim vodstvom s »Putnikom« od 20. do 24. t. m. Hitite s prijavami pri »Putniku«, Ljubljana, tel. 24—72, 38—79 in 33—84.

u— **Nabavite si za počitnice vsaj eno pripovedno knjigo.** Četudi ste na počitnicah, potrebujete duševnega razvedrila. Priporočamo Vam nekaj res zanimivih knjig: Pearl S. Buck: Mati, Roman. Broš. Din 48.—, vez. Din 58.—. Dumas A.: Dama s kamelijami, Roman. Broš. Din 50.—, vez. Din 60.—. Milčinski Fr.: Humoreske in groteske, broš. Din 45.—, vez. Din 60.—. Maupassant: Povesti iz dneva in noči. Broš. Din 30.—, vez. Din 40.—. Vse te knjige ima v zalogi knjigarna Tiskovne zadruge, Ljubljana, Šelenburgova ul. 3.

7., 8., 9. in 10. julija 1936

Razstava preprog

TKALNICE **MEKKA - SUBOTICA**

Aleksandrova cesta 3/I.

Prodaja se vrši tudi na mesečne obroke.
Brezkonkurenčne cene.
Izdelava v modernih in perzijskih vzorcih.

u— **Kolonija Kola jugoslovenskih sester.** Prijave za avgustovo kolonijo Kola J. S. (samo za deklice) se sprejemajo vsak torek in četrtek od 4. do 7. ure v prostorih Kola J. S., Rimska cesta 9, ali pismeno: Ljubljana VII. Černetova ul. 38. Prijave se sprejemajo samo do 28. t. m.

u— **Dve nesreči na cesti.** Včeraj so pripeljali na kirurški oddelek 3-letnega sinčka kovaškega mojstra Petra Zupana iz Nožic pri Homcu, ki ga je na cesti podrl neznan kolesar in mu zlomil desno nogo, in pa 34letnega brezposelnega mizarskega pomočnika Ivana Tobijasa, ki ga je v Zgornjih Gameljnah vrgel ob tla neznan avtomobilist in mu prizadejal precej hude poškodbe po glavi in telesu.

u— **Brezposelni med seboj.** Na precej neroden način sta se pri nekem posestniku v Štepanji vasi srečala dva stara znanca, 33-letni Jože Vrhovec in Štepanje vasi in neki Matija Petrič oba brezposelna. Petrič ki je pravkar našel malo priložnostne zaposlitve, si je z vilami dajal opravka v hlevu, ko je prišel Vrhovec k njemu. Oba sta bila malo židane volje, pa je prišlo do prepira, med katerim je Petrič Vrhovca nekajkrat z vso silo treščil z vilami po glavi. Udarci so bili tako krepki, da je vilam odletel rogelj. S prebito lobanjo in vsega s krvjo oblitega so Vrhovca brž prepeljali v bolnišnico, še preden so prihiteli na pomoč pozvani reševalci. Petriča pa je aretirala policija.

ZVOČNI KINO SOKOLSKI DOM v Šiški, telefon 33-87

Film veselih mladih:
ALBERT LIEVEN, ELSE ELSTER, HAVALD PAULSEN, URSULA GRABLEY

Osreči me!

in komičnih starih:
R. A. Roberts, Adele Sandrock, Rihard Romanovsky

v torek, sredo in četrtek ob ½9 uri.
Dopolnilo Foxov zvočni tednik.

V soboto: **Anny Ondra:**
M A L A D O R I T

u— **Perice v bolnišnici se pritožujejo.** Pišejo nam: Dovolite nam, da v nekaj vrsticah sporočimo javnosti, kako se godi pericam v državni bolnišnici v Ljubljani. Zaposlene so po 12 do 14 ur na dan, perejo perilo z vseh mogočih strani, razume se, da tudi od bolnikov, ki so bolni za kužne bolezni. A čeprav so njihove šefinje sestre-usmiljenke, ki sicer dosti drže na spoštovanje praznikov, perice niti ob nedeljah in praznikih nimajo prilike, da bi se naužile čistega zraka, ki so ga po napornem delu vsega tedna tako pošteno potrebne. Vsako nedeljo morajo od 8 do 12. pomagati v kuhinji, da lupijo krompir. In ves ta napor zahtevajo od njih ob taki slabi hrani, da nobena še tako močna žena ne vzdrži več let. Pred nekaj tedni so se s prošnjo obrnile na upravo bolnišnice, da jim izposluje nedeljski počitek in da jim vsaj do neke mere olajša službo. Prosile so zaman. Ker nekatere zaradi prevelike utrujenosti niso prišle lupit krompirja, so po naznanilu sestre-predstojnice celo doživele grožnjo, da bo vsaka, ki še enkrat izostane od nedeljskega dela v kuhinji, kaznovana z denarno globo ali pa s takojšnjim odpustom iz službe.

u— **Dr. Ivan Drobnič,** internist, ne ordinira od 9. do 15. t. m. Do 15. avgusta samo dopoldne.

Zvočni kino IDEAL

DANES PREMIERA
Georg O'Brien v cowboy filmu

JUNAK ZAPADA

Sijajne in napete slike z Divjega zapada

Predstave ob 16., 19. in 21.15 uri.

u— **Gledališki vestnik.** Drama: Ob 20. Gostovanje Mestnega gledališča iz Osijeka: »Kraljeva kri«. Izven. Red A. Opera: Ob 20. »Rigoletto«. Izven. Red A.

u— **Mladinski kongres v Ženevi** je sklicala starešinska organizacija »Sloge« v četrtek sestanek delegatov vseh celjskih mladinskih društev. Slični odbori se ustanavljajo v vseh večjih mestih dravske banovine. Njih glavna naloga je, da skrbijo za čim častnejšo udeležbo jugoslovenske mladine na letošnjem svetovnem kongresu omladincev v Ženevi. V Celju je vladalo za ta sestanek veliko zanimanje, saj so se ga udeležili predstavniki 20 mladinskih društev. Po referatu tovariša Orožna so se vršile volitve odbora, v katerega so prišli predsednik Mikuletič in odborniki Hodžar, Zuzič, Kukovec, Vrabl in Gruden. Akcijskemu odboru želimo pri njegovem delu čim več uspeha.

e— **Javna mestna knjižnica** je izposodila letos v prvem polletju 15302 knjigi, in sicer 9482 slovenskih in srbohrvatskih ter 4873 nemških, znanstvenih pa 847.

e— **Velikodušen dar.** Tvrdka A. Westen d. d., tvornica emajlirane, brušene in pocinkane posode v Celju, je za pomožno akcijo za podpiranje brezposelnih z javnimi deli ponovno darovala 10.000 Din. Mestna občina ji za ta velikodušni dar izreka najlepšo zahvalo z željo, da bi to darilo našlo posnemalce.

e— **Podaljšanje vodovoda na Dolgem polju.** Mestna občina namerava podaljšati mestni vodovod od bivše mestne meje pri hiši Komenskega ulica št. 13 do hiše g. Jarha na Dečkovi cesti ter razpisuje zadevna gradbena in instalacijska dela.

e— **Tri žrtve napadalcev.** Ko se je vračal 22 letni dninar Alojz Jurjec s Pristave pri Šmarju v nedeljo od maše, so ga na cesti na Ljubečni pri Celju ustavili trije neznani moški. Nahrulili so ga zakaj ima klobuk po strani na glavi in zahtevali, da položi klobuk ravno na glavo. Jurjec se je razburil in neznance ozmerjal, nakar so ga neznanci pretepli in vrgli na tla, pri čemer si je Jurjec zlomil desno nogo. V Lebičevi gostilni na Sp. Hudinji je mestni delavec Anton Rupnik v soboto napadel 54 letnega mestnega delavca Josipa Polnarja z Dobrave in 31letnega, v opekarni Unger-Ullmann uslužbenega delavca Aleksandra Mesariča z Zgornje Hudinje. Polnarja je zabodel z nožem v levo roko, Mesariča pa je s steklenico težko poškodoval po glavi. Poškodovanci se zdravijo v celjski bolnišnici.

e— **Vandalstvo na mestnem pokopališču.** V noči na nedeljo kmalu po polnoči je prispela družba petih močno vinjenih Celjanov s Teharja do železniškega prelaza na Teharju, ki je bil takrat zaprt z zapornicami. Eden izmed njih je hotel s silo dvigniti zapornice, kar je pa čuvaj preprečil. Omenjeni Celjan je nato odšel okrog 13. z ostalo družbo v Čret. Pod mestnim pokopališčem se je eden izmed družbe ločil. Ostali štirje pa so hoteli čez mestno pokopališče mimo Skalne kleti domov. Ko so prišli do mestnega pokopališča, je začel omenjeni Celjan klicati mrtvece iz mrtvašnice na korajžo. Nato je na pokopališču podrl ograjo na Plavčakovem grobu, poškodoval betonski steber pred vhodom na vojaško pokopališče in izruval dva križa z vojaških grobov. Njegovi trije tovariši so ga nato komaj ukrotili. Mestni grobar je iz železniške čuvajnice obvestil policijo, ki je storilca blizu Skalne kleti prestregla in aretirala. Po zaslišanju so ga zaenkrat izpustili.

Iz Celja

e— **Ciril Metodovi kresovi** so žareli v soboto zvečer na hribih okrog Celja. Moška in ženska podružnica CMD v Celju sta žgali kres na Starem gradu, združen z lepim ognjemetom in pokanjem topičev. Kres z ognjemetom in pokanjem topičev je gorel tudi na hribu sv. Jožefa. Na kapucinskem mostu je pevsko društvo Oljka zapelo nekaj lepih pesmi. Kresovanja se je udeležila velika množica prebivalstva iz Celja in okolice.

e— **Akcijski odbor za mednarodni mladinski kongres.** Na pobudo akademskega akcijskega odbora za mednarodni mirovni

Iz Maribora

a— **Sokolska manifestacija v Limbušu.** »Pohorsko sokolsko okrožje«, v katerem so vključene sokolske organizacije Pragersko, Račje-Fram, Slivnica, Hoče, Tezno, Studenci, Ruše, Sv. Lovrenc na Poh. in Limbuš je priredilo v nedeljo 5. t. m. v Limbušu svoj letni nastop. Izpred kolodvora v Limbušu je krenil velik sokolski sprevod s konjenico in pekersko godbo na letno telovadišče. Izleta so se udeležili predstavniki vseh sokolskih edinic. Istotako so slavje počastili tudi predstavniki vojaških oblasti z generalom Milenkovičem in zastopniki civilnih oblasti s sreskim načelnikom g. Šiško ter županom limbuške občine g. Jaukom. Uvodnim besedam starosta limbuškega Sokola br. Turnška se je sledil nastop vseh edinic, ki je pokazal disciplino in moč sokolske misli. Viharnega aplavza je bila deležna zlasti četa inž podoficirske šole, ki je po končanem izvajanju defilirala pred zastopniki oblasti. Z njenimi izvaja-

Radenska
prirodna mineralna voda

V S A K E M U
NI MOGOČE ITI V KOPALIŠČE
V E N D A R
MORE VSAK ŽRTVOVATI DIN 100.— (20 DO 25 VELIKIH STEKLENIC) TER MESEC DNI PITI MESTO DRUGE VODE NAŠO ZNAMENITO

R A D E N S K O
Z RDEČIMI SRCI!

govimi izvajanji, korajžno pošlje bolje našpičeno sulico. To je ideologija, ki ne vidi rada, da se pojavlja vsečloveški nagon po umetniškem ustvarjanju na nov način izven kaste, ki si je jemala to sposobnost ustvarjanja do naših časov v splendidno izolirani zakup. Izven kaste ni umetnosti, nove umetnosti, ki bi se pojavile, pa sploh niso umetnosti, če jih kasta ne prizna: to je na kratko sva ta ideologija, ki se vzdržuje z mnogimi diletantskimi frazami o bistvu umetnosti, o bogorojenosti umetniške nadarjenosti in kar je podobnih stvari, o katerih bi že lahko nehali razpravljati. Nu, meni se vidi, da je umetnost vedno to, kar hoče človeštvo, pa čeprav izven kaste, z močno voljo za umetnost napraviti. Menim, da odločuje tu v prvi vrsti efekt, nikakor pa ne način in vrsta, tudi ne delovni način. Fotografija si osvaja v pospešenem tempu tisoče in milijone ljudi, ki jim daje isti in še globlji užitek, nego so ga imeli v bistvu antičloveške in antiduhovne »višje« plasti dolga stoletja od dela vase zamaknjene kaste umetnikov. Še nobena stvar ni znala tako elementarno kakor fotografija približati najširše plasti virom umetnosti in prebuditi njih tvorne sile. Fotografija, ki je prevzela z ekonomičnejšimi, naprednejšimi pripomočki del dosedanjega slikarskega področja, a si je v nekoliko desetletjih osvojila tudi področja, kamor slikarstvo za njo ne more (kvečjemu s pomočjo — fotografije), si osvaja naše duhovno in materialno življenje tudi v drugih ozirih: v obliki kinematografije je vrnila množicam gledališče, segla je v področje muzike, osvaja si del kiparskega področja (začetek, fotoplastika, je že tu) bojim se, da bodo nekoč s fotografskim objektivom in malo brezžičnih valov gradili hiše in umetniško sadili krompir: mi slovenski Janezi, ki smo tudi poklicani sodelovati pri tem razvoju in ga obračati doma v pravo smer, pa naj vodimo šele debate o diletantskih, brezupno jalovih in zastarelih nazorih o umetnosti, naj izkopavame dvoumno mrhovino larpurlartističnega čvekanja, ki so jo drugje pokopali pred tridesetimi, petdesetimi leti, in naj se prekljamo, kakšni so znaki »zaresnih« umetnikov? Ta bi bila lepa!

Karlo Kocjančič

a— Novi list. Izšla je prva številka »Slovenske straže« glasila tukajšnje »Slovenske straže«. Novi list bo izhajal po potrebi najmanj štirikrat na leto. Prva številka obsega 8 strani.

nji se je ob zvokih naše državne himne in ob pokanju topičev zaključil oficielni del prireditve.

a— Pri tradicionalnem Ciril-Metodovem kresu pri Sv. Urbanu sta spregovorila v soboto zvečer šolski upravitelj Puhr, ki je spregovoril o pomenu kresov sv. Cirila in Metoda, ter zaslužni predsednik mariborske podružnice CMD dr. F. Lašič. Pri prisrčni slovesnosti je sodelovalo tudi pevsko društvo Kobansko iz Kamnice.

a— **Požarni alarm.** V Gregorčičevi ulici 18 se je vnela obleka kuharice Katarine Majhnove. Na njeno vpitje so prispele sosede na pomoč. O nevarnosti požara so bili obveščeni tudi gasilci, ki so preprečili razširitev ognja.

a— **Razen dveh vsi izpuščeni.** V zvezi z znano afero bele kovine v tukajšnjih delavnicah drž. železnic je bilo svojčas izročenih sodišču več oseb, ki jih je pa sedaj sodišče izpustilo na prosto razen Čeha in Stancerja, ki se še nahajata v zaporih okrožnega sodišča. Usoda izpuščencev je sedaj odvisna od sodne obravnave.

Gospodarstvo

Zboljšanje svetovne gospodarske konjunkture

Čeprav je italijansko-abesinski konflikt v razvoju svetovne gospodarske konjunkture povzročil občutne motnje, vendar je opažati zadnje mesece, da se svetovna konjunktura nadalje dviga. O tem prinaša nemška revija »Wirtschaft und Statistik« v posebni prilogi prav zanimive podatke.

V stanju konjunkturnega vzgona je danes 73% vseh držav na svetu, pri 15% držav je zabeležiti oživljenje in znake zboljšanja in le 12% drža je pod vplivom depresije. Od industrijskih držav so v stanju gospodarskega vzgona Zedinjene države, Japonska, Anglija, Nemčija, Belgija, Norveška, Švedska, Avstrija in Italija. Delno zboljšanje beležita Francija in Češkoslovaška, nikakega izboljšanja pa ni opaziti v Švici in Nemčiji, torej predvsem v državah zlatega bloka. Od evropskih agrarnih držav beležijo konjunkturni vzgon Danska, Finska, Portugal in Madžarska. Zboljšanje in delno oživljenje je zabeležiti v Grčiji, Jugoslaviji, Poljski, Rumuniji in Bolgariji, nikakega zboljšanja pa v Španiji in Latviji.

Industrijska produkcija se povsod dviga in je v mnogih državah že dosegla stanje pred nastopom gospodarske krize. V razvoju zlasti napreduje produkcija investicijskih dobrin. Prav značilen je razvoj avtomobilske produkcije, ki je v Zedinjenih državah znatno narasla in ostaja le še za rekordnim letom 1929., dočim je produkcija avtomobilov v Nemčiji in Angliji že večja kakor kedaj pred krizo. Tudi stanje kmetijstva se polagoma zboljšuje. Zlasti so nazadovale svetovne zaloge pšenice, ki bodo ob prehodu v novo žitno letino že manjše, nego leta 1929.

Tudi svetovna trgovina se navzlic zapiranju mej polagoma dviga. Predvsem narašča promet s surovinami, ker je njih potreba mnogo večja. Seveda pa svetovna trgovina še hudo zaostaja v primeri z leti pred krizo. Sistem kompenzacij se je zelo uveljavil v mednarodni trgovini in je izgubil prvotni značaj trgovinske omejitve. Kompenzacije se danes vedno bolj uporabljajo kot sredstvo za povečanje zunanje trgovine.

Najtežji problem ostane **vprašanje brezposelnosti.** Svetovna produkcija in svetovna potrošnja sta v splošnem na višini, kakor pred krizo; navzlic temu je svetovno gospodarstvo še daleč od popolnega ozdravljenja, zlasti glede na brezposelnost. Sicer je tudi v najboljših letih pred krizo obstojala brezposelnost, ki pa je danes neprimerno večja. V Zedinjenih državah je bilo pred krizo okrog 2 milijona brezposelnih. V marcu leta 1933. jih je bilo 13.3 milijona, spomladi letošnjega leta pa še vedno 9.6 milijona (pri čemer pa so šteti tudi zasilno zaposleni delavci, ki jih je 3.5 milijona). Brezposelnost je v Zedinjenih državah skoraj 4krat tako velika kakor pred krizo. Upoštevati pa je treba tudi okolnost, da je naraslo število onih, ki pridejo v poštev za zaposlitev. V tem pogledu je zanimiv razvoj v Angliji. Število zaposlenih delavcev in nameščencev je v Angliji že večje nego l. 1929., kljub temu pa je število brezposelnih še za polovico večje, nego pred krizo. V Zedinjenih državah cenijo prirastek delasposobnih v letih krize od 3 na 4 milijone ljudi. Važno vlogo ima pri tem tudi racionalizacija, ki povzroča, da se storitev posameznega delavca z uporabo racionalnih metod produkcije znatno poveča. Dosedanje zboljšanje svetovne gospodarske konjunkture še ni zadostovalo, da bi nudilo zaposlitev vsem onim delavcem, ki so postali brez posla zaradi racionalizacije in da bi zaposlilo povečano število delazmožnih. Navzlic velikemu številu brezposelnih se v nekaterih industrijskih panogah opaža tudi pomanjkanje strokovnih delavcev.

Četrtmilijardni kredit za odkup pšenice

Iz Beograda poročajo, da je ministrski svet na petkovi seji sklenil, da trgovinsko ministrstvo stavi Prizadu za odkup pšenice na razpolago kredit v višini 250 milijonov Din. Ni pa bilo še sklenjeno, po kakšnih cenah bo Prizad kupoval pšenico. Te cene pa bo treba objaviti že v tekočem tednu, ker je v Vojvodini žetev pri kraju in prihaja novo blago že na trg. Letina pšenice je telos srednja. Pšenica bo imela tžo 78—82 kg. Pridelek na oral je precej različen in se giblje v Vojvodini med 7 do 15 kvintalov. Dovozi na trg so zaenkrat zelo majhni ter čakajo producenti na cene Prizada.

Iz Budimpešte poročajo, da cenijo madžarsko letino pšenice na 24 milijonov stotov. Madžarski vladi je uspelo zasigurati izvoz za količino 7.2 milijona stotov. Na podlagi pogajanj s posameznimi državami bo Madžarska izvozila v Avstrijo 2.2 milijona stotov, v Italijo 2 milijona stotov, v Nizozemsko, Belgijo in Švico pa po 1.5 milijona stotov.

Situacija na svetovnem trgu ni baš neugodna. Predvsem je odpadla bojazen, da bi v novem žitnem letu Zedinjene države ponujale pšenico na svetovnem trgu. Stanje letine se je v Ameriki poslabšalo. Po zadnjih cenitvah pričakujejo v Zed. državah radi suše manjši pridelek, in to v višini 630 milijonov bušljev, medtem ko znaša domači konzum 650 milijonov bušljev. Tako bodo morale Zedinjene države najbrž še uvažati pšenico. Tudi iz Kanade poročajo, da je nujno potreben dež če naj bo letina povprečna. Po podatkih znanega statistika Bromhala znašajo vidne svetovne zaloge stare pšenice le 232 milijonov bušljev nasproti 316 milijonom pred enim letom, tako da stare zaloge ne bodo preveč pritiskale na svetovni trg.

Nujni ukrepi za izvoz sadja

Mariborsko okrožje kmetijskih podružnic v Mariboru je sklicalo v Vinarski in sadjarski šoli v Mariboru preteklo nedeljo ob 10. uri predpoldne gospodarski sestanek, zaradi razgovora o perečih stanovsko-gospodarskih vprašanjih (izvoz sadja, cene živini, vinogradništvo, mlekarstvo, sadni sejem v Mariboru, reorganizacija Kmetijske družbe, ustanovitev kmečke pisarne, izvoz vina, higijenska oskrba z mlekom,, združitev vseh obstoječih strokovnih in gospodarskih organizacij mariborskega okrožja itd.). V prostorni učilnici vinarske šole se je zbralo 60 delegatov, pretežno iz severnega dela Štajerske. Sestanka so se udeležili delegati skoro vseh sadjarskih in kmetijskih podružnic.

Zborovanje je otvoril in vodil predsednik mariborskega okrožja g. dr. *Kovačič*, ki je razjasnil zborovalcem potek občnih zborov Kmetijske družbe in Sadjarskega in vrtnarskega društva. Poudaril je, da so se želje in zahteve Maribora v Ljubljani vpoštevale ter so tozadevni pravilniki že v izdelavi. V pogledu izvoza sadja se je ugotovilo, da sadja ne izvažamo sistematično in se mora izvoz urediti tako, da bo ustrezal potrebam inozemskega trga. Slediti moramo Bolgarom in Madžarom, ki imajo izvoz vzorno urejen. Tudi glede izvoznic, ki so v veljavi za izvoz živine, je potrebno stvar urediti, da se onemogoči vsako trgovanje ž njimi.

Težišče boja stanovske organizacije kmetovalcev in sadjarjev je v tem, da se izključijo v prodaji njihovih pridelkov prekupčevalci in da dobe producenti zastopstvo v ekspozituri Prizada v Mariboru, ki naj omogoči *eksport kvalitetnih jabolk*. Ost ostre kritike je bila obrnjena proti Prizadu. Denar, ki ga je po vagonu dobival Prizad naj bi v bodoče dobivala mariborska ekspozitura.

Okrožni tajnik g. *Teržan* je potrdil izvajanja predsednika. Poudaril je, da znajo kmetovalci samo producirati, ne pa prodajati. Če bo šlo tako naprej, bodo producenti na tem izkrvaveli. Njegova izvajanja so izzvenela v zahtevi, *da mora izvozno trgovino voditi tista pokrajina, ki ima tradicijo*. Ena četrtina vseh jablan v naši državi je na Štajerskem in je prav zaradi tega Maribor poklican, da ima vodilno vlogo v izvozu jabolk. Zastopnik Kranjske v glavnem odboru Kmetijske družbe g. narodni poslanec *Mravlje* in celjski delegat g. *Senegačnik* sta se priključila izvajanjem tajnika g. *Tržana*. Ravnatelj g. *Priol* je orisal ves boj za pravilno ureditev sadne trgovine in podčrtal važno vlogo Maribora, ki je center za naš sadni izvoz. Po kvaliteti sadja moreta Štajerski konkurirati v Evropi samo Tirolska in otok Krim. *Ob soglasnem odobravanju vseh navzočih delegatov* je bilo sklenjeno, naj se osnuje ekspozitura v Mariboru, ki naj jo finansira Prizad.

V pogledu fitopatološkega pregleda sadja, ki gre preko meje, je bilo poudarjeno, da ti pregledi in honorarji za te preglede nikakor ne ustrezajo duhu in potrebam današnje dobe. Fitopatološkim pregledom bi morale posvetiti oblasti nekoliko več pažnje. Omogočiti je treba brezhibno službo fitopatoloških pregledov z izpopolnitvijo fitopatološke *službe v Mariboru in z vzpostavitvijo državne fitopatološke postaje v Mariboru*. Nič manj važna ni zahteva sadjarjev in kmetovalcev, da se pregledajo vsi sadovnjaki, kakor se to dela v drugih državah, kjer se posveča vsa skrb temu, da se sadno drevje očuva največjega sovražnika, uši San José.

Glede *sadnega sejma* v okviru Mariborskega tedna se je vnela živahna debata, na kar se je okrožje odločilo, da ostane v vodstvu Sejma dosedajni odbor z dr. Kovačičem na čelu. Mariborsko okrožje se je odločilo, da priredi tudi letos sadni sejem v okviru Mariborskega tedna, in to v zmanjšanem obsegu, ki naj prikaže vse naše izbrano sadje.

Na zborovanju so bile soglasno sprejete naslednje resolucije:

1) Zahteva po zastopstvu producentov pri Prizadu; 2) Ustanovitev ekspoziture Prizada v Mariboru; 3) Ustanovitev državne fitopatološke stanice v Mariboru; 4) Pregled sadnih okolišev na terenu glede infekcije po uši San José; 5) Kontingentiranje izvoza sadja za dravsko banovino; 6) Ureditev trgovine z živino na sejmih. Banska uprava se naproša, da izda nalog vsem občinam, da morajo na živinske potne liste dodati pripombo, ali gre za trgovca ali producenta.

Vse vloge se bodo odposlale kmetijskemu referentu z istočasnim obvestilom vsem merodajnim krogom ter ministroma dr. Korošcu in dr. Krcku. Lepo uspeli gospodarski sestanek je zaključil dr. Kovačič.

Borba za vodstvo v ljubljanskem Združenju mesarjev

Ker je Zbornica za TOI kot nadzorstvena oblast odredila pri Združenju mesarjev in klobasičarjev v Ljubljani ponovne volitve uprave, se je v nedeljo dopoldne v dvorani Okrožnega urada za zavarovanje delavcev vršila izredna skupščina tega združenja z edino točko dnevnega reda: Volitev uprave, nadzorstva in ostalih funkcionarjev združenja. Banska uprava in mestno načelstvo sta bila na občnem zboru zastopana po g. dr. Frelihu, Zbornico za TOI je zastopal g. Traven. Okrožni odbor obrt. združenj pa g. Hočevar.

Za volitev je vladalo živahno zanimanje med članstvom in so se vršile že dolge predpriprave na obeh straneh. Skupščino je otvoril dosedanji dolgoletni predsednik g. **Breceljnik** Alojzij, ki je pozdravil zastopnike oblasti in vse navzoče, nato pa je prečital tajnik odločbo zbornice, s katero se odrejajo ponovne volitve. Takoj nato je predsednik odredil volitve same. Predlagani sta bili dve listi, in sicer lista uprave z dosedanjim presednikom Breceljnikom in podpredsednikom Zajcem na čelu in lista opozicije, na kateri je bil predlagan za predsednika g. Rezar, za podpredsednika pa g. Nered.

Izvoljen je bil s 65 glasovi za predsednika g. **Breceljnik Alojzij**, za podpredsednika pa g. **Zajc Franc**, dočim je predlog opozicije s 54 glasovi propadel. Nadalje je bila izvoljena s 60 glasovi lista uprave, dočim je lista opozicije prejela le 18 glasov. Izvoljeni so za člane uprave gg. Dolinšek Pavel, Ham Albin, Javornik Josip, Keber Josip, Kumar Matija, Perme Ivan, Javornik Ivan, Škerjanc Anton in Urbas Miroslav, za njihove namestnike pa gg.: Petrič Jakob, Jesih Jakob ml., Ham Josip, Rozman Martin in Babšek Franc. V nadzorstveni odbor so bili izvoljeni gg.: Jesih Jakob st., Kocjan Josip in Žan Ivo in za namestnike Štupnik Franc, Kocjan Alojzij in Zalar Franc. Izvoljeni so bili še delegati za okrožni odbor.

Gospodarske vesti

= **Kontrola cen karteliranih izdelkov.** Na osnovi § 16 a uredbe o kartelih, ki predpisuje kontrolo nad karteli, je trgovinski minister izdal navodila glede nadzorstva nad cenami izdelkov karteliranih podjetij. Ta navodila določajo, da se v trgovinskem ministrstvu uvede evidenca cen onih vrst blaga, ki ga proizvajajo ali prodajajo karteli rana podjetja. Zaradi te evidence so karteli dolžni dostavljati trgovinskemu ministrstvu mesečna poročila o stanju cen. Ta mesečna poročila pa so dolžni pošiljati le oni karteli, ki imajo svojo posebno kartelno organizacijo (prodajno centralo ali slično). Mesečna poročila o cenah morajo ti karteli sestaviti po navodilih trgovinskega ministrstva, ki so lahko različna za posamezne vrste kartelov, karteli pa morajo vsa ta poročila dostavljati neposredno trgovinskemu ministrstvu, Gornja navodila so objavljena v »Službenih novinah« od 4. julija.

= **Jesenski ljubljanski velesejem.** Prvotno določen termin jesenskega ljubljanskega velesejma od 29. avgusta do 9. septembra je bil sedaj naknadno spremenjen in se bo jesenska velesejmska razstava vršila v času **od 1. do 30. septembra.** Trgovinski minister je to spremembo tudi že potrdil glede na uradni značaj te razstave po zakonu o zaščiti industrijske svojine.

= **Uspeh češkoslovaškega notranjega posojila.** Češkoslovaška vlada je pred tedni predložila javnosti na vpis notranje posojilo za obrambo države. Vpis bo zaključen 11. junija. Dosedanji uspehi so zelo zadovoljivi, saj je bilo do 4. julija vpisanih **1614 milijonov Kč, od tega 434 milijonov 3%** obveznic (pri katerih je vpisnikom priznana davčna amnestija) in za 1180 milijonov 4 in pol odstotnih obveznic.

= **Brazilija bo uničila 30% pridelka kave.** Iz Brazilije poročajo, da je tamošnji urad za kavo izdal določbe in navodila za novo letino. Po teh določbah bodo 30% pridelka uničili. Kavo bodo morali pridelovalci po določenih cenah prodati uradu za kavo.

Borze

6. julija

Na ljubljanski borzi se oficielni tečaji deviz niso bistveno spremenili. V privatnem kliringu so avstrijski šilingi popustili in so se trgovali po 8.83, dočim so se angleški funti nudili po 242.50. V zagrebškem privatnem kliringu je bil promet v avstrijskih šilingih po 8.81, v angleških funtih po 240 in v grških bonih po 27.90. Nemški klirinški čeki so se trgovali v Ljubljani po 13.92 v Beogradu po 13.84 in v Zagrebu po 13.85, odnosno za konec julija po 13.75. Italijanske lire so se v privatnem kliringu nudile v Beogradu po 326, v Zagrebu pa je bil zaključek po 312.50.

Na zagrebškem efektnem tržišču je notirala vojna škoda 364—366 brez zaključka (v Beogradu promet po 364.50—365). Zaključki pa so bili zabeleženi v 7% investicijskem posojilu najprej po 82, pozneje pa po 84 (v Beogradu po 83.50 — 85.75) in v 8% Blairovem posojilu po 82.50 — 83.

Devize

Ljubljana. Amsterdam 294.58—2979.18, Berlin 1752.77—1766.65, Bruselj 734.90—739.96, Curih 1424.22—1431.29, London 217.84—219.90, New York 4311.81—4348.13, Pariz 288.32—289.76, Praga 180.61—181.72.

Curih. Beograd 7, Pariz 20.2475, London 15.3325, New York 305.375, Bruselj 51.65, Milan 24.10, Madrid 41.95, Amsterdam 208.1750, Berlin 123.20, Dunaj 57.90, Stockholm 79.05, Oslo 77.05, Kobenhavn 68.45, Praga 12.69, Varšava 57.75, Budimpešta 60.50, Atene 2.90, Bukarešta 2.50.

Efekti

Zagreb. Državne vrednote. Vojna škoda 364—366, za sept. 364 den., 4% agrarne 47.50 den., 6% begluške 68 den., 7% invest. 83.50—85, 7% stabiliz. 83 bl., 7% Blair 73—74.50, 8% Blair 82.50—83; delnice: PAB 234 den., Trboveljska 130 den., Sečerana Osijek 125—135.

Beograd. Vojna škoda 365—366 (364.50—365), 4% agrarne 48—48.75, 6% begluške 69—69.25 (69), 7% invest. 83—84 (83.50—83.75), 7% stabiliz. 81.50 den. (82), Narodna banka 6240—6270 (6250), PAB 230.50—233.50.

Blagovna tržišča

ŽITO

+ **Chicago,** 6. julija. Začetni tečaji: **pšenica:** za sept. 95.50 za dec. 96; **koruza:** za sept. 68.75.

+ **Winnipeg,** 6. julija. Začetni tečaji: **pšenica:** za julij 89, za okt. 88, za dec. 90.

+ **Novosadska blagovna borza** (5. t. m.) Tendenca nespremenjena. **Pšenica** nova: baška, sremska banatska in ladja Tisa 100 — 101; pšenica stara: baška in sremska 118—119; okolica Sombor in banatska 117—119, baška ladja Tisa 121—123, ladja Begej 119—120; slavonska 119—120. **Oves:** baški, sremski in slavonski 100—102 **Koruza:** baška, sremska in banatska 97 — 99. **Moka:** baška in banatska »0g« in »0gg« 195—205; »2« 175—185, »5« 155—165, »6« 135—145, »7« 115—125, »8« 105—107.50. **Otrobi:** baški, sremski in banatski 90—95.

+ **Budimpeštanska terminska borza** (6. t. m.) Tendenca prijazna. **Koruza:** za julij 12.00 den., za avg. 12.03 — 12.05, za sept. 11.92 — 11.94.

Iz Julijske Krajine

Tri aretacije na Cerkljanskem

V zadnjih dneh so karabinjerji v Podbrdu in Cerknem izvršili spet tri aretacije, od katerih sta dve deloma političnega značaja. V Podbrdu je bil aretiran 20letni Rudolf Di Mondo Amico, doma nekje iz severne Italije, ker je nameraval zbežati brez potnega lista v inozemstvo.

V Cerknem pa sta bila aretirana 33letni **Nikolaj Močnik,** doma nekje v Brdih, in 21 letni **Ervin Šuligoj** iz Gorice. Oba sta se vrnila iz inozemstva in sta bila aretirana, baš ko sta prekoračila mejo. Nameravala sta domov. Prepeljali so ju v goriške zapore. Nikolaj Močnik je bil medtem že obsojen na 4 mesece zapora in 2000 lir denarne kazni, proti Šuligoju pa se bo proces šele vršil.

Drobne novice

Goriški nadškof je te dni imenoval več novih župnikov in kaplanov. Za župnike v slovenskih župnijah so bili imenovani gg. Vincenc Aljančič v Kredu, Filip Abram v Pliskovici, Alojzij Makuc v Marijinem Celju pri Kanalu, Vincenc Mezan v Desklah in Anton Tagnin v Zagraju pri Gradišču. Nadalje so bili imenovani Friderik Brumat za cerkvenega cenzorja, Alojzij Obid za ekonomskega vikarja na Banjščici, Albin Bratina za kaplana v Črničah na Vipavskem, dr. Ivan Juvančič pa je bil dodeljen cerkvenemu sodišču.

Istrski vodovod. Pretekli ponedeljek se je vršil občni zbor konzorcija za istrski vodovod, na katerem je predsednik senator Mori ugotovil, da je v času vojne v Vzhodni Afriki vse gradbeno delo zastalo. Sedaj pa se bo s pomočjo novih kreditov spet lahko intenzivno nadaljevalo in bodo vodo napeljali predvsem v Labinščino, kjer jo rabijo zlasti v premogovniških objektih, dalje v Pazin, Poreč, Vodnjan in proti Puli.

V Bovcu so zadnjo sredo v preteklem mesecu otvorili novo dečje zavetišče znane italijanske šolske družbe »Italia Redenta«. V zavetišču je prostora za več ko 50 otrok.

Banovinsko šahovsko prvenstvo

V IV. kolu se je sicilijanska partija Klanjšček—Šorli končala po trdovratnem boju z zmago Šorlija. Berčič je v končnici podlegel Šiški, Preinfalk je porazil Kranjca, ki je nato od turnirja odstopil in izgubi po pravilih vse nadaljnje partije. Vidmar je podlegel Cibicu, Marek je premagal Singerja, partija Weiss—Lešnik je bila remis.

V V. kolu je Singer s precej sreče premagal Klanjščka, ki je imel že boljšo pozicijo, a jo ni znal izrabiti. Cibic je imel nasproti Mareku že precejšnjo pozicijsko prednost, je pa zašel v hudo časovno stisko, spregledal figuro in izgubil. Lešnik in Vidmar sta remizirala. Weiss je dobil točko proti Kranjcu, Šorli je pa po elegantni igri premagal Berčiča. Partija Šiška—Preinfalk je bila prekinjena v boljši poziciji za Šiško.

V današnjem VI. kolu je Klanjček pokvaril čisto remis partijo proti Berčiču in izgubil. Vidmar je dobil brez boja proti Kranjcu. Najzanimivnejša je bila partija med Preinfalkom in Šorlijem. Slednji je igral slovansko obrambo damskega gambita in zašel v precej stisnjeno pozicijo. Preinfalk ni dobro nadaljeval in je dobil Šorli močan napad, ki se je končal z neubranljivim matom. Cibic je kot črni nadigral Singerja in zmagal. Partija Marek—Lešnik je bila remis. Weiss in Šiška še nista končala.

Stanje po VI. kolu: Šorli 5, Šiška 4 (2), Marek 4, Weiss 3 in pol (1), Lešnik, Vidmar 3 in pol, Berčič 3, Singer, Cibic 2 in pol, Preinfalk 2 (1), Klanjšček pol, Kranjec 0.

Danes igrajo Cibic—Klanjšček, Lešnik—Singer, Šiška—Vidmar, Šorli—Weiss, Berčič—Preinfalk, Marek je pa prost.

Radio

Točne sporede vseh domačih in inozemskih oddajnih postaj na kratkih, normalnih in dolgih valovih najdete v ilustrirani tedenski reviji za radio gledališče, film »Naš val«. Mesečna naročnina Din 12. Zahtevajte brezplačno in brezobvezno na ogled en izvod. Uprava: Ljubljana, Knafljeva ulica 5.

Sreda, 8. julija

Ljubljana 12: Rapsodije na ploščah. — 12.45: Poročila, vreme. — 13: Čas, program, obvestila. — 13.15: Plošče po željah. — 14: Vreme, borza. — 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nac. ura. — 19.50: Otroška ura: Otroci otrokom. — 20.30: Prenos simfoničnega koncerta iz Rogaške Slatine (kapelnik g. Anton Neffat). — 22: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.20: Za zabavo in za oddih igra citraški tercet »Vesna«.

Beograd 17.20: Pevski koncert. — 18.10: Plošče. — 20: Humor. — 21: Prenos iz Ljubljane. — 22.20: Narodna glasba. — **Zagreb** 20.15: Plošče. — 20.30: Prenos iz Ljubljane. — 22.15: Lahka in plesna muzika. — **Praga** 20.15: Plesna glasba iz Dunajskega kongresa. — 20.50: Orgelski koncert. — 21.15: Poljuden koncert Češke filharmonije. — 22.15: Plošče. — **Varšava** 19: Operetni večer. — 20.30: Mikrofon na potovanju. — 21.05: Chopinove skladbe. — 23: Plesna muzika. — **Dunaj** 12: Koncert orkestra. — 12.05: Iz Wagnerjeve opere »Valkira«. — 17.30: Koncertna ura. — 18.10: Ameriške melodije. — 19.30: Dunajska glasba. — 20.30: Simfoničen koncert. — 22.10: Zabaven program. — 23.40: Plesna muzika. — **Berlin** 19: Umetni žvižgači. — 20.15: Prenos iz Stuttgarta. — 21.05: Glasbene raritete na ploščah. — 22.30: Poletna noč na Renu. — **München** 19.15: Narodna umetnost na Bavarskem. — 20.15: Prenos iz Stuttgarta. — 22.20: Mešan program. — 22.30: »Podoknica«. — **Stuttgart** 20.15: Bachov večer. — 21.15: Pesmi in recitacije. — 21.30: Musorgski »Slike z razstave«.

Bodijeva afera pred finančno direkcijo

Bivši poslanik dr. Bodi ni prvič tihotapil

Beograd, 6. julija

Danes pppoldne bo carinarnica na Savi objavila, koliko je bivši poslanik dr. Aleksander Bodi s člani svoje tihotapske tolpe oškodoval državno blagajno. Računa se, da bo carina na perzijske preproge, starinsko pohištvo, srebrni pribor in slike, ki so jih oblastva zaplenila, iznašala 1,700.000 Din, desetkratna kazen za tihotapstvo pa 17 milijonov dinarjev.

S tem pa ni rečeno, da je afera dr. Bodija zaključena. Minilo bo še dosti časa, preden bodo državi vrnjeni težki milijoni in plačana kazen. Dr. Aleksander Bodi in njegovi tovariši še niso kaznovani. Cariniki so samo ugotovili, koliko bi moral dr. Bodi s tovariši plačati državi, ko bo finančna direkcija na temelju zbranega materiala uradno ugotovila krivdo ubežnega diplomata.

Finančna direkcija bo lahko šele v kakih 15 dneh ves material pregledala in o njem sklepala. Pozneje, ko bo dr. Bodi obsojen, kar se z vso gotovostjo pričakuje, pa bodo šli vsi akti v finančno ministrstvo, od finančnega ministra pa potem v državni svet. V najboljšem primeru lahko postane carinska sodba v 6 mesecih izvršna.

Vprašanje je tudi, ali je dr. Bodi s svojim agentom Ivanom Nečajevom izvršil samo eno veliko tihotapstvo, o katerem se je zdaj tako dlogo in tako obširno razpravljalo. »Politika« je danes o tem vprašanju pisala takole:

Kolikor se je moglo izvedeti med cariniki, dr. Bodi ni samo enkrat tihotapil. Srečа je za državo, da so cariniki pri zadnjem tihotapstvu zaplenili perzijske preproge in ostalo blago, ker bi se bil sicer dr. Aleksander Bodi tudi tokrat izmazal.

Dr. Bodi je tihotapil s pomočjo neke osebnosti, ki zavzema v Beogradu visok položaj. Ni izključeno, da je tudi prejšnja leta s pomočjo te osebnosti prihajalo iz inozemstva za Bodija in njegovega trgovskega agenta Ivana Nečajeva razno blago. Cariniki pa teh prejšnjih tihotapstev ne morejo zasledovati iz dveh vzrokov:

Prvič: vsa tihotapstva, ki niso izsledena v dobi enega leta, zastarajo. Drugič: oblasti se ne morejo baviti s prejšnjimi posli trojke dr. Bodi - visoka osebnost - Ivan Nečajev baš zaradi dotične visoke osebnosti.

V predmestju Ljubljane se ugodno proda

nova hiša

v kateri se nahaja dobro vpeljana gostilna. K hiši spada lep vrt ter gospodarsko poslopje z ledenico in hlevom. Hiša ima 2 gostilniški sobi, salon, 2 kleti, dve terasi ter osem sob s kopalnico in drugimi pritiklinami. — Potrebni kapital 400.000.— Din. — Natančnejše podatke daje javni notar UŠLAKAR Ivan v Ljubljani, Kralja Petra trg 3.

ZAHVALA

Za mnogoštevilne izraze iskrenega sočutja, ki smo jih prejeli ob težki izgubi našega dobrega in nepozabnega brata in svaka

EMILA,

kakor tudi vsem darovalcem vencev in cvetja izrekamo našo iskreno zahvalo. Posebno se zahvaljujemo vsem, ki so spremili rajnkega na zadnji poti, častiti duhovščini, stanovskim tovarišem, prijateljem, zastopnikom društev, gospodu šefu Milostu in sošolcu umrlega gospodu Železniku za v srce segajoče poslovilne besede, gasilski godbi ter vsem, ki so na kakršenkoli način izkazali dragemu pokojniku poslednjo čast.

Bog plačaj!

Ljubljana, Beograd, Bled, dne 6. julija 1936.

Užaloščeni družini STALOWSKY, GRAD in ostalo sorodstvo.

Ogroženi petrolejski cevovodi

Slika kaže 1100 km dolge, za Anglijo tako važne cevovode iz Iraka k Sredozemskemu morju, na katere so izvršili Arabci že več atentatov

Namišljeni bolniki

Zanimivo poglavje o „komediantih bolezni“ v dobi sporta in telesne krepitve: strah pred boleznijo je njih največji zaklad

So ljudje, ki so si bolezen in bolovanje izbrali tako rekoč za svoj življenjski poklic. Hipohondrija je med ljudmi celo bolj razširjena, nego običajno mislimo. Veliko teh zavestnih ali nezavestnih komediantov bolezni se vzgoji že s tem, da obljubljajo mladim ljudem, v starostni dobi, ko so posebno občutljivi in podvrženi vplivom, določene bolezni kot »kazen«. Ti domnevni dobri nauki, ki jih delijo neki vzgojitelji svojim otrokom in varovancem, se potem običajno podčrtajo še s stereotipnim stavkom: »Zdravniki pravijo...« V resnici ni nobenih pametnih zdravnikov, ki bi pravili takšne stvari. Zdravniki se, čeprav brez uspeha, celo energično bore proti zlorabi svoje avtoritete.

Poleg tega lahko opazujemo vse mogoče apostole zdravja, ki se sklicujejo na eksotične vere in filozofije (o katerih nimajo po navadi nobenega pojma) in sejejo med ljudi strah in grozo pred vsakovrstnimi boleznimi. Da nimajo ti apostoli običajno niti najmanjšega pojma o anatomiji in drugih podlagah zdravilne vede, ne moti nikogar. Žive dobesedno od hipohondrov, ki so si jih sami vzgojili, žive vsekako bolje, nego bi dovoljevali svojim pristašem.

Nič manjša ni škoda, ki jo povzroča neka vrsta »poučne« literature. Knjige in razprave ter članki, ki nimajo običajno za podlago nobenega znanja, pač pa dovoljujejo domišljiji tem bolj prosto pot, povzročajo med bralci paničen strah pred nekimi boleznimi, ki jim pretijo baje na vsak korak, pred boleznimi, kakršne so n. pr. rak, srčna napaka, živčne bolezni i. t. d. Gotovo je pravilno, da bi si moral dati vsak človek od določene starosti dalje približno enkrat na leto preiskati temeljito ves organizem, pa naj se čuti zdravega ali bolnega, na noben način pa se ne da zagovarjati, da vcepljaš svoje strahove drugim osebam, ki se dado po tebi vplivati in da se ponašaš z znanjem, ki ga nimaš. O hipohondrih, namišljenih bolnikih, pa vemo, da obiskujejo zdravnika vse prečesto, resnični bolniki pa se ga tem bolj izogibajo.

Ta pojav nikakor ni omejen na osebe, ki presede večino svojega življenja v zaprtih prostorih. Baš med velikimi sportniki naletimo na mnoge nervozne ljudi, ki jih mučijo skriti hipohondrični strahovi. Lahko govorimo celo o nekakšnem ponosu na bolezen. V navideznem nasprotju s tem je dejstvo, da poznajo baš tisti, ki se najbolj boje vsakovrstnih bolezni, najmanj mere, kar se tiče uživanja in rabe vseh mogočih vsakdanjih strupov. Takšen hipohonder ti kadi n. pr. kakor dimnik in pije kakor sod. Če ga pa opoziriš na to nasprotje med njegovim strahom in življenjskim načinom, boš dobil dostikrat odgovor: »Meni itak ni pomoči«.

Gotovo ni takšnim ljudem, ki so zapadli komediji bolovanja, nobene pomoči, ker pomoč naravnost odklanjajo. Če se pa le odločijo, da stopijo h kakšnemu zdravniku, delajo to samo zavoljo dokaza, da jim »vsi zdravniki na svetu ne morejo pomagati«. Kajti bolezen je njih ponos, pa naj bo še tako beden. Vsekako so bolni — toda ta bolezen udarja bolj na možgane. Kdor pa ima v možganih še nekaj zdravja, naj sledi temu nasvetu: če se čuti bolnega ali pa se boji kakšne bolezni, naj o boleznih nič ne čita. Kajti nevarnost mu preti, da bo to, kar je prebral, samo narobe razumel in našel dokaze za svojo namišljeno bolezen tam, kjer teh dokazov sploh ni.

Plinske maske za konje

V avstrijski vojski, ki jo marljivo organizirajo, so uvedli tudi plinske maske za konje

Ker so neguša žalili

Izgon italijanskih poročevalcev iz Ženeve

Večna luč jim bo svetila

Osem tisoč italijanskih grobov na abesinski gori

Okroglo osem tisoč italijanskih vojakov, ki so padli v abesinski vojni (italijanske oblasti priznavajo čedalje večje število), hočejo pokopati sedaj skupaj z žrtvami »Tosellijevega pokola« iz l. 1895. na vrhu Ambe Aladžija.

Mussolini je sprejel načrte za zgraditev velikanskega mavzoleja na tem vrhu, ki je bil priča, kako so Abesinci uničili oddelek majorja Tosellija in na katerem so se vršile tudi najvažnejše borbe v zadnji vojni. Z delom bodo pričeli takoj. Stroške za ta mavzolej bo nosilo prebivalstvo Turina, od koder je bila večina Tosellijevih vojakov. Znašali bodo 10 milijonov lir. Tudi ideja je prišla iz Turina.

V mavzoleju bo nad osem tisoč z bronom pokritih grobov, na bronastih ploščah bodo imena padlih vojakov, razen tega bodo plošče okrašene s podobo čelade, puške, fašističnega znaka, kopače in lopate — orodja, s katerim je Italija zgradila svoj imperij. V mavzoleju bo nadalje spominska cerkev, na sto metrov visokem stolpu pa bo gorela večna luč. Vrh bodo posvetili Materi božji, zaščitnici Turina. Do zgradbe bo vodila velika cesta z mogočnimi stopnišči. Delo menijo, končati v sedmih do osmih mesecih.

Huda železniška nesreča

Nedaleč od Poznanja se je zgodila huda železniška nesreča. Varšavski brzovlak je zavozil pri postaji Paczkowo na slepi tir. Pri tem so se lokomotiva in prvi vagoni zvrnili in razbili. Ubilo je vlakovodjo, petnajst potnikov je bilo težje in lažje ranjenih. Ranjence so spravili v Poznanj. Nekoliko minut po nesreči je vozil skozi postajo pariški brzovlak v Varšavo. Za srečo so ga utegnili še pravočasno ustaviti.

„Aziatska sulica v srcu Evrope“

Naslednje fantazmagorije so se lahko rodile samo v nezdravih možganih madžarskih revizionistov in revanžistov:

Organ madžarske revizionistične lige »Magyar Külpolitika« se bavi z madžarsko-niponskimi odnosi in ugotavlja, da se je po zaslugi bivših vojnih ujetnikov in orientalistov že l. 1924. osnovala madžarsko-niponska družba »Magyar Nippon Tarsasag«, ki je začela takoj z intenzivno propagando. Vodstvo te družbe je prevzel pred tremi leti Habsburžan Jožef Franc. Po podrobnem naštetju medsebojnih gospodarskih in kulturnih odnošajev piše list:

»V Madžarih živi še danes duša Azije. Azijska ljudstva Madžarov niso pozabila. Kdo ve, kdaj lahko postane madžarsko-niponsko prijateljstvo odločilni činitelj v donavski kotlini? Neki niponski diplomat je dobro povedal, da predstavlja Madžarska konico azijske sulice v srcu Evrope.«

Zvočni film o sončnem mrku

V Moskvi bodo predvajali zvočni film, ki so ga snemali med sončnim mrkom 19. preteklega meseca. Film bo kazal posnetke sončnega mrka, polet substratosfernih balonov, opazovanja mrka z letal, dvig beležnih balonov, delovanje ruskih in tujih astronomskih ekspedicij, predavanja učenjakov v kolektivnih gospodarstvih ob Azovskem in Črnem morju in druge zanimivosti.

Dekle preprečilo veliko nesrečo

Dobrohotna usoda je hotela, da je pogumna mlada učiteljica rešila mnogo človeških življenj

Težko neurje je šlo nad Anglijo, ko se je eno zadnjih noči polno zasedeni birminghamski ekspres odpravil na pot proti Londonu. Nobeden izmed potnikov ni slutil, kakšna nevarnost je pretila vlaku.

Bernice Haynesova, mlada učiteljica, ki živi v Scafellu, dve in pol angleške milje od Newtona, je stala slučajno na Scafellskem mostu, po katerem drevijo vlaki nad reko Severo. Kot prijateljica narave je uživala prizor nočne nevihte. Čez četrt ure se je obrnila, da bi odšla domov. Komaj je imela most nekoliko korakov za seboj, je začula strašen ropot. Prestrašena se je vrnila in v luči majhne žepne svetilke je opazila, da se je bil srednji steber mosta zrušil. Kakor blisk ji je šinilo po glavi, da bo moral tu preko v skopi uri voziti birminghamski brzi vlak. Treba je bilo ljudi v vlaku opozoriti, kajti drugače se bo morala zgoditi grozotna nesreča.

V noči in viharju je tekla proti Newtonu, kjer bi vlak lahko pravočasno ustavili. Bila je dirka s smrtjo. Toda mlada učiteljica je za srečo izvežbana sportnica. Ponovno je bil nastopila kot članica angleškega narodnega hockeyskega moštva celo na mednarodnih tekmovanjih. Vzdolž tira je v najhitrejšem tempu tekla proti Newtonu. Spodrsnilo ji je, svetilka ji je ugasnila, dež jo je močil do kože, toda nekaj minut, preden bi moral brzi vlak skozi newtonsko postajo, je dospela tja in je s kratkimi besedami sporočila kaj se je zgodilo. Nekoliko sekund pozneje se je že sprožil signal za ustavitev vlaka, med tem ko je mlada učiteljica izčrpana padla v sobi postajnega načelnika na tla. Onesvestila se je. Naslednji dan so jo v avtu zmagoslavno odpeljali v Scafell, kjer so jo proslavili na vse načine.

Točno plačuj »Jutru« naročnino
Varuj svojcem zavarovalnino

Moda morskih kopališč

je stara komaj dobrih sto let ter je v našem času v polnem razmahu

L. 1813 je hči cesarice Jožefine, holandska kraljica Hortenzija, na normandski obali iskala svojega zdravja. V avgustu 1821. je vojvodinja du Barry prebila dva tedna v Dieppu in se je v naslednjih letih vračala. Dieppe je postal slovito morsko kopališče. »Boljša družba« je vsako leto z nestrpnostjo čakala, da bi vojvodinja otvorila sezono. Prva kopel, ki si jo je privoščila v morju, je bila cel dogodek. »Madame« je imela na sebi hlače iz črnega satena, ki so segale do stopal, skoraj enako dolg plašč in majhen naoljen klobuk iz platna. Ceremonial je zahteval, da je župan v fraku in lakastih čevljih spremil njeno visočanstvo do morja in jo pri tem držal za desno roko. Vojvodinja je njegovo roko spustila šele tedaj, ko ji je voda segala že do kolen.

Aleksander Dumas slavni pisatelj, je l. 1834. »odkril« Trouville. Avtor »Grofa Monte Christo« in »Treh mušketirjev« (ki izhajajo v tedenski reviji »Življenje in svet«) je prebival v preprosti gostilni. Ko se je vrnil v Pariz, je pripovedoval z navdušenjem o tem mestu, tako da je postala kar moda potovati poleti v ta kraj. V kratkem času so se dvignili tam veliki hoteli in letoviščarske vile. L. 1850. so začeli voziti prvi vlaki nedeljske letoviščnike v Trouville.

Trouville je bil tedaj, ko je postal modno morsko kopališče, že majhno mesto. Njegov sosed Deauville pa je nastal popolnoma iz niča na normandskih tleh. Duc de Morny je v nekoliko mesecih dal zgraditi z vrtnicami obraščene vile in ravne ceste. L. 1858. je vojvoda spravil ves cesarski dvor v Deauville, ki je odtlej postajal od leta do leta elegantnejši.

Tudi francoska atlantska obala je postala šele v preteklem stoletju kopališka moda. Biarritz je bil majhno ribiško gnezdo, ko je prišla cesarica Evgenija prvič na baskiško obalo. V kratkem času se je razvil kopališki kraj svetovnega slovesa. Danes prebije na sto tisoče družin svoje počitnice v francoskih kopaliških krajih ob Rokavskem prelivu, ob Atlantskem oceanu, Sredozemskem morju in pač tudi ob našem Jadranu, ki ima seveda tudi svojo posebno »letoviško zgodbo«.

V času, ko so napovedali naši katoliški škofje boj moderni kopalni obleki, ne bo odveč primera med nekdanjo srednjeveško obleko in sedanjo zdravju koristno kopalno eleganco

ANEKDOTA

Ko je Peter Veliki obiskal pruskega kralja Friderika I. ob priliki njegovega kronanja, je rad pohajal po Berlinu in si ogledoval vsako stvar. Vse ga je zanimalo in vse so mu morali Friderikovi dvorjani, ki so mu bili dodeljeni za spremstvo, razlagati. Tako so prišli tudi mimo vislic, pa je vprašal, ali je obešanje edini način justificiranja na Pruskem.

»Ne, Veličanstvo,« je odgovoril neki kraljev minister, »razbojnike obesimo, morilce pa razčetrtimo.«

»Razčetrtite? se je začudil car. »To me pa zelo zanima, še nikoli nisem videl, kako se človek razčetrti.«

In je potem prosil, da bi mu kakšnega zločinca na ta način justificirali. Ta prošnja je spravila ministra v veliko zadrego kajti baš tedaj niso imeli nobenega zločinca, ki bi bil zaslužil to kazen. Tedaj se je car obrnil k svojemu spremstvu in je zapovedal slabotnemu služabniku, naj stopi bližje. »Tega mi razčetrtite,« je dejal nato ministru.

Le z največjo težavo je pruski dvorjan pripravil carja do tega, da je svojo zahtevo umaknil...

Policija odpira trgovine

V Barceloni je stavkalo 27.000 ljudi, ki so prisilili trgovce, da so morali zapreti svoje trgovine, toda policija jih je spet odprla

Mačje dirke na Angleškem

Angleži so iznajdljivi tudi na nepolitičnem polju

Angleška vas Portesham se lahko baha, da je svetu darovala nov »sport«. Tam so priredili prve mačje dirke. Ni sicer še gotovo, da-li ne bodo društva za zaščito živali, ki imajo na Angleškem veliko besedo, nastopila proti temu sportu, toda sedaj je zanimanje angleške javnosti za to prireditev velikansko. Kakor znano, cenijo na Angleškem zelo tudi dirke psov, skoraj v isti meri kakor dirke konj. Čemu bi potem ne spravili še mačk na junaški mejdan?

Od 150 mačk, kolikor jih živi v Portesshamu, se jih mora 40 stalno in strogo vežbati za dirke. Pravila za te dirke so enaka kakor za dirke psov, samo da rabijo namesto električnih zajcev za mačke električne miši. Našopana miš, ki so jo vlekli z vrvico čez dirkališče, je bila namreč prepočasna, tako da so mačke vse prehitro ujele to vabo in jo raztrgale na tisoč koščkov.

Prve dirke, ki so se vršile te dni, so bile samo poskusne, vendar so privabile mnogo gledalcev. Na oficialnih dirkah, ki se bodo vršile v kratkem, bodo ljudje lahko sklepali tudi stave. Posamezne mačke se bodo med seboj razlikovale po pisanih svilenih trakovih okrog vratu. Iznajdljivi ljudje, ki hočejo imeti s temi dirkami dobiček, pravijo, da so zanje najboljše mačke med drugim in tretjim letom. Za sedaj so na razpolago le navadne hišne muce, če pa se dirke obnesejo, bodo vzredili novo pasmo »mačjih hrtov«.

Plovba skozi Severno Ledeno morje

Svet ruskih ljudskih poverjenikov je sprejel pravilnik za glavno upravo severne plovne proge. Ta pravilnik določa kot njene glavne naloge dokončno obvladanje poti od Barentsovega morja do Beringove ceste, organizacijo morske, rečne in letalske brezžične službe, znanstveno raziskanje sovjetske Arktide, izkoriščanje naravnih zakladov skrajnega severa ter kulturni dvig tamkajšnjega prebivalstva.

VSAK DAN ENA

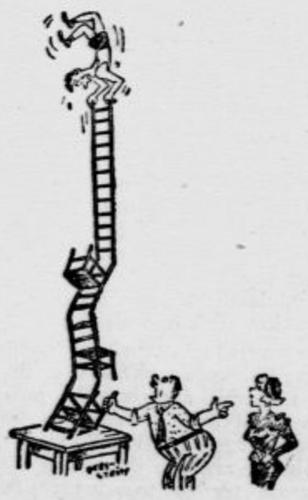

»Gospodična, saj dovolite, da nekoliko odmaknem ta-le stol?«
(»Söndagsnisse Strix«)

ZANE GREY: 13

BETTY ZANE

Zgodovinski roman iz ameriške revolucije

V trdnjavi je bilo nekaj deklet približno istih let kakor Betty, in Alfred je bil z vsemi prijatelji. Bil je dotorej drugačen kakor drugi mladi moški v obmejnem pasu, da so ga zmerom rade sprejemale medse. Dekleta v zagozdju se kaj malo razlikujejo od deklet v gosto obljudenih omikanih krajih. Ugajal jim je njegov moški nastop, njegovo odkrito in ljubeznivo vedenje; in če sta se pridruževali tem čednostim neka spoštljiva obzirnost in neko viteštvo, ki ga niso bile vajene, jim je bil zato le še prijetnejši. Izkazoval je mladim ženskam razne majhne pozornosti, jih obiskoval, jih sprejemal v družbo in jih jemal s seboj na izprehode, a vendar ni bilo med njimi nobene, ki bi si bila mogla domišljati, da se zanjo posebej zanima.

Težko je reči, kaj bi se bilo zgodilo, da so šle reči še dolgo po tem tiru. Če ne bi bila vsiljiva usoda sklenila poseči v igro, bi bila Betty bržkone ostala prepričana, da jo Alfred sovraži, in jaz ne bi bil nikoli dobil vzroka, da napišem njegovo povest; toda usoda je posegla vmes in nekega poznega jesenskega dne povzročila dogodek, ki je izpremenil za mlada človeka vse obličje sveta.

Bilo je popoldne v indijanskem poletju — v tistl najlepši dobi leta — in Betty, ki jo je spremljal pes, je stopala navkreber v gozdove. Z vrha kopca si videl široko reko z njenimi mnogoternimi ovinki, kako je izginjala v daljavi, in mehak, višnjevkast, dimnat hlap je visel nad vodo. Gozd je bil tak, kakor da bi gorel. Rumeno listje topolov, rjavina črnih hrastov, rdeče in škrlatno listje javorov, zelen borovcev in trobelikovega grmovja, vse je plamenelo v žarki barvni krasoti. Globoka tihota je bila v gozdu, le kdaj pa kdaj se je oglasilo otožno cvrketanje, kakor od ptic selilk, kadar se jeseni zbirajo za romanje na daljni jug.

Betty je ljubila gozde in poznala vsa drevesa. Po skorji ali po obliki lista ti je vedela povedati njih imena. Velikanski črni hrast s svojo gladko, svetlo skorjo in tršatimi vejami, kostanj s svojimi hrapavimi, brazgotinastimi boki in bodičastimi sadovi, visoko štrleči orehovec s svojo lupivo skorjo, vsi so bili Betki dobri, dragi znanci. Neštetokrat je bila občudovala drhteče liste trepetlik in listje srebrnih topolov, ki so se lesketali na solncu. Danes ji je lepota gozdov še posebno prevzemala zavest. Na malih, solnčnih jasah, ki so bile kod pa kod raztresene po goščavi, so bujno rasli gosti šopi zlate rozge. Njene zlate glavice so ljubko nihale na dolgih stebelih. Betty je utrgala nekaj cvetov in dodala šop toplozelenega javorovega listja.

Kostanjeve ježice so se odpirale. Ko se je Betty vzpela na majhno skalo in segla po veji nekega kostanja, je izgubila ravnotežje in padla. Med padcem se ji je desno stopalo ukrivilo v nesrečno lego, in rezka bol ji je prešinila gleženj, tako da je nehote zavpila. Vstala je, previdno postavila nogo na tla in preizkusila njeno trdnost, a ta poizkus ji je znova povzročil hude bolečine. Tedaj je odvezala mokasin in videla, da ji gleženj oteka. Prepričana je bila, da si ga je izpahnila; zavedla se je tudi resnih posledic take poškodbe, in to jo je storilo zelo nesrečno in jo navdalo s hudo skrbjo. Počasi se je spustila ob deblu na tla, naslonila glavo nazaj in jela ugibati, kako bi našla izhod iz svojega težkega položaja.

Trdnjavica, čeprav jo je razločno videla, se ji je zdela mnogo milj daleč; in vendar je bila pot po travnatem pologu toli kratka. Napenjala je oči; nikjer ni bilo videti žive duše. Klicala je Tigea. Spominjala se je, da je še malo prej podil veverico; zdaj ni bilo o njem ne duha ne sluha. Kako nerodno! Če bi bil vsaj Tige pri njej, lahko bi ga poslala po pomoč. Nekajkrat je glasno zaklicala, ali razdalja do trdnjavice je bila prevelika za njen glas. Posmehljivi odmev njenih klicev se je odbijal od pečin. Tedaj se je Betty zares ustrašila in solze so se ji ulile po licih. Bol, ki jo je rezala v gležnju, strah, da ne bi morala ostati v tem samotnem gozdu, ko se stemni, in skrb, da ne bi trajalo mnogo ur, preden jo najdejo, vse to ji je omajalo pogum; neudržno se je predala joku.

V resnici je šele nekaj minut ležala pod drevesom — čeprav so se ji zdele ure — ko je začula za seboj na mahu rahle korake v mokasinih. Prestrašena se je zdrznila, se ozrla in zagledala osupli obraz Alfreda Clarka.

Na povratku z lovskega izleta v gozde je bil nepričakovano naletel nanjo, ne da bi prav za prav vedel, koga ima pred seboj. Na prvi pogled je opazil divje cvetke, ki so raztresene ležale okoli nje po tleh, mali, obrnjeni mokasin in dekletov nesrečni, solzni obraz ter uganil, da je bila zadela Betko nezgoda.

Zmedena in nejevoljna se je vnovič sesedla ob znožju drevesa. Najbrže bi bila rajše padla divjemu Girtyju ali kakemu članu njegove indijanske tolpe v roke, kakor da jo je moral prav mladi Clarke presenetiti v tej stiski.

»Halo, Miss Zanova!« je vzkliknil po kratkem obotavljanju. »Kaj, za Boga, se je zgodilo? Ali ste se ranili? Vam morem s čim pomagati?«

»Nič ni,« je pogumno rekla Betty, pobrala cvetlice in mokasin ter počasi vstala. »Hvala lepa, ni vam treba čakati name.«

Njene hladne besede so Alreda ujezile, in že se je hotel obrniti in oditi, ko je za desetinko sekunde ujel polni pogled njenih oči. Mahoma je obstal. Ko ji je pazljiveje pogledal v obraz, je videl, da trpi, čeprav si na vso moč prizadeva, da bi skrila bolečino.

»Počakal bom. Naslonite se na moj komolec,« je mirno dejal in stopil k njej.

A Betty je odbila pomoč. Niti tega mu ni hotela dovoliti, da bi ji vzel cvetlice. Negotovo je napravila nekaj korakov, nato pa spet obstala in vzdignila nogo.

Kulturni pregled

Muslimanski kontrasti na zagrebškem odru

Med zadnjimi premierami pred zaključkom sezone smo videli morda najboljšo letošnjo domačo dramo »Na božjem putu«, delo mladega bosanskega književnika prof. Ahmeda Muradbegovića. Kakor skoraj vsa njegova dela, se bavi tudi ta drama s kontrasti v življenju naših muslimanov, s problemom emancipacije muslimanskega rodbinskega življenja in zlasti z emancipacijo muslimanske žene, z borbo med starimi, konservativnimi in mladimi, ki streme za reformami, kar daje temu delu tudi splošno človeški značaj. Za zagrebško gledališko publiko so problemi bosanskih muslimanov zanimivi, eksotični in dokaj neznani. Nekateri celo sodijo, da je Muradbegovićevo delo ena najboljših dram o naših muslimanih po Ogrizovićevi »Hasanaginici«.

Mladi avtor se je že lepo uveljavil v liriki, prozi in dramatiki ter sodi med najbolj talentirane književnike iz muslimanskih krogov. Svoje pesmi je zbral v knjigi »Haremska lirika«, ki je namenjena tedaj še povsod zaprti muslimanski ženi. Zbirka je prevedena v italijančino, nekatere pesmi pa tudi v nemščino. Mnoge med njimi so postale popularne med muslimansko mladino. Napisal je tudi dve knjigi novel »Haremske novele« in »Nojemova ladja« ter roman »Ponos«. »Haremske novele« so izšle kot redna izdaja Matice Hrvatske. Pred desetimi leti se je prvič pojavil pred zagrebško gledališko publiko z »Bijesnim psetom« pozneje pa so uprizorili njegovi drami »Mlinar Andrija« in »Mati«. Razen tega je tiskal še dve drami, ki doslej še nista bili natisnjeni: »Pomrčina krvi« in »Nevidljivi žrvanj«. V svojih delih se bavi avtor razen s problemi muslimanskega življenja še z našimi rasnimi posebnostmi. Zaradi novih socialnih in gospodarskih razmer se je zelo izpremenilo muslimansko patriarhalno življenje, ki se nahaja v stalnem kipenju in prerodu ter daje avtorju obilno snov za nova dela.

V eni zadnjih številk zagrebškega gledališkega tednika »Komedija« je prof. Muradbegović zanimivo opisal svojo borbo za reformo »vakta« dosedanjega konservativnega življenja muslimanov, strožjega od predpisov korana, in posebno borbo za osvobojenje muslimanske žene. Borba za verski, družabni in kulturni preporod naših muslimanov se je začela takoj po osvobojenju. Za razliko od Turčije je pri nas ta pokret nastal od spodaj, kot upor mlade generacije. Prvo pobudo je dal publicist Dževat Sulejmanpašić z brošuro »Odkrivajmo naše žene«! (Isti pisec je izdal nedavno nekoliko originalno knjigo »Žurnalizam — razarač čovječanstva«, o kateri je »Jutro« že poročalo). Tedaj je voditelj konservativcev, narodni poslanec pok. Sahib Korkut sklical v Sarajevu veliki protestni shod muslimanov, na katerem je brošuro javno sežgal. Odpor konservativcev je bil na višku. Med prvoborci za emancipacijo muslimanskega življenja je bil tudi tedaj 20-letni Muradbegović. Najprej je publicistično utemeljeval nove napredne ideje muslimanske mladine. Ko mu je bilo to doma onemogočeno, je začel v liriki dajati duška svojim težnjam. V Zagrebu je lahko tudi publicistično nadaljeval svoje delo za reformo muslimanskega življenja. Sodeloval je v »Slobodni Tribuni« (tedaj organu senatorja Jove Banjanina), »Novi Evropi« in »Vijencu«. Medtem so tudi v sami muslimanski družbi Bosne in Hercegovine napredovale liberalne ideje, posebno glede osvobojenja muslimanske žene, tako da se je avtor lahko zopet udejstvoval tudi v časopisih, ki so bili posredno dostopni muslimanskemu svetu. Začela so se počasi ustanavljati moška in ženska muslimanska združenja z modernističnimi tendencami. Muslimanski preporod je bil na pohodu. Tedaj so se s tem problemom pričeli baviti vrhovni verski predstavniki naših muslimanov. Šlo je za vprašanje, ali islam predpisuje vernikom, kako morajo biti oblečeni, ali je obvezna feredža muslimanskih žen ter prepoved njihovega javnega nastopanja sploh. Hodžinska kurija se ni upala povedati narodu resnice, izdala je nedoločeno rešitev, toda več ne, kakor da, čeprav se je že prej sam tedanji reisululema Džemaludin Čaušević izjavil za napredna načela. Navzlic vsem tem oviram je vendar emancipacija muslimanske žene po zaslugi mladih muslimanskih borcev, med katerimi zavzema odlično mesto prof. Muradbegović, razmeroma hitro napredovala. Večina mladih muslimank hodi danes že odkrita, obiskuje vse mogoče šole do najvišjih ter se tudi že lepo uveljavlja v raznih službah, privatnih in javnih. V tej plemeniti borbi za novo, napredno Bosno, bo obsežno publicistično in literarno delo prof. Muradbegovića vedno zavzemalo častno mesto.

V takem okolju se dogaja tudi njegova najnovejša drama »Na Božjem putu«. Veleposestnik Omerbeg Idrizbegović, stari koljenović (iz odličnega rodu), je odločno proti temu, da bi se njegova hči — ljubljenka Lejla poročila z modernistom Čamilbegom Kusturico, ki je pristaš naprednih idej, zlasti še osvobojenja muslimanske žene. Ko odhaja na hadžiluk (romanje) v Meko, mu mora hči priseči, da se bo strogo držala očetovih želja, kajti njen izvoljenec se ne drži korana in torej ni na božji poti. Ko je nekega dne prispela vest, da je Omerbeg v mestu Ćabe izdihnil, so si seveda njegovi otroci uredili življenje po svoje: Lejla je vzela Čamilbega, bratje so pa razdelili veleposestvo. In ko se je po enem letu stari beg nenadoma vrnil domov, ga je čakalo kaj hudo presenečenje: njegovi otroci so hodili po novih poteh modernih zmot, ki jih je on tolikanj obsojal. V svojem besu je vzel v roke goli nož, da bi obračunal z otroci, ki se po njegovem mnenju ne drže več predpisov korana, toda ko zagleda Lejlo s sinčkom v naročju, mu pade nož iz roke. Naposled je uvidel da je ašik (ljubimkanje) močnejši od ljubezni do očeta in njegovih nazorov. Novi napredni duh je premagal starega, konservativnega. Omerbeg se vrne k svoji hanumi (ženi) ter vztraja z njo pri starem duhu — na božji poti.

Pri soglasnem priznanju zagrebške kritike in publike je najnovejše delo Muradbegovića doživelo popoln uspeh. Navzlic temu, da je njegovo torišče bolj novela in roman kakor drama. Tudi v tem delu je dosti obširnega pripovedovanja na račun scenskih efektov, a tudi sama tragika ni dovolj podčrtana. Vsekakor predstavlja »Na Božjem putu« tudi v tehničnem pogledu napredek v primeru z dosedanjimi njegovimi dramami. Scenske in dialoške nedostatke je izvrstno retuširal odlični režiser dr. Branko Gavella, ki je znal prepričevalno prikazati psihološki in materialni prelom dveh generacij. Veliki uspeh dela je nedvomno tudi zasluga izbornega režiserja. Zanimivo je, da v delu ni nikake tendence. Avtor je hotel pokazati samo nasprotja med zastopniki nebeškega in zemskega carstva v našem muslimanskem svetu. Toda to ni bilo tako lahko saj je znano, da je agrarna reforma gospodarsko vprav uničila bosanske bege. Muradbegović nam je samo umetniško podal borbo med tema dvema svetovoma, ni pa poudaril nikake socialne tendence. Scenograf prof Ljubo Babić je izvrstno zadel okolje drame, tipično turško hišo s čardakom (balkonom) in improviziranimi krili, kar je poleg bosanskih kostumov še bolj dvignilo vso to sliko Orienta in njegovih ljudi. Avtor se je precej izogibal turcizmov in je tako postal bolj razumljiv tudi širši publiki. Najbolj izdelan tip je seveda stari hadžija (romar) Omerbeg, ki ga je podal Dubravko Dujšin (prav tako dobro je interpretiral tudi Hasanaga). Težko je bilo podati nezrel in primitiven lik Lejle, ki se nahaja sredi teh kontrastov. Nadja Grahor je kakor vedno, zelo dobro rešila svojo nalogo. Ostale vloge so manjše. Naj omenimo samo Ljubomira Jovanovića kot Čamilbega, ki je tudi na zunaj predstavljal posebnost v svoji evropski obleki ter staro hanumo Arifo (Mila Dimitrijević), ki je sekundirala hadžiju. Občinstvo, ki je napolnilo gledališče, je bilo navdušeno ter je živahno pritrjevalo igralcem in avtorju, ki se pa ni hotel pokazati. Splošni uspeh je bil skratka gotovo nadpovprečen za domačo dramo ter bi bilo koristno, da bi se tudi Ljubljana v prihodnji sezoni spoznala s tem dotlej neznanim tragičnim svetom Hercegbosne.

Dr. Oton Ambrož

Knjige Mladinske Matice

Mladinska Matica je ob koncu šolskega leta razposlala 20 tisočem svojih članov redne publikacije za l. 1936. S svojo spretno organizacijo je ta mladinska knjižna družba v nekaj letih svojega obstoja dosegla uspehe, kakor jih po vsej verjetnosti ne beleži nobena mladinska biblioteka v Jugoslaviji: Naklada 20 tisoč izvodov ji je omogočila, da izdaja za majhen denar dobre in okusno opremljene knjige, poleg tega pa skrbno urejevani, obilno ilustrirani mesečnik »Naš rod«. Letos je rednim publikacijam pridružila še posebno knjigo večjega formata, povest Toneta Seliškarja »Bratovščina sinjega galeba«.

Redni knjižni dar obsega štiri knjige. Zbornik **»Kresnice«** (uredila Jos. Ribičič in Albert **Širok**) prinaša na 80. straneh 29 krajših člankov večidel prirodopisne, prirodoslovne in narodopisne vsebine. Dve pripovedni knjigi sta namenjeni mladini od 8. leta dalje. V povesti **»Postelja gospoda Fibriha«** opisuje Oskar **Hudales**, kaj vse se je zgodilo, preden je tovarnar Fibrih legel v svojo lepo novo posteljo. In teh dogodkov ni malo; koliko skrbi je imel hribovski kmet, preden je prodal nekaj svojega lesa, kako so krčili gozd in kako je Slapar odiral uboge drvarje; kako je nekega delavca težko ranilo drevo, s kakšnim trudom so po drči plavili les v dolino, koliko se morajo mučiti splavarji, da za bore denarje spravijo les v Zagreb in kaj vse je pretrpel pri krutem mizarju Ivek iz Like, preden je izdelal posteljo, v katero se je tako neskrbno vlegel tovarnar Fibrih. Hudalesova povest seznanja mladega čitatelja z vrednostjo dela, obenem pa z nadlogami in krivicami, ki tarejo delovno ljudstvo. Slavko Pengov je knjižico lepo ilustriral. — Adam **Milkovič** je pisec povesti **»Barake«**. Dogaja se večidel v Ljubljani in prikazuje usodo rodbine, ki živi v baraki. Junak te povesti je Gorjančev Andrejček, čigar žalostna mladost, združena s kruto očetovo usodo, izzveni naposled v prijaznejše možnosti novega življenja ob morju. Tudi Mildovičeva povest dviga v mladem čitatelju zaupanje v to, kar človek spozna za dobro in pošteno, ter podpira v njem voljo do življenja in borbe z ovirami. Maksim **Gaspari** jo je opremil z učinkovitimi ilustracijami. — Knjižica Josipa **Ribičiča: »Čirimurčki«**, ki jo je obilno in vešče ilustriral Viktor **Cotič**, je namenjena najmlajšim čitateljem. Prvi del (Čurimurčki se predstavljajo) obstoji iz koloriranih slik na finem papirju s kratko legendo, v drugem pa se mikavno razpleta povest, v kateri nastopajo same žuželke. Pisateljev namen, da razgiblje fantazijo najmlajših čitateljev, je po naši sodbi lepo uspel, ilustrator Cotič pa je k temu prispeval še obilni ilustrativni delež.

Nad 70 strani **8°** obsegajoča povest Toneta **Seliškarja »Bratovščina Sinjega galeba«** je vzpodbuda k mladostnemu optimizmu, ki ne klone pred nobeno oviro in obenem hvalnica tovarištva, ki vodi k uspehu. Siceršnji realizem v spisih pomorskega življenja je obdan z romantiko nenavadnih usod (Ivov oče »Braziljanec«, dogodivščine Anteja). Dejanje je lepo razpleteno. Mladostniki, ki gredo na lastno pest s staro jadrnico lovit ribe na plano morje, dožive vihar in se naposled rešijo v novo, boljše življenje z motorno ladjo, ki so jo v nenavadnih okoliščinah vzeli laškim tihotapcem. Živahno spisana povest se uvršča v robinsonovsko literaturo in bo mladim čitateljem vlivala pogum in optimizem. Ima tudi socialno-vzgojni vpliv, ki ga pisatelj očitno izpoveduje na usta izpreobrnjenega pomorskega pustolovca Anteja (stran 54): »Pošteno, nesebično delo! Tovarištvo! Ne takšno, obogateti le zaradi tega, da bo nekdo bogat, ampak z mislijo, doseči blagostanje za vse one, ki v potu svojega obraza služijo svoj kruh.. Pomagati drug drugemu..« Povest je ilustriral Albert Sirk; njegove risbe se nam ne zde posebno srečne, zlasti ne za mladinsko knjigo, ki tudi v tem pogledu zahteva predvsem jasnosti in učinkovite preprostosti. Glede na splošno stanje in smeri naše mladinske literature kažejo tudi letošnje knjige »Mladinske Matice« prikupno težnjo po realističnem obravnavanju mladini dostopnih motivov iz ljudskega življenja. Nasproti starejši mladinski književnosti, ki je žgoče jedro resničnega življenja najrajši obdajala z neprozornimi prti fantastičnih pravljic, češ, naj bo mladim ljudem prikrito, kakšno je življenje v resnici, se sedanji mladinski pisatelji ne trudijo, da bi razmere idealizirali, kažejo pa, da odločna volja, zdrava pamet in pošten značaj dosežejo velike uspehe v življenju. Nova mladinska literatura pripravlja mlade čitatelje na življenjski boj. Povesti te vrste tudi nimajo ob koncu staromodnega moralnega nauka po vzorcu dobrega Janeza in hudobnega Mihca. Morala je položena v samo dejanje in tako najbrž silneje prehaja v čitateljevo dovzetno dušo. Pravljični svet je prepuščen deci v predšolski in v zgodnji šolski dobi. — Ne dvomimo, da z Mladinsko Matico napreduje tudi naša mladinska književnost.

Zapiski

Iz mladinske književnosti. Majniški zvezek mladinske knjižnice »Zlatna knjiga«, ki jo izdaja založnik **Kohn v Beogradu**, je priobčil zbirko povesti Čike Gjure »Veštica i druge priče.«

Jugoslovanska literatura na slovaškem učnem zavodu. Prejeli smo letno poročilo državne čsl. trgovske akademije v Nitri na Slovaškem, čije ravnatelj je znani prevajalec iz slovenščine in srbohrvaščine dr. Vojtech Měrka. Zajetna knjiga obsega poleg šolskega gradiva tri znanstvene razprave: Femka (Jozef Bohač); Joseph Conrad (dr. Milada Zitková Nováková) in Verske razmere v češkoslov. republiki od najstarejše dobe do sedanjosti s posebnim ozirom na modus vivendi (Fr. Pokorný). Izmed teh sta slednji dve zanimivi tudi za širše kroge. S posebnim zanimanjem pa prečitamo med šolskimi poročili pregled izobraževalne dejavnosti učencev tega zavoda; tu najdemo na str. 190. tudi šolske polure s predavanji dijakov o češkoslov.-jugoslovenski in slovanski vzajemnosti. Tako so dijaki nitranske Trgovske akademije predavali o kralju Aleksandru, o življenju in delu Ivana Cankarja, o češkoslov. in jugoslovenskem kmetu, o vprašanju, kaj so Jugosloveni doprinesli evropski kulturi, o ilirskem gibanju, o Slovakih v Jugoslaviji, o Kukučinu med Jugosloveni, o pomenu Jugoslavije v Mali antanti, o prometu v Jugoslaviji, o Ivanu Lahu in Čehoslovakih, o Petru Preradoviću, o bodočnosti plovbe v Jugoslaviji, o jugoslovenskem izvozu. Ponavljamo: ta predavanja so imeli dijaki, poleg predavatelja se je vedno oglasil k besedi tudi njega recenzent. Tako delajo nekatere češkoslovaške srednje šole za poglobitev češkoslov.-jugoslovenske vzajemnosti. Ali je v Jugoslaviji šolski zavod te vrste, ki bi posvetil toliko pozornosti češkoslovaški, kakor je posveča drž. trgovska akademija v staroslavni slovaški Nitri?!

S P O R T

Po nedeljski tekmi v Beogradu

Z nedeljsko prvenstveno tekmo med Ljubljano in državnim prvakom BSK smo v splošnem, čeprav se je končala s porazom Ljubljane, lahko zadovoljni. Vedeli smo, da Ljubljana nima izgledov, da bi BSK odvzela obe točki. Šlo je predvsem za to, da Ljubljana dokaže, da spada med one klube v naši državi, ki imajo pravico, da sodelujejo v vseh večjih tekmovanjih, najsibo v prvenstvenih, ali pa v pokalnih tekmah.

Kritike beograjskih listov o ljubljanskem moštvu so v glavnem ugodne. Z zadovoljstvom beležimo ugotovitev sportnega kritika »Politike«, da ima moštvo Ljubljane dva igrača, ki bi se morala upoštevati pri sestavi naše državne reprezentance, namreč Logarja in Bertonclja I. Upamo, da se bodo pri savezu ozirali na ta nasvet, morda pa je savezni kapetan, ako je prisostvoval tekmi, sam prišel do tega prepričanja. Ako bi bila samo ta ugotovitev pozitivna stran beograjskih kritik, bilo bi to že zadostno, da se vdamo upanju, da gre pri Ljubljani na bolje. Začetkoma gotovo nismo mogli pričakovati od moštva, ki se je sestavilo iz dveh klubov, ki sta gojila precej različna sistema, bogve kakih zasluženih uspehov. Mnogokrat so naši gledalci zaradi slabe igre Ljubljane nezadovoljni zapuščali igrišča. Napredek pa se sedaj gotovo že opaža in ko se bo pričelo novo tekmovanje za državno prvenstvo, mora Ljubljana predstavljati moštvo, ki bo povzročilo marsikateremu klubu, zlasti iz Zagreba, hude preglavice.

V naslednjem na kratko

kaj pravijo beograjski listi

»Politika« poroča med drugim: »Plavi« so trčili z ene strani na nepričakovan odpor, z druge strani so sami dokaj zatajili. Tako so se moči prilično zenačile. Na terenu nikakor ni prišlo do golov, a v drugem polčasu, ko se je pričakovala odločna in boljša igra B. s. kluba za zmago, je prišel hladen tuš za navijače: gol »Ljubljane« in boljša igra gostov.

Nervoza Beograjčanov je bila velika. Tja do tridesetih minut drugega polčasa. B. s. klub ni uspel, da bi dosegel kak gol, a »Ljubljana« je vodila z 1:0.

Naslov letošnjega državnega prvaka, na katerega reflektira B. s. klub, je prišel v največjo nevarnost, ker se na revanšo v Ljubljani ne more mnogo računati. Zato je zenačujoči in potem tudi zmagonosni gol B. s. kluba, ki sta padla v razdobju dveh minut, večina gledalcev dočakala kot veliko olajšanje in kot srečo v poslednjem trenotku.

Ljubljančani so bili zelo blizu veliki zmagi: osvojitvi naslova državnega prvaka. Gostje so vodili z 1:0 do deset minut pred koncem igre, a bitko so zgubili v nekoliko minutah. Poslednji trenotki igre so bili zelo razburljivi, ker se je reševalo veliko vprašanje. B. s. klub se je boril za gole, ki naj bi ga bili izvlekli iz težkega poraza, in je uspel. Gostje so malo pogrešili, ker se niso potegnili v obrambo.

Pri gostih se je odlikoval nad ostalimi vratar Logar. Ubranil je tudi tisto, kar se je zdelo neubranljivo. Napravil ni niti ene pogreške. Logar pripada brez dvoma klasi naših najboljših vratarjev in je škoda, da ga ne jemljejo v poštev za reprezentativno moštvo. Poleg sta bila odlična levi branilec Bertoncelj, ki pravtako zasluži večjo pozornost, ker je brez dvoma boljši od nekaterih branilcev, ki jih stalno jemljejo v kombinacijo za državno moštvo, potem levo krilo Zemljič. Samo škoda, da zemljič ni imel malo boljših sotrudnikov v napadu.

Tudi »Vreme« naglaša, da bi morali Ljubljančani v zadnjih 15 minutah zapreti igro ter se omejiti samo na obrambo. Pri Ljubljani so se odlikovali vratar Logar, levi branilec Bertoncelj, ki je delal za dva, srednji krilec Sočan in levo krilo Zemljič.

Beograjski poročevalec zagrebških »Novosti« pravi, da se tekma ni pričakovala z velikim zanimanjem, ker se je mislilo, da bo BSK z lahkoto pregazil Ljubljano. Prišlo pa je drugače. Ljubljana se je držala zelo dobro do sredine drugega polčasa. Branila se je odlično in se je njena obramba izkazala s krasnim startom in požrtvovalnostjo. Ljubljana more biti z rezultatom in z dejstvom, da je do 32. min. drugega polčasa vodila z 1:0, zadovoljna, ker je BSK pokazal dober nogomet in lepe tehnične sposobnosti.

Kaj pravijo igralci?

Igralci Ljubljane so sicer ponosni na svoj uspeh, saj je tako odlična kritika kljub znosnemu porazu vendar lep uspeh. Vendar so objektivni dovolj, da priznavajo BSK-ovo superiornost. Pravijo, da igra moštvo državnega prvaka lepše in boljše od dunajskih vrhunskih moštev. Obvladanje žoge je naravnost fenomenalno, mreža finih kombinacij od moža do moža pa neodoljiva. In vendar so imeli naši tudi realno priliko za zmago. Po stanju 1:0 je Zemljič preigral Repotočnika na čisto ter mu podal točno na nogo, ta pa je z razdalje niti 10 metrov v naglici slabo prejel in žoga je šla tik prečke v aut. Kako bi se bili zaokrenili dogodki, če bi bil strel obsedel? Težko, da bi bili Bskovci še utegnili zenačiti.

... in kaj pravi Ljubljana?

Sportna Ljubljana pa je apatična. Vsaj po veliki večini. Čaka in pravi: da vidimo, kako bo stvar šla, kako bodo zaigrali, pa bomo malo prišli zraven. Samo če ne bo prepozno... Kajti skoro bi bili doživeli neverjetno presenečenje: moštvo je skoro imelo priliko za realno zmago v Beogradu, kar bi bilo skoro istovetno z dosego ponosnega naslova državnega prvaka. Kaj pa naj bi bila Ljubljana začela s takim sportnim odlikovanjem? Moramo priznati, da še nismo pripravljeni za nalogo, da bi prevzeli tako breme na sebe. Ob tolikí apatiji našega občinstva, ki se kaže v trajno praznih igriščih tudi ob močnejših in najmočnejših prireditvah, na žalost nismo v stanju izkoristiti redko priliko, ki se najbrže ne bo tako zlepa nudila.

ČITAJTE „LJUBLJANSKI ZVON“

Službeno iz LNP. Drevi ob 19. seja kazenskega odbora. Na sejo se pozivajo: Gaberšek Milan, Bernik Josip, Terček Ciril, vsi Koroška-Lj.

ASK Primorje. (Centralni odbor.) Danes ob 20.30 odborova seja v restavraciji Zvezdi. Vsi, gotovo in točno!

SK Ilirija. Redna plenarna seja u. o. drevi ob 20.30 v damskem salonu kavarne Emona. Navzočnost je za vse odbornike obvezna. Načelniki sekcij in drugi funkcionarji naj pripravijo mesečna poročila. Posestniki knjižic naj bodo v damskem salonu že ob 20.

ŽSK Hermes. Drevi zadnja seja centr. odbora pred kongresom UJNŽB v Ljubljani. Vsi načelniki sekcij, gg. od moto-kolesarske, lahkoatletske, table-tenis, nogometne se morajo te seje brezpogojno udeležiti, ker se bo sestavil program za 11. in 12. julija. Seja se vrši v novih klubovih prostorih — bivša mitnica ob Nabavljalni zadrugi v Šiški ob glavni progi. Seja bo ob 19.30. **(Nogometna sekcija).** Danes strogo obvezen trening igračev I. moštva na igrišču od 18.30 dalje pod vodstvom g. Bergleza.

Radijska patrulja — Roman v slikah.

22.

Copyright »Pantheon« & »Jutro«.

Sam in Pat sta razkazala nočnemu čuvaju Robertsu zbirko slik vlomilcev, pa ni spoznal nikogar.

Pat je nasvetoval, da obiščeta realitetno pisarno ter zvesta, kdo so najemniki hiše s predorom.

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo službe. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.—. Dopisi in ženitve se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—

Mali oglasi

Ponudbam na šifre ne prilagajte znamk! Le, če zahtevate od Oglasnega oddelka »Jutra« odgovor, priložite **Din 3.- v znamkah**

Vse pristojbine za male oglase je plačati pri predaji naročila, oziroma jih je vposlati v pismu obenem z naročilom, ali pa po poštni položnici na čekovni račun, Ljubljana štev. 11.842, sicer se zaračuna k zgoraj navedenim pristojbinam še manipulacijska pristojbina Din 5.—.

Vsa naročila in vprašanja, tičoča se malih oglasov, je naslavljati na: Oglasni oddelek „Jutra", Ljubljana.

Službo dobi

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Služkinjo

za vsa dela, pošteno, pridno, zdravo, sprejmo takoj Kokalj, Trbovlje, Kolodvorska restavracija. 15666-1

Gospodična

ki bi samostojno vodila glavno zalogo tobaka, dobi nameščenje. Nastop takoj. V tej stroki že zaposlene naj pošljejo ponudbe z navedbo zahtevkov na ogl. odd. Jutra pod značko »Glavna trafika«. 15667-1

Postrežnico

iščem za enkrat na teden (četrtek). Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 15669-1

Mizarskega pomočnika

za fino pohištvo in vajenca sprejmem takoj. Na pismeno se ne oziram. D. Lancoš, Wolfova 12. 15680-1

Dekle

ki govori pravilno nemški, sprejmem v malo družino. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Nastop 1. avgusta«. 15664-1

Brivski pomočnik

dober, dobi službo. Nastopi lahko takoj. Ivan Prešern, Radovljica. 15686-1

Tri preprodajalce

agilne, za najboljši predmet, iščem. Potrebno 200 Din. Javiti se F. Mlakar, Krakovski nasip 14. 15678-1

Kontoristinjo

z nekaj prakse iščem za manjše mesto na Hrvatskem. Pogoji: srbohrvaščina, nemščina, cirilica. Ponudbe z navedbo zahtev na og. odd. Jutra pod »Tovarna«. 15626-1

Hotelsko kuharico

sezonsko vsega zmožno, takoj sprejmem. — Dopisi: »Restavracija Pristavec«, — Kranjska gora. 15471-1

Hotelsko sobarico

katera zna tudi nemško, sprejme Hotel Kajfež, Ljubljana. 15707-1

Med mestom in deželo

posreduje Jutrov mali oglasnik

Službe išče

Vsaka beseda 50 par davek 3 Din za dajanje naslova 5 Din. najmanjši znesek 12 Din.

Frizer

samostojen delavec, bubiščucer, star 25 let, nekadilec, išče službe. Nastopi takoj ali po dogovoru. — Ponudbe na podružnico Jutra v Trbovljah pod šifro »Frizer«. 15665-2

Dve gospodični

iščeta mesta kot plačilna in donašalka. Pozve se Poljanska 25. 15639-2

Mladenič

vojaščine prost, išče službe sluge v trgovini ali kaj sličnega. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zanesljiv mladenič«. 15602-2

Praktikantinja

s poznejšo stalno službo išče mesto v pisarni. Absolvirala dvorazredno trgovsko šolo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Začetnica«. 15681-2

Kuharica

fine meščanske kuhe, želi nameščenja. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Daljša spričevala«. 15340-2

Potniki

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Provizijskega potnika

dobro vpeljanega v ovratnikih išče za Slovenijo dobave zmožna tvornica celuloida. Adolf Hay, Subotica. 15663-5

Razno

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Vajenec

s tremi razr. meščanske šole želi dobiti mesto v trgovini z mešanim blagom, najraji na deželi. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 15660-44

Vajenca

za tapetništvo takoj sprejmem. Sajovic, Stari trg 6. 15689-44

INSERIRAJ V „JUTRU"!

Pouk

Beseda 1 Din. davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Popravni izpiti

Na narodni šoli v Sp. Šiški se je otvoril v začetku julija tečaj za popravne izpite za srednje in meščanske šole. Informacije dnevno od 9. do 12. istotam. 15672-4

Inštruktorja

resnega in dobrega, dijaka iz višjega razreda realke, revnih staršev, iščem. Hrana in stanovanje v hiši. Za referenco naj se navede zadnji g. razrednik. Ponudbe pod »Uspeh zajamčen« na ogl. odd. Jutra. 15304-1

Prodam

Beseda 1 Din davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Rolleiflex 6 X 6

prvi model. Tessar 1:45, kakor nov, s torbo, 4 fil tri in zaslonom zoper sonce, primerno prodam. Na ogled v drogeriji Gregorič. Prešernova ulica 5. 15276-6

2 kompletni leseni verandi

3.65 X 2.95 in 3.60 X 3.50 m z 20 okni, zastekljeni, 110 cm široki 150 cm visoki, poceni prodam na Rimski cesti 23. 15674-6

Popolna razprodaja vsega pohištva

krasen salon, jedilnica, več tapeciranih stolov, erker tapeciran, knjižna omara, preobleka radiatorjev, spalnici z baldahinom, španska stena več orig. oljnatih slik, vaz, nastavkov, bandžer, damsko sedlo. Vsak dan od 10—12 in 3—7. Pri Golobovih, Tržaška cesta 4a, vila »Nasta«. 15700-6

Avto, moto

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din Najmanjši znesek 17 Din.

Elektromotor

4 abljen, a dobro ohranjen, za štiristemerni tok 220 volt, 3½—3 KS, kupimo. Zadružna elektrarna, Ljubno. 15664-10

Tovorni avto

4 do 5 ton nosilnosti, rabljen, v dobrem stanju, ev. s prikolico, z močnim kolesom za pesek zemljo itd., kupim. Obširne ponudbe z vsemi podatki na ogl. odd. Jutra pod »Št. 399«. 15339-10

Chevrolet

5 sedežna limuzina kot nov in več drugih vozov najugodnejše proda J. LOVŠE Tyrševa 35. — Telefon 26-57. 15476-10

Motorno kolo

125 do 250 ccm, kupim. — Tehnik, Prevalje. 15679-10

Tovorni avto

2.5 tonski, znamke »Citroen«, v prav dobrem stanju in z dobro pnevmatiko, prodam za ceno 18.000 Din. 15706-10

Kolesa

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Kolesa

poniklljana in kromirana, vseh nemških znamk, naprodaj po neverjetno nizkih cenah. NOVA TRGOVINA, Tyrševa 36. 15701-11

Les

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Bukovih drv

suhih, zimska sečnja, kupim več vagonov. Ponudbe na M. Guček, Ljubljana, Bežigrad. 15694-15

Sanoped

znamko zaščitena

Nenadkriljivo, edino uspešno domače sredstvo

odstrani 1. prekomerno potenje nog. pazduhe in diskretnih delov telesa;
2. slab duh po potu;
ohrani 3. Vaše zdravje.

Zahtevajte „SANOPED" v lekarnah, drogerijah in kozmet. salonih.

Živali

Beseda 1 Din. davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din Najmanjši znesek 17 Din

Psa volčjaka

6 mesecev starega, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Oistokrven«. 15705-27

Črn ruski hrt

se je izgubil. Kdor bi ga videl, naj prosim, javi proti odškodnini na naslov Hribar, Idrijska 19. 15699-27

Pes - ovčjak

je bil odpeljan ali se je zatekel. Kdor bi kaj vedel, naj sporoči proti nagradi na Kos, Sv. Petra cesta 28 ali Kopališka ul. 7. 15673-27

Črn hrt

velik, se je zatekel. Černetova 12. Lastnik naj ga pride iskat. 15690-27

Kapital

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Bančno kom. zavod

Maribor, Aleksandrova 40. izvršuje najbolje nakup in prodajo HRANILNIH KNJIŽIC vseh denarnih zavodov Za odgovor Din 3 znamk 191.16

Posojilo 10.000 Din

na menično mesečno odplačevanje, iščem za povečanje svojega podjetja. Denar osiguran. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobre obresti.« 15668-16

Hranilne knjižice

vseh denarnih zavodov vnovčuje in prodaja najbolje za takojšnjo gotovino

ALOJZIJ PLANINŠEK

ag. bančnih poslov Ljubljana, Beethovnova ul. 14, 1. nad. Telefon 35-10. — Znamke za odgovor. 14080-16

Dragocenosti

Vsakovrstno zlato

kupuje po najvišjih cenah

ČERNE - juvelir

Ljubljana, Wolfova ulica 3

Posest

Beseda 1 Din. davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din Najmanjši znesek 17 Din.

Tristanovanjsko hišo

novo, z vrtom, Breg pri Kranju, prodam. Cena Din 26.000. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 15688-20

Letovišča

Beseda 1 Din. davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

V letoviškem kraju

blizu Bleda oddam sobe s kuhinjo ali brez po zmerni ceni. Pri hiši velik senčnat vrt. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 15704-38

Stanovanje oddam

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Stanovanje

2 sob s pritiklinami za avgust termin, poceni oddam. — Povpraša se Stari trg št. 15 zadaj na dvorišču. 15379-21

Lepo 2-sobno stanovanje

s pritiklinami, pod 1 ključem, oddam za avgust. — Podrožnikom, Cesta XII, štev. III. 15662-21

Več stanovanj

v sredini Ljubljane, za takoj ali kasneje odda Prvo društvo hišnih posestnikov v Ljubljani, Selendrova 6. 15702-21

Enosob. stanovanje

lepo in solnčno, oddam 1. avgusta. Habič, Kocenova ulica št. 15670-21

Dvosob. stanovanje

oddam 1. avgusta. Bolgarska ulica 31a. 15671-21

Trisobno stanovanje

s kopalnico, takoj oddam. Tržaška cesta 29/I. 15691-21

Stanovanje

eno ali dvosobno, oddam 1. avgusta. Koroščeva ul. 2, Zelena jama. 15687-21

Dvosob. stanovanje

z balkonom takoj oddam manjši, mirni stranki. Ribarjeva ulica 4. 15684-21

Štirisobno stanovanje

s kopalnico in pritiklinami, v sredini mesta, oddam za 1. oktober. Sv. Petra cesta 27/I. 15695-21

Dvosob. stanovanje

parketirano, s kopalnico, oddam stranki brez otrok za avgust. Jelovškova 34, Trnovo. 15697-21

Stanovanje

2 sob, kuhinje in pritiklin oddam 1. avgusta. Rožna dolina, Cesta V št. 31. 15703-21

Sobo odda

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

2 gospoda učitelja

tečajnika, sprejmem v neposredni bližini Srednje tehnične šole v prijazno sobo in dobro domačo hrano. — Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 15402-23

Opremljeno sobo

veliko, lepo, mirno in čisto, z eno ali dvema posteljama ter posebnim vhodom (event. tudi dve sobi skupaj), v centru mesta, oddam 15. julija. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 14766-23

Lepo sobo

zelo čisto, separirano, parket, elektrika z eno ali dvema posteljama, oddam. Stari trg 4/I. 15477-23

Opremljeno sobo

veliko, lepo, mirno in čisto, z eno ali dvema posteljama ter posebnim vhodom (event. tudi dve sobi skupaj), v centru mesta, oddam 15. julija. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 14766-23

Sončno sobo

takoj oddam mirnemu gospodu. Riharjeva ul. 4. 15685-23

Opremljeno sobo

s posebnim vhodom in uporabo kopalnice, oddam. — Gajeva ulica 3/IV., Nebotičnik. 15677-23

Prazno sobo

lepo, poseben vhod, takoj oddam. Ogled od 18. ure naprej dnevno. Simončič, Zabjek 6/I. 15676-23

Sobe išče

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Prazno sobico

za pisarno v središču mesta iščem za takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Stalno«. 15688-23a

Informacije

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Izjava in preklic

Podpisana Bernard Neža v svojem imenu in kot zastopnica Rogač Neže izjavljam, da ni res, kar sva govorili o ge. Jerini Milki, obžalujeva in prekličujeva vse to ter se ji zahvaliva, da je odstopila od zasebne tožbe. — Bled - Zagorice, dne 22. maja 1936. Bernard Neža. 15682-31

Preklic

Nisem plačnik za dolgove, ki jih napravi moja žena Rezi Sober, roj. Kulovec. Viktor Sober, Maribor. 15699-31

Dopisi

Vsaka beseda 3 Din; davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din, najmanjši znesek 20 Din.

Glück kehre zurück

prosim, dvignite pismo. 15693-24

Ženitve

Mlad simpatičen obrtnik

se želi v svrho odkupa dobro idočega podjetja, ki nosi dokazljivo 4—5000 Din čistega dobička mesečno, poročiti s primerno gospodično ki poseduje 50 do 70.000 Din. Dopise na ogl. odd. Jutra pod »Lepa bodočnost«. 15661-25

Razno

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Telefon 2059

Suha drva, premog, karbopakete dobite pri

I. POGAČNIK

Bohoričeva ul. št. 5

KLIŠEJE

ENO IN VEČBARVNE

Jugografika

SV. PETRA NASIP ŠT. 23

NOVO!

ŠTIRI PUDRI V ENEM

„Nepremočljiv"

1 Najboljši puder za ulico, ker je nepremočljiv.

2 Najprimernejši puder za zaprte prostore, ker ne tvori kepic na licu.

3 Puder, ki ostane na licu ves dan, ker je zmešan s smetano.

4 Puder, ki odstranjuje blestenje nosa in lica ter ohranj kožo svežo in mlado, ker vsebuje smetano.

NE PUŠČA VODE — Dajte nekaj tega pudra na prst in pomočite prst v čašo vode. Ko potegnete prst iz vode, bo puder še vedno na njem, prst pa bo suh. Ta puder se obdrži na koži kljub potenju med plesom, deževnemu vremenu ali kopanju na morju. On ne vsebuje malih, trdih drobcev škroba, ki se zarivajo v kožne znojnice, se tam naberejo ter povzročajo razširjenje znojnic, zajedalce in druge napake polti. 5,000.000 krasnih deklet in lepih stark uporablja vsako jutro ta puder. Zahtevajte puder Tokalon, zmešan z smetano. Ta puder odstranjuje razširjenje znojnice. Uspešni rezultat je v vsakem primeru zajamčen, ali pa se denar vrne.

G. Th. Rotman:

Miha Klapouh in njegovi prijatelji

76

Fantje, fantje, kako jim je dišalo! Vse so si po bratovsko razdelili, neumni slikar je pa spal in spal. Ko je bilo vse pojedeno, je Miha rekel: »Dajmo mu namesto kruha nekaj kamnov v oprtnik, da ne bi prezgodaj opazil, kaj se je zgodilo, in pritekel za nami!« Kakor so rekli, tako so storili...

NOVALJA (otok Pag)

oddaljena od Raba 1 in pol ure vožnje s parnikom. Lepa plaža tudi za neplavače. Vinoroden kraj, odlična živa pitna voda. Krasna lega; podnevi prijeten veter »maištral«. Jadrnice po nizki ceni. Ob plaži je borov gozdiček z dolino za uspešno zdravljenje revmatizma in išijasa.

Gostilna „Jugoslavija"

oddaljena 5 minut od plaže. Hrana odlična. Lepo opremljena, čistoča zajamčena.

Gostilna „Jadran"

na sami plaži, s krasnim vrtom ob morju. Hrana odlična, čistoča zajamčena, lepo opremljena. Glasovir na razpolago.

Cene: Dnevno za osebo vključno vse takse 40 do 45 Din. Vino 6 Din, prošek 16 Din. Javite se naprej.

†

Naznanjamo žalostno vest, da nam je umrl naš dobri oče in stari oče, gospod

IVAN LORBER,

ZASEBNIK.

Pogreb bo v torek, dne 7. julija nice pri Sv. Krištofu na pokopališče 1936, ob 4. uri popoldne, iz mrtvašk Sv. Križu.

Ljubljana, dne 6. julija 1936.

DRUŽINA CURHALEK
in ostalo sorodstvo.

Zahvala

Iz srca se zahvaljujem vsem, ki so mojega predobrega in nepozabnega soproga

Janka Češnika

pokropili in spremili na njegovi zadnji poti. Predvsem iskrena hvala prečastiti duhovščini, gospodu predsedniku občine ljubljanske, Sokolu, vsem zastopnikom raznih korporacij, gosp. prof. Rančigaju za ganljivo petje, vsem darovalcem prekrasnih vencev in šopkov.

Bog povrni.

MARIJA ČEŠNIK

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Franc Jezeršek. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.